STRIPSCHRIFT

PAULUS DE BOSKABOUTER
PHILIPPE FRANCQ

NUMMER 413 • €6,90

CLAUDE AUCLAIR

4 414306 146518 04130 4

→ REDACTIO

De website van het Belgische 'De Stripspeciaalzaak' houdt vrij nauwkeurig bij welke strips er allemaal zijn verschenen. De optelsom van de site voor 2010 komt uit op een totaal van 1261 uitgaven van maar liefst 110 uitgeverijen. Toegegeven, kwantiteit is iets anders dan kwaliteit – bovenal: herdrukken worden meegeteld –, maar uit deze aantallen (gemiddeld ruim honderd uitgaven per maand!) blijkt dat de stripmarkt geen last heeft van een bescheiden aanbod. En hoewel niet alles even vernieuwend, sprankelend of fraai getekend is, zaten er weer de nodige toppers tussen. 'Meer' betekent niet automatisch een mindere kwaliteit. Bovendien... laat de lezer maar bepalen wat hij koopt en leest. Ook in de stripwereld geldt dat de sterkste reeksen overleven. Rommel verdwijnt vanzelf, hoewel ook die tenenkrommende uitgaven een functie hebben. Want wat is een winnaar zonder verliezers? Voor 2011 hoopt de redactie van *Stripschrift* op eenzelfde groot aanbod, zodat iedere lezer aan zijn trekken komt, maar de beste uitgaven uiteindelijk komen bovendrijven.

Veel leesplezier!

INHOUD

2 ACTUA

8 STARS & STRIPS
Olav Beemer

10 CLAUDE AUCLAIR
Hans Heltzel & Robin Schouten

14 EEN KORTE ZOMER
Claude Auclair

19 BITS & PIECES
Ben Bits

20 PHILIPPE FRANCQ
Michel van Merriënboer

24 DULIEU DOSSIER 11
Annette Wouters

30 OLIVIER KA EN ALFRED
Geert de Weyer

34 DE BOVENTOON

41 HEINZ SERVICE SPREAD

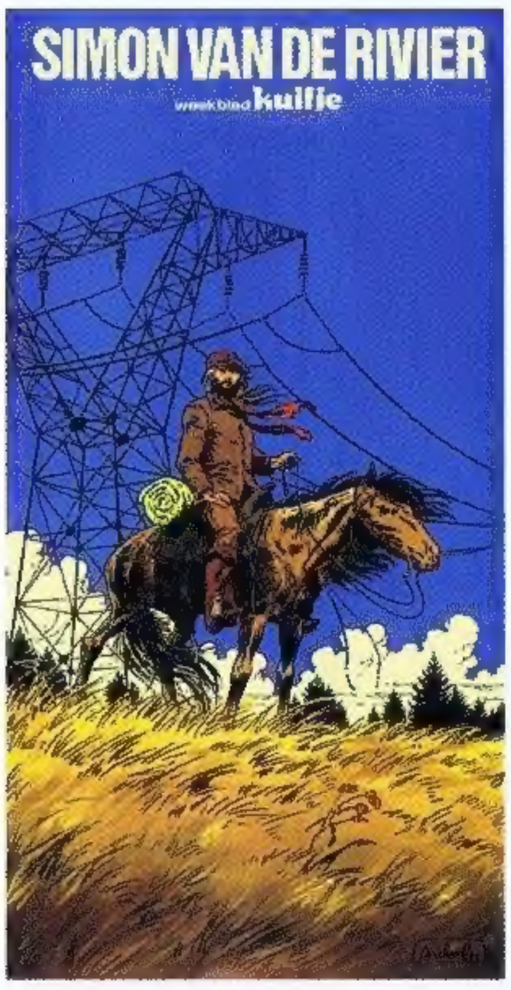

→ OMSLAG

De tekening op het omslag is afkomstig van een poster in het weekblad *Kuifje* uit 1977. Dat *Simon van de rivier* medio jaren 1970 populair was is evident, want alleen de lievelingsstrips van de lezers kregen zo'n 'eerbetoon'.

Agent Orange

Wie een stripalbum koopt realiseert zich vaak niet dat het omslag een heel belangrijk onderdeel is van een boek. Soms valt of staat een publicatie met de manier waarop het gebodene wordt gepresenteerd. Hoe goed het verhaal of de tekeningen in een boek ook zijn, de potentiële koper moet allereerst worden verleid het bij de winkel uit het schap te halen om het door te bladeren.

Daarom worden vaak proefomslagen gemaakt waartussen wordt gekozen op basis van allerlei overwegingen. Ook voor het onlangs verschenen vierde deel van *Agent Orange*, de strip over Prins Bernhard van Mick Peet en Erik Varekamp, bestaan dergelijke proeven. We laten er hier drie zien. Het uiteindelijke omslag tonen we in de rubriek 'Winnen' op pagina 42. AvO

MINCK OOSTERVEER KRIJGT DE STRIPSCHAPPRIJS 2011

FOTO JAKARI

Het eerst cadeau voor zijn vijftigste verjaardag die Minck Oosterveer in juli hoopt te vieren heeft hij al binnen. Aan hem wordt dit jaar de Stripschapprijs toegekend.
Desgevraagd zegt Oosterveer nog niet zo goed te weten wat hij met de toekenning moet. 'Ik ben nooit zo met prijzen winnen bezig geweest en lag bij wijze van spreken niet ieder jaar te wachten bij de telefoon omdat ik verwachtte nu wel eens aan de beurt te zijn'. Oosterveer meldt dat hij het juryrapport nog niet onder ogen heeft gehad maar dat hij van Stripschapvoorzitter Meerten Welleman te horen kreeg dat zijn continue vernieuwing belangrijk was.
Juryvoorzitter Ger Apeldoorn benadrukte vooral zijn succes met de reeks *The Unknown.* 'Het zal nog even duren maar dan dringt het goede nieuws wel tot mij door', aldus Oosterveer.
Minck Oosterveer, geïnspireerd door Amerikaanse giganten zoals Milton Caniff, Alex Raymond en Wil Eisner, maakt al jaren strips. Hij presenteerde zich voor het eerst aan de stripwereld in 1981 via een expositie tijdens een stripfestival in Dordrecht. Later volgden publicaties in het tijdschrift *Yéch*. Hij ontmoette scenarist Willem Ritstier met wie hij *Philip J. Bogaard* maakte voor *Rotterdams Nieuwsblad*. Zijn eerste landelijk bekende reeks is *Claudia Brücken* die hij tekende voor het weekblad Kuifje, eveneens op scenario van Ritstier. Die samenwerking bleek goed te functioneren want aansluitend verschenen ook *Jack Pott, Zodiak* en *Rick Rolluik*. In 2002 startte het koppel in *De Telegraaf* hun bekendste serie: *Nicky Saxx*. Na stopzetting van deze reeks in de krant volgde nog *Trunk* en maakten ze als tweede team een verhaal van *Storm* dat net als *Ronson Inc.* in de vernieuwde *Eppo* verschijnt.
Kortgeleden nog meldde Oosterveer het allemaal wel een beetje gezien te hebben met *Storm* en *Ronson Inc.* en gaf aan daarmee te stoppen. Desgevraagd blijkt de soep niet zo heet gegeten te worden als hij wordt opgediend. '*Ronson Inc.* is nooit echt geworden wat ik ervan gehoopt had; western is gewoon mijn genre niet. Ik heb het idee dat we niet verder kwamen dan wat schietpartijen. Aanvankelijk was de reeks bedacht als detective in het roerige Amerika van de jaren 1930; een beetje als *The Untouchables* maar dan met onfrisse detectives. Een poging bij de uitgever om de reeks als *'the next generation'* alsnog zo'n wending te geven liepen op niets uit. Daarmee ben ik dus klaar. Met *Storm* gaan we wel gewoon door; ik had het op enig moment gewoon even gehad en wat lastige jaren achter de rug na het stopzetten van de krantenpublicaties waarmee ik toch een bovenmodaal inkomen had. De komende periode zal ik mij daar weer volop mee bezig houden, net als met werk voor Amerika waar ik inmiddels een deal heb met een Amerikaanse agent.' TdK

Aanvulling

Bij het artikel in *Stripschrift 212* over Harry Buckinx is niet vermeld dat de kleurenillustratie met de tekst 'Tante Leny Eksposeert' is getekend door Armand Stijnen.

→ SUVAAL

WAT ZIE JIJ ER SOMBER UIT!?
M'N VRIENDIN KLAAGT OVER M'N BOEKENVERZAMELING. ZE VINDT DAT ER WEL WAT BOEKEN WEG KUNNEN...
DUS NU BEN IK DOOR M'N VERZAMELING HEEN AAN HET GAAN OM TE KIJKEN WAT ER WEG ZOU KUNNEN...
EN? HEB JE AL VEEL WEG GEDAAN?
DAAR BEN IK NOG NIET AAN TOE GEKOMEN...
IK KWAM ER WEL ACHTER DAT IK NOG WAT INCOMPLETE SERIES HEB. HEB JE VOOR MIJ.....

DE STRIPWERELD LEEFT, EN HOE! OP DEZE PLAATS GEEFT STRIP-COLUMNIST ERWIN SUVAAL HIEROP ZIJN PERSOONLIJK COMMENTAAR.

ERWIN.SUVAAL@STRIPSCHRIFT.NL

Peter van Straaten wint Inktspotprijs 2010

Op 11 januari 2011 ontving Peter van Straaten in Perscentrum Nieuwspoort uit handen van juryvoorzitter Stine Jensen de Inktspotprijs 2010. Het felbegeerde beeldje van het Inktspotduiveltje, waarvan de tekenaar er al drie in zijn prijzenkast heeft staan, werd voor de zeventiende keer uitgereikt. Peter van Straaten ontving de prijs voor een tekening van een geknielde jongen die letterlijk misbruikt wordt door het kruis en op 20 maart 2010 in *Vrij Nederland* verscheen. Een typerend voorbeeld van de 'harde grap' die tegenwoordig bij veel redacties in de mode is. Volgens de jury een prent die letterlijk en figuurlijk pijnlijk, komisch en wrang is.

FOTO ANS NOLTEN

Ariane de Ranitz neemt afscheid van de Stichting Pers en Prent en poseert met alle deelnemers van de expositie *Politiek in Prent 2010*, die net als bij Prinsjesdag voor haar een driewerf hoera uitbrengen.

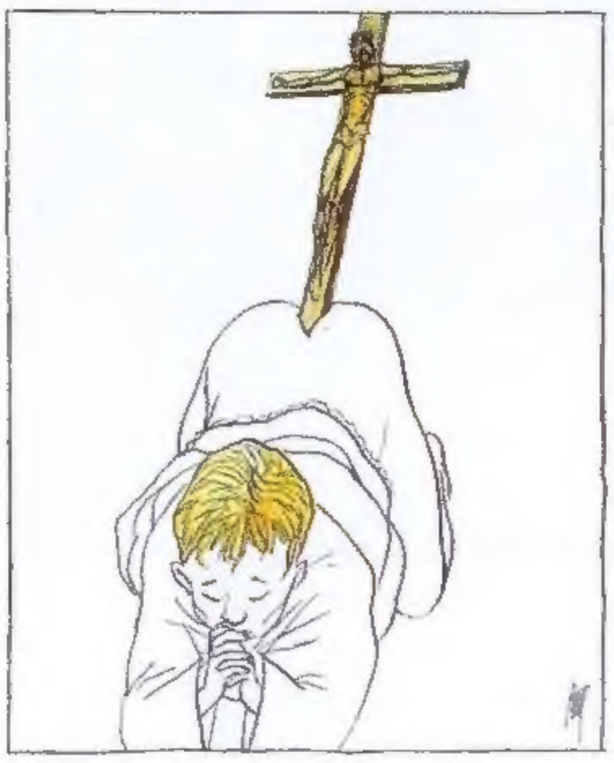

De winnende tekening van Peter van Straaten.

Eervolle vermeldingen voor de categorieën Inhoud, Beeld en Humor werden respectievelijk verleend aan Arend van Dam, Ien van Laanen en Len Munnik. Volgens de voorzitter van Stichting Pers en Prent, Hans IJsselstein Mulder, was het afgelopen jaar voor de tekenaars weer een bijzonder inspirerende periode met een nieuw kabinet, een gedogende Geert Wilders, een verdeeld CDA en ontucht in de katholieke kerk. Net als vorig jaar nam Alexander Pechtold speciaal voor deze gelegenheid zijn oude beroep als veilingmeester weer op en werden er ongeveer 25 gesigneerde prenten onder de hamer gebracht. De opbrengst van € 5260 was voor de Stichting Pers en Prent, organisator van de Inktspotprijs en de reizende tentoonstelling *Politiek in Prent 2010*. Volgens voorzitter IJsselstein Mulder een organisatie zonder eigen middelen waarvan de financiële situatie nu minder gunstig is geworden. Een minimale financiële basis is noodzakelijk.

Bijzondere aandacht werd besteed aan het afscheid van Ariane de Ranitz secretaris en penningmeester van de Stichting die vele jaren onbezoldigd en met veel enthousiasme haar werk heeft verricht. Op verzoek van Hans IJsselstein Mulder ging ze op de foto met alle tekenaars die net zoals bij Prinsjesdag voor haar een driewerf hoera uitbrachten.

De winnende prent is te zien op de expositie *Politiek in Prent 2010* waaraan 28 tekenaars met ieder zes prenten deelnemen. Na de expositie in Nieuwspoort is de tentoonstelling te zien in het Persmuseum Amsterdam, café Dudok in Arnhem, het Limburgs Museum in Venlo, het Provinciehuis in Groningen en het Stadhuis van Utrecht. HvB

Plantage Driesveld

Als stripverhaal in boekvorm is *Jacquelina – Slavin van plantage Driesveld* (ISBN 978-94-6022-109-5, 32 pagina's, €9,95) het eerste kinderboek van het Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis (NiNsee). In minder dan dertig bladzijden volgt de lezer de lotgevallen van de vijftienjarige huisslaaf Jacquelina in Paramaribo, anno 1829. Haar liefde voor leeftijdsgenoot Kwasi wordt niet getolereerd door haar eigenaar, de harteloze slavenhouder Van Helm. Nadat de tachtigjarige eigenaar haar heeft verkracht probeert ze hem tevergeefs te vergiftigen. Die mislukte poging moet ze bekopen met de doodstraf door ophanging.

Het boek van de schrijvers Aspha Bijnaar, Ineke Mok en Dineke Stam is gebaseerd op een ware geschiedenis die summier is gedocumenteerd. De op kinderen gerichte vertelling is rechttoe-rechtaan, aangevuld met een korte inleiding en verantwoording.

Gebruikmakend van een eigentijdse tekenstijl is het boek zondermeer een sympathiek initiatief. Toch rijst de vraag of deze dramatische gebeurtenis voldoende zicht biedt op slavernij in de toenmalige kolonie Suriname. Ondanks de verzorgde illustraties van Kae Solo (Karl Leidsman) houdt het geheel iets statisch. De opeenvolging van voortdurend frontaal getoonde gezichten doet denken aan een selectie *stills* uit een animatiefilm en laat een ietwat fragmentarische indruk achter. KR

→ FLITSEN

Laurent de Froberville, de directeur van het Hergé Museum in Louvain-la-Neuve, heeft ontslag genomen. Solliciteren allemaal! ➲ Na het feestelijke nummer 300 uit 2009 bleef het stil rond het Amerikaanse stripinformatieblad *The Comics Journal*. Angstig stil, zelfs. In maart 2011 duikt het blad gelukkig weer op, in 'nieuwe stijl'. 600 pagina's voor $30, met onder meer aandacht voor Robert Crumb. ➲ Gratis dagblad *De Pers* heeft vanaf begin dit jaar een nieuwe strip. Het is *Zoociety* van Peter Koch. Zoals je uit de titel kunt begrijpen spelen dieren de hoofdrol. ➲ Roodhaar (uit *Storm*) is de aantrekkelijkste stripheldin volgens de website van De Stripspeciaalzaak. Naast haar op het podium staan Franka en Natasja. Andere lekkere wijven uit de top tien zijn Druuna, Aaricia *(Thorgal)* en Galaxa *(De rode ridder)*. ➲ Bij uitgeverij Oog & Blik/Bezige Bij verscheen alweer het tweede deeltje van *Simons Cat* door Simon Tofield. De poes is ook zeer populair op YouTube. ➲ In het vierde deel van *XIII Mystery* zal kolonel Amos als hoofdpersoon optreden. ➲ Vanwege haar tienjarig jubileum zat er bij *P Magazine* een bijlage over Kim Duchateaus *Esther Verkest*. Het omslag is van Jan Bosschaert. ➲ Dupuis is teruggekomen op haar beslissing de reeks *Jeremiah* niet langer in harde kaft uit te brengen. Tegelijk met deel 30 (te verschijnen in maart) wordt ook deel 29 alsnog in een hardcoverversie in de winkels verwacht. Wel kennen beide een 'zeer beperkte' oplage. Datzelfde deel 29 werd eerder door Stripwinkel Alex uitgebracht en was al uitverkocht voordat het was verschenen. ➲ Uitgeverij Silvester bestaat in maart twintig jaar en brengt ter gelegenheid daarvan stripmunten met een bijbehorend verzamelalbum. De munten kun je sparen door albums te kopen. ➲ Bij uitgeverij Standaard verscheen *Www.dekiekeboes.be*, een zeer mooi vormgegeven verzameling weblogberichten van tekenaar Merho. €24,95. ➲ In mei wordt het 2e deel van *Philip en Francis*.

Het decent weggemoffelde geheim van de rechter Tie-strips

Ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van de schrijver, diplomaat, sinoloog en kalligraaf Robert van Gulik (1910-1967) verscheen onlangs een gedenkboek, samengesteld door docent informatica Marco Huysmans, tevens beheerder van de website *www.rechtertie.nl*, getiteld *Robert van Gulik – 1910-2010* (Boekerij de Graspeel, ISBN 978-94-90971-01-4, 276 pagina's. €30, luxe uitgave ISBN 978-94-90971-02-1).
In kwalitatief wisselende bijdragen wordt met veel illustratiemateriaal een breed beeld geschetst van de man die na zijn jeugd in Indië op het gymnasium in Nijmegen geïnteresseerd raakte in vreemde culturen en talen. Hij studeerde Sanskriet, Chinees en Japans in Leiden en Utrecht, trad na zijn promotie in dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, werkte als diplomaat onder andere in China, India en Libanon en werd in 1965 benoemd tot ambassadeur te Tokio. Van Gulik, die met zijn lerares Chinees trouwde, was bijzonder gefascineerd door het ideaal van de klassieke ambtenaar-literaat zoals die bestond tijdens de Ming-periode in China en hij identificeerde zich daarmee.
Naast wetenschappelijk werk de is Van Gulik bij een breder publiek bekend om zijn *Rechter Tie*-romans, die hij zelf illustreerde met tekeningen in de Ming-stijl. Zijn oorspronkelijk in het Engels geschreven detectives werden ook internationaal uitgegeven en ontvingen lof van collega-schrijvers als Agatha Christie.
Helaas wordt er in het boek geen aandacht gewijd aan de verstripping van *Rechter Tie*, op één niet-geïllustreerd artikel van 2½ pagina na, dat in 1964 werd gepubliceerd in *Nieuwsblad van het Noorden*. Daarin vertelt tekenaar Frits Kloezeman, die de verhalen voor de krant tekende, over zijn samenwerking met Van Gulik. De strips verschenen tussen 1964 en 1985 in een aanzienlijk aantal Nederlandse kranten van *Algemeen Dagblad* tot *Leeuwarder Courant* en *Haagsche Coutant*, maar ook in de *Malayan Mail* en *Robbedoes*, waarbij Van Gulik enkele verhalen exclusief voor de stripversie schreef.
De *Rechter Tie*-verhalen, die bij voorbeeld de tekenaar Franz Drappier inspireerden tot zijn historische stripreeks *Lotusbloem*, werden ook door Dick Matena bewerkt. Maar dat valt allemaal gratis te lezen op de uitstekend gedocumenteerde website *www.rechtertie.nl*. DR

Rabbits and sorcery

Onlangs begon in de het Franse *Spirou* geheel onaangekondigd een nieuwe serie van Lewis Trondheim. Ondanks het feit dat hij ons nog ongeveer 267 albums van Donjon schuldig is, betreft het hier wederom een *dungeons & dragons*-achtig heldenepos. *Ralph Agham* vertelt het verhaal van een konijn (ja, alweer een konijn) met magische krachten. Helaas zijn die krachten niet wat zijn vader en de dorpsoudsten zich ervan hadden voorgesteld. Hij kan zien hoeveel kinderen iemand heeft gehad of gaat krijgen. Maar een monster of groep monsters met de mysterieuze naam De Horde nadert het dorp en Ralph zal waarschijnlijk – tegen zijn luie natuur in – toch in actie moeten komen.
Nu had niemand verwacht, dat Trondheim ook echt honderd delen van elk van de drie *Donjon*-reeksen zou gaan maken. Zelfs als zijn kinderen tekenaar worden, zouden die het waarschijnlijk nog niet halen om alles af te krijgen. Maar dat hij zijn kruit verschiet aan een nieuw gegeven, terwijl *Donjon* in Frankrijk nog steeds een groot succes is, roept wel vragen op. Heeft hij onenigheid met co-auteur Joann Sfar, of heeft die het te druk met zijn eigen projecten (waaronder een goedlopende carrière als filmregisseur)? Of is Trondheim zo iemand die liever dingen begint dan ze afmaakt? Waarom hij voor Dupuis heeft gekozen in plaats van voor zijn vaste uitgever Soleil, is logischer. Sinds hij een album uit de speciale reeks van *Robbedoes* heeft geschreven, zijn de twee weer dikke maatjes. Het album staat gepland voor maart 2011, met een tweede deel in augustus. Met dit soort nieuws en de recente *Steven Sterk*-special van *Spirou* wordt het gerucht dat er misschien weer een Nederlands weekblad *Robbedoes* komt, weer interessant. Al was het alleen maar om de albumverschijning van nieuwe series weer mogelijk te maken. GA

een parodie op *Blake en Mortimer*, verwacht. Het eerste deel dateert al weer van 2005. ➲ Nieuw leven ingeblazen series vinden we in de komende delen van de collectie *Arcadia archief* van de gelijknamige uitgever. Het gaat dan om *Vergeten jungle* (Mazel en Cauvin) en *Johnny Paraguay* (Malik). ➲ Van twee andere series zullen over enige tijd geen nieuwe delen meer verschijnen. *Djinn* houdt er na twaalf delen mee op en *Victor Sackville* (sinds kort uitgegeven door de nieuwe uitgever Medusa) stopt na deel 23. ➲ Waren we toch helemaal vergeten te melden dat er bij uitgeverij De inktvis een nieuwe fotostrip is verschenen van Ype Driessen. Deze keer geen melige humor, maar een uitgave voor scholieren vanaf 10 jaar waarin het pesten van kinderen centraal staat. Tekst van Floortje Zwigtman. €12,95. ➲ Op vrijdag 17 december was *Het Nieuwsblad* volledig gevuld met *Suske en Wiske*-illustraties. Een ondersteuning voor de 65e verjaardag, twee dagen later. ➲ Bezitters van een iPad worden op hun stripwenken bediend. Sinds kort zijn in de App Store (de – zeg maar – winkel voor te downloaden applicaties) strips van *Agent 327* (*Dossier 15: De golem van Antwerpen*) en *Kanaal 13* (de gagstrip van Gerard Leever en Jan van Die) beschikbaar. Beide strips zijn dankzij uitgeverij Divo nu te downloaden en digitaal leesbaar. ➲ Scenarist André-Paul Duchâteau gaat door met *Rik Ringers*! Dit was ook de wens van de begin 2010 overleden tekenaar Tibet. Dit jaar verschijnt een nieuw album, waarover nog niet bekend is gemaakt wie het tekenwerk zal verzorgen. Tibet stierf tijdens het werken aan het verhaal *De jacht op de gouden Griffioen*. ➲ Bij uitgeverij Divo is deel 22 van *Claire* verschenen: *Meiden met ballen*. Van deze strip van de Wiroja's is een tv-bewerking in de maak. Het productiehuis Teletopia richt zich op één van de Vlaamse commerciële zenders. De website van Divo meldt ook terloops dat er een haalbaarheidsonderzoek loopt naar een nieuwe *Sjors & Sjimmie*-speelfilm.

Twee keer goud voor Paulus

De eerstvolgende titel in de reeks *Gouden Klassiekers* van uitgeverij De Meulder, *Paulus en het draakje* [ISBN 978-90-6447-035-6, €14,90], zal worden uitgebreid met een viertal aquarellen die niet eerder in een Nederlandse editie hebben gestaan. Daarnaast stuitte de uitgever tijdens de voorbereiding op een alternatieve, ongebruikte omslagillustratie.

Er is besloten om deze aquarel te gaan gebruiken voor een tweede uitvoering van het boek, die in kleine oplage beschikbaar zal zijn voor de èchte verzamelaars en die verder ook inhoudelijk afwijkt van de reguliere uitgave door een ander dossier achterin.

Deze beurseditie [ISBN 978-90-6447-135-3, € 17,50] verschijnt gelijktijdig met de handelseditie en zal exclusief tijdens De Stripdagen op 12 en 13 maart te verkrijgen zijn.

Liefhebbers die zeker willen zijn van een exemplaar kunnen dit alvast bij de uitgever via *www.demeulder.nl* reserveren. AW

→ FLITSEN

➲ Van *Asterix*-allesweter Jaap Toorenaar verscheen bij Arboris het boek *Asterix, de vrolijke wetenschap* waarin de auteur alle albums gedetailleerd beschrijft. Zonder plaatjes uit de albums, want uitgever Albert-René werkte niet echt mee. De eerste druk van 1000 exemplaren is desondanks inmiddels uitverkocht. ➲ Uitgeverij Taschen heeft de uitgave van de goedkope versie van Robert Crumbs *Sex Obsessions* afgeblazen. Wel komt er mogelijk eind dit jaar een vijfdelig schetsboek. ➲ Voor de derde keer geeft uitgeverij Spectrum een jaarbundel met politieke cartoons uit. In *2010 opgetekend* (ISBN 978-90-491-0200-5, €9,99) staan bijdragen van Len Munnik, Stefan Verwey, Bas van der Schot, Tom Janssen en Jos Collignon. ➲ In navolging van *De 90 bekendste boeken voor mensen met haast* verscheen bij uitgeverij Kosmos onlangs *99 tv-klassiekers voor mensen met haast* van tekenaar Thomas Wencelewski. Met één tv-serie per pagina wordt de essentie blootgelegd van onze helden van vroeger en nu. ➲ *Eppo* wil in 2011 een nieuw verhaal plaatsen van *Virl*, de sciencefictionstrip van Dick Matena. ➲ Bij Oog & Blik/Bezige Bij verschijnt een nieuwe striproman van Milan Hulsing – *De stad van klei* – gebaseerd op *Al-Khaldiya*, een novelle van de Egyptische schrijver Mohamed El Bisatie. Wie kent 'm niet? ➲ Beetje stiekem bij Sanoma uitgekomen: de jubileumbundel *Jan, Jans en de kinderen – 40 jaar in Libelle*. De subtitel luidt: *1970-2010 Het Hollandse gezinsleven in beeld*. Met een selectie van grappen, gesorteerd op thema en voorzien van bijbehorende achtergrondinformatie. Slechts €7,95 voor 192 pagina's! ➲ Uitgeverij Ballon bracht het fraaie *Jommekes bij de vleet – 60 striptekenaars brengen een hommage aan Jef Nys* uit. De opbrengst gaat naar het Kinderkankerfonds. ➲ Aardman Animations maakt ook klei-animatiefilms voor de allerkleinsten. Van *Timmy Tijd* is nu bij Just Bridge Entertainment de dvd *Timmy heeft een plantje* uitgekomen. ➲ Mooi hoor, die strippostzegelboekjes van de Belgische post in samenwerking met het Belgisch Stripcentrum. Nu is er weer een uitgave van *Leonardo* (Turk & De Groot) verschenen: *Génie au pied de la lettre*. Maar, u voelt 'm al aankomen: alleen maar in het Frans! Bah. ➲ Een rechtse sociaaldemocraat, bestaat die? Volgens Gerrit de Jager wèl, namelijk John Doorzon! Van zijn grappen en commentaren is een scheurkalender samengesteld: de *John Doorzon verscheurkalender 2011* (uitgeverij Interstat). Doorzon staat dagelijks voorin *AD*. ➲ De Jager maakt nog meer actuele grappen, maar dan economisch getint, voor *Het Financieele Dagblad*. Van deze krantenstrip, *Broodje beurs*, verscheen bij uitgeverij Business Contact eerder een album. Maar een portie nieuwe grappen is, net als *John Doorzon*, als scheurkalender voor 2011 uitgebracht. Als dat maar geen trend gaat worden. ➲ Gelukkig verscheen bij uitgeverij L in boekvorm *2010 – Het jaar van Hein*, waarin een selectie is opgenomen van strips en cartoons van Hein de Kort uit 2010. €17,50. ➲ Bij drukker/uitgever Jongbloed is een Dwarsligger-uitgave van *Fokke & Sukke* vervaardigd: *Het afzien van de jaren nul*, een selectie grappen uit het eerste decennium van deze eeuw. De eerste 50 bestellers via de uitgeverswebsite ontvingen een gesigneerd exemplaar. ➲ Catullus, de 'echte' *Fokke & Sukke*-uitgever, gaat op de thematoer. Na *Fokke & Sukke aan het werk – De beste kantoorgrappen* van Reid, Geleijnse & Van Tol zullen er in 2011 bundels verschijnen met thema's als studenten, artsen, advocaten, en eten en drinken. ➲ Bij Moon/Juniorpress verscheen *Lego Star Wars – Het complete werk*, waarin aan de hand van de figuren en objecten in Lego-steentjes een beeld van deze sciencefictionsaga (en de geschiedenis van Lego Star Wars) wordt gegeven. Er zijn zelfs voertuigen als Lego-ontwerp uitgebracht die in de *Star Wars*-strips voorkomen. ➲ Martijn Haas publiceerde bij Lebowski het boek *SKG: Kunst, muziek & terreur 1978-1981* over de Amsterdamse kunstbeweging SKG uit de krakerskringen van die tijd. Met een paar voorbeelden van vage undergroundstripjes. ➲ Uitgeverij Ploegsma brengt in maart een strip over Pippi Langkous uit: *Pippi is altijd de sterkste*. Het verhaal is natuurlijk van Astrid Lindgren en de tekeningen uit de jaren 1950 zijn van Ingrid Vang Nyman. ➲ *Het Parool* is gestopt met de wisselcartoon die kwalitatief langzaamaan nogal achteruit denderde. Op maandag 24 januari werd een nieuwe vaste cartoon geïntroduceerd: *The flying McCoys* van Glenn en Gary McCoy.

ADVERTENTIE

Klassieke strip van Briggs op de planken

FOTO LEO VAN VELZEN

Tot medio februari (en in juni nog op Oerol) speelt Toneelgroep De Appel in het Appeltheater in Den Haag het toneelstuk *When the wind blows*, naar de gelijknamige strip van Raymond Briggs uit 1982. Regisseur is Aus Greidanus jr. Hugo Maerten en Isabella Chapel spelen het echtpaar Jim en Hilda Bloggs. In een huis op het platteland wacht dit bejaard echtpaar de afloop van een nucleaire ramp af. Ze hebben het volste vertrouwen in de overheid, die vroeg of laat zou moeten komen om hen te helpen. Greidanus jr. heeft in zijn enscenering de specifieke tijd en plaats van het verhaal willen handhaven. Zijn vader en artistiek leider van De Appel, Aus Greidanus, maakte een speciale tekening die is ingezet bij het promotiemateriaal.

AUS GREIDANUS

When the wind blows (een zin uit een Engels slaapliedje) is een beroemd stripverhaal uit 1982 van de Brit Raymond Briggs. Naderhand zijn er ook een hoorspel en een tekenfilm van gemaakt. De hoofdpersonen Jim en Hilda Bloggs zijn gedeeltelijk geïnspireerd op Briggs' ouders. De illustrator werd voor *When the wind blows* geïnspireerd door een documentaire over maatregelen bij nucleaire noodtoestanden. Het is een grimmige strip over een nucleaire bomaanslag op Engeland, maar bevat ook satirische elementen, zoals het hekelen van het zwakke overheidsadvies in folders met uitleg over hoe je je eigen atoomschuilkelder bouwt bij dit soort rampen,`` en de goedgelovigheid van het echtpaar. RS

Oproep

De Belg Johan Vanbuylen is groot fan van het werk van Claude Auclair. Eerder schreef hij al voor het album *De zwarte dame* (1990, Wonderland Productions) een uitvoerige biografie. Vanbuylen heeft plannen om *Simon van de rivier* in eigen beheer integraal opnieuw uit te geven. Om ook een nieuw publiek aan het werk van Auclair te binden doet hij via *Stripschrift* het verzoek aan Nederlandse en Belgische striptekenaars om een hommage-tekening of stripplaat van *Simon van de rivier* te maken die zal worden opgenomen in de bundeling.
Meer info: *johan.vanbuylen @orange.fr*

ADVERTENTIE

KRRR
HET KWAM VAN VEERTIG LICHTJAREN VER.
HANGAR 84
HET DEBUUT VAN LODE DEVROE
NAAR EEN SCENARIO VAN PIETER VAN OUDHEUSDEN
Verschijnt eind februari / begin maart bij SHERPA
Check de signeersessies op
www.sherpa.nu & www.lodedevroe.be

ADVERTENTIE

Nederlandse Stripklassiekers
voor de jeugd van toen

TOM POES

Integrale uitgave van de 69 Tom Poes-verhalen uit het weekblad Donald Duck.
De verhalen waren voor velen de eerste kennismaking met de avonturen van Tom Poes en Heer Bommel.
Geheel in de originele kleuren gedrukt.
Reeds 21 delen verschenen. Prijs per deel € 60.

Eric de Noorman

Voor het eerst volledig in boekvorm: alle verhalen van Eric en Erwin de Noorman.
Van alle striphelden die in de jaren veertig en vijftig hebben rondgelopen, is Eric de Noorman degene die het meest tot de verbeelding van zijn lezers sprak.
Reeds 22 delen verschenen. Prijs per deel € 54.

DICK BOS

Alle 73 avonturen van Dick Bos in een reeks van 19 luxe banden.
In april 1941 lag in de kiosken een klein boekje met een compleet stripverhaal! En wat voor één! Een met een echte held: judoka-detective Dick Bos!
Reeds 15 delen verschenen. Prijs per deel € 54.

Kijk op www.uitgeverij-panda.nl of vraag meer informatie.
T: 070 3615393, F: 070 3060256, E: info@uitgeverij-panda.nl

ADVERTENTIE

STRIPWINKEL WONDERLAND

wonderland productions

Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

→STARS & STRIPS

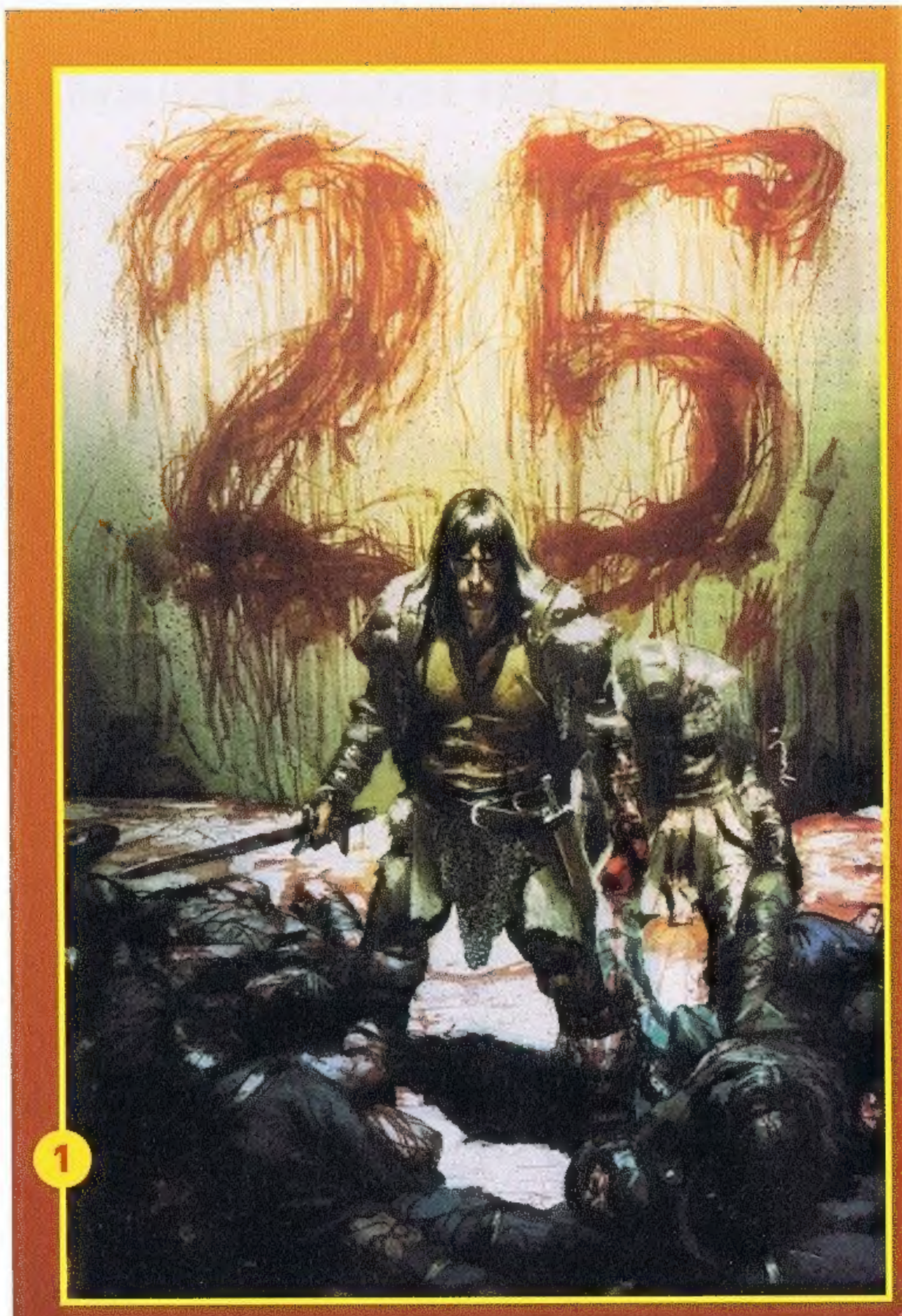

1

→INHAKEN

In januari is de game *DC Universe Online* uitgekomen voor de PC en de PlayStation 3. Deze game, een MMORPG (massively multiplayer online role-playing game) waarin spelers hun eigen superheld kunnen creëren, is ontwikkeld met Jim Lee (tekenaar van *All Star Batman*) aan het roer als executive creative director en Geoff Johns (bekend van zijn werk voor *The Flash* en *Green Lantern*) als hoofdschrijver.
Het spreekt bijna voor zich dat uitgeverij DC Comics uitgebreid stilstaat bij de release van deze game. In de eerste week van februari ligt daarom het eerste nummer van *DC Universe Online Legends* in de winkels. Schrijvers Marv Wolfman (in de jaren 1980 de man achter het succes van *New Teen Titans* en *Crisis on Infinite Earths*) en Tony Bedard (*Green Lantern Corps*) duiken samen met tekenaar Howard Porter (ooit vaste tekenaar van *The Flash*) in de wereld van de game en vertellen het verhaal over de invasie van Brainiac. Losse nummers kosten $2.99.
Heeft DC het daarmee voorlopig druk genoeg? Blijkbaar niet, want een blik op de overige aankondigingen voor de komende maanden leert dat de uitgeverij meerdere crossovers en 'events' (een modern eufemisme voor crossover) tegelijk blijft lanceren. In *Green Lantern* barst 'War of the Green Lanterns' los, in *The Flash* is het hoogste tijd voor 'Flashpoint' en intussen loopt de meest recente crossover 'Brightest Day' nog altijd door

■ **DEBUUT** DEBUUT Garth Ennis, bedenker en schrijver van *The Boys* en *Preacher*, brengt zijn nieuwe creatie *Jennifer Blood* onder bij Dynamite Entertainment. De serie vertelt het verhaal over Jennifer Blood, overdag een zorgzame moeder, 's nachts een meedogenloze misdaadbestrijder. Adriano Batista verzorgt het tekenwerk.

■ **VERZAMELD** De vierdelige miniserie *Stumptown*, door schrijver Greg Rucka (bedenker van *Queen & Country*) en tekenaar Matthew Southworth,

in series als *Green Arrow* en *Justice League: Generation Lost*. Hoe toegankelijk is dat voor nieuwe lezers?

→PUNTJE

Concurrent Marvel Comics heeft dat probleem van toegankelijkheid ook. En met ingang van het nieuwe jaar wordt daar iets aan gedaan. Onder de noemer 'Marvel.1' wordt de aandacht gevestigd op zogenoemde 'instapnummers' van series die al langer lopen. In de praktijk gaat het om comics die een losstaand verhaal vertellen waar geen of weinig voorkennis voor nodig is. Achter de nummering van die serie wordt ter herkenning '.1' gezet.
In de maand februari verschijnen de eerste van deze '.1'-nummers. *Amazing Spider-Man 654.1* (door Dan Slott en Paulo Siqueira), *Invincible Iron Man 500.1* (door Matt Fraction en Salvador Larroca) en *Wolverine 5.1* (door Jason Aaron en een nog nader bekend te maken tekenaar) krijgen allemaal een instapnummer. De maand erna zijn *Thor*, *Hulk*, *Captain America*, *Uncanny X-Force* en *Deadpool* aan de beurt en de maand daarna *The Avengers*.
Natuurlijk is dit een commercieel foefje, maar daaronder schuilt een intentie tot het vertellen van verhalen die niet onbegrijpelijk zijn voor lezers die niet eerst relevante crossovers en events hebben gevolgd.

→LUSTRUM

Dark Horse Comics bestaat in 2011 vijfentwintig jaar. De uitgeverij werd in 1986 opgericht door Mike Richardson, eigenaar van een stripwinkelketen, die ontevreden was over de kwaliteit van de comics die hij verkocht en die zijn eigen ideeën had over hoe het dan wèl moest. *Dark Horse Presents* werd de eerste reguliere titel en in de jaren erna werd de uitgeverij al snel een plek waar makers van naam hun nieuwe projecten onderbrachten.

1. Conan viert 25 jaar Dark Horse.
2. Marvel komt met *Wolverine 5.1*.
3. Dr. McNinja nu bij Dark Horse.
4. *Stumptown* wordt gebundeld.
5. Doek valt voor *Jack of Fables*.

Vijfentwintig jaar later is Dark Horse vooral geroemd om het binnenhalen van veel licentiecomics, titels gebaseerd op populaire films of bekende televisieseries. Omdat uitgever Richardson het verleden echter niet wil verloochenen, keert de klassieke vlaggenschiptitel *Dark Horse Presents* dit jaar weer terug. In de maand april wordt afgetrapt met een tachtig pagina's tellend introductienummer waarin Paul Chadwicks creatie *Concrete* acte de présence geeft en waarin Frank Millers *Xerxes*, prequel van de verfilmde miniserie *300*, zijn debuut maakt.
Uiteraard betekent dit niet dat Dark Horse de rest van het jaar lui achterover leunt. Zo gaat in februari de miniserie *King Conan: The Scarlet Citadel* van start, de eerste reeks die vertelt over de latere periode in het leven van Conan. Tim Truman en Tomás Giorello, het team achter *Conan the Cimmerian*, keren terug als schrijver en tekenaar en van het eerste nummer verschijnt een variantcover ter ere van het vijfentwintigjarige jubileum van de uitgeverij.
Daarnaast blijft Richardson op zoek naar nieuw talent, wat nog maar eens wordt onderstreept door het aantrekken van *The Adventures of Dr. McNinja*. De drie eerste verhaallijnen van de populaire webcomic van bedenker Chris Hastings, ooit 'gewoon' forumlid van de website *Something Awful*, worden in februari gebundeld tot een paperback van ruim tweehonderd pagina's, met een nieuw verhaal als extraatje.

olav.beemer@stripschrift.nl

wordt in februari gebundeld bij Oni Press. De losse delen van dit misdaadverhaal verschenen afgelopen jaar onregelmatig, dus een mooie hardcover lijkt een goedmakertje.

■ **ONDERGANG** Al te vaak is een bekende superheld 'gestorven' om later doodleuk terug te keren. In februari begint in *Ultimate Comics Spider-Man* de mysterieuze verhaallijn 'Death of Spider-Man' en daar mogen we het mee doen. Meer informatie geeft Marvel Comics niet. Niet eens een cover. Zou het deze keer dan toch...

■ **AFSLUITER** Ruim vier jaar geleden lanceerde DC Comics *Jack of Fables* als aanvulling op het succesvolle *Fables* van schrijver Bill Willingham. Onder leiding van Willinghams co-schrijver Matthew Sturges is de serie echter nooit geheel tot wasdom gekomen.
Eind februari wordt na vijftig nummers daarom de stekker eruit getrokken. Tekenaars Tony Akins en Russ Braun zijn weer van de partij, net als covertekenaar Brian Bolland.

Claude Auclair

Stripmaker met een boodschap

HANS HELTZEL & ROBIN SCHOUTEN

FOTO J.P. STERCO

De Franse striptekenaar Claude Auclair (1943-1990) is bij veel lezers vooral bekend geworden door zijn post-atomaire stripreeks *Simon van de rivier* en stripromans als *Bran Ruz* en *Een stem die van nergens komt*. Inmiddels is Auclair al 21 jaar niet meer onder ons. In welke sferen en met welke idealen zijn *Simon van de rivier* en zijn andere strips ontstaan? Een beknopte reconstructie van een te kort leven.

RECHTSBOVEN - Claude Auclair omstreeks 1974.

Hij is het buitenbeentje in de grote stad, omdat hij uit een moerasgebied komt waar de buitenwereld nauwelijks van heeft gehoord, de Vendée. Hij is anders, omdat hij ideeën en overtuigingen heeft die tegen de heersende mening ingaan. Het gevoel van 'anders zijn' ontstaat al vroeg in zijn jeugd door zijn grootmoeder, met wie hij zich sterk verbonden voelt en alleen met haar in een vorm van het Bretons spreekt. Zijn Bretonse afkomst zal later in zijn leven van grote invloed zijn op zijn werk, zoals *Bran Ruz*. Hij heeft de oproerpolitie in actie gezien in een overdreven toepassing van geweld tijdens de grote stakingen in Nantes in 1955-1957, wat gerust een weinig alledaagse ervaring genoemd kan worden. En hij ziet er anders uit, omdat hij zijn haar lang draagt uit overtuiging.

RECHTS - Speciaal gemaakte tekening voor een fan van een personage uit het stripalbum *Grizzly* dat in 1976 in boekvorm bij uitgeverij Yendor verscheen.

Hippie avant la lettre

Claude Auclair (1 mei 1943) is al deel van de tegencultuur voordat het hippietijdperk begint. Na een reeks van bezigheden bij het theater (decors bouwen, kostuums ontwerpen, verlichting regelen, acteren) trekt hij een jaar rond in het Middellandse Zeegebied. Daarna brengt het theater hem naar Parijs, waar hij in 1967 de strip opnieuw leert kennen. Niet de boekjes met kinderplaatjes, maar klassiekers als *Prins Valiant*, Hogarths *Tarzan* en *Jerry Spring* van Jijé waarmee stripwinkelier Robert Roquemartine (de latere uitgever van Futuropolis) hem leert kennismaken. Wat ook indruk maakt, zijn de uitwassen van de meidagen van 1968. Hij is niet gebonden aan een politieke partij en zich bewust van klassenverschillen in Parijs op dat moment. Maar hij doet niet mee aan debatten en manifestaties. Zijn ervaring is dat bepaalde situaties tot blind geweld kunnen leiden, wat algauw waarheid blijkt.

Zijn eerste stappen op stripgebied uit die tijd blijven voornamelijk beperkt tot het maken van illustraties voor sciencefictionbladen en -boeken, zoals *Galaxie* en *Fiction*. In 1968 publiceert Auclair in het stripfanzine *Phenix* zijn eerste strip, die duidelijk is geïnspireerd op *Flash Gordon*, maar beïnvloedt door het tekenwerk van Hal Foster. Vooral dankzij Roquemartine komt Auclair in contact met Philippe Druillet, Jean Giraud, Jean-Claude Mézières, Georges Pichard, Jacques Lob en Jacques Tardi. Ieder werkt vanuit zijn eigen culturele en emotionele bagage en maakt strips die een product van de tijdgeest zijn. Ook Auclair maakt verhalen vanuit zijn kijk op het leven. Hij voelt zich verantwoordelijk tegenover zijn publiek. Helaas voor hem heeft niet iedere scenarioschrijver waarmee hij werkt dat doel voor ogen.

Het post-atomaire tijdperk

Bij het maken van de korte strip *Après* in 1970 (feitelijk Auclairs eerste stripverhaal, opgenomen in de albumuitgave van *Jason Muller*) krijgt hij hulp van Giraud, die hem ook introduceert bij René Goscinny, op dat moment hoofdredacteur van het blad *Pilote*. Met Giraud maakt hij een

LINKS - Zeefdruk uit 1987, afkomstig van het one-shot *Bran Ruz*.

opzet voor de verhalen van *Jason Muller* die in *Pilote* verschijnen. Deze strip kan als voorloper beschouwd worden van *Simon van de rivier*, vanwege het post-atomaire karakter. Tussendoor tekent Auclair twee korte verhalen voor het blad *Comics 130* van Roquemartine, waarvan *Plus court fut l'été* een hommage is aan Giraud (in dit nummer van *Strip-schrift* vanaf pagina 14 voor het eerst in het Nederlands afgedrukt).

In 1971 publiceert Auclair enkele verhalen van de western *Grizzly* in weekblad *Kuifje*, dat echter geen vervolg krijgt, omdat het slecht scoort bij de lezers. Later zou Derib met *Buddy Longway* wèl scoren met een soortgelijk verhaal in *Kuifje*, iets dat Auclair danig frustreert. Kort na *Grizzly* verschijnt *Het eiland Arroyoka* op tekst van Greg. Auclair kan zich echter slecht vinden in het te makkelijk verkoopbare verhaal dat Greg ervan gemaakt heeft, en met tegenzin maakt hij het af.

Terug bij *Pilote* werkt hij verder aan *Jason Muller* dat hij nu helemaal zelf schrijft. Maar Goscinny voelt weinig voor de ideeën van Auclair en het komt tot een botsing tussen hen. Auclair voelt zich ook niet prettig bij de autoritaire manier waarop Goscinny het blad leidt; vaak moet hij verplichte actualiteitspagina's tekenen waar hij een grote hekel aan heeft. Hij stapt over naar het striptijdschrift *Record* waar hij scenarioschrijver Jacques Acar ontmoet, met wie hij goed samenwerkt aan het romantische avonturenverhaal *Catriona MacKilligan*. Dat verhaal speelt zich af in het achttiende-eeuwse Schotland. Als het blad de formule wijzigt en Acar plotseling overlijdt keert Auclair (na een tijdje illustratiewerk gedaan te hebben) terug naar *Kuifje*. Hoofdredacteur Greg neemt hem zonder rancune weer aan, en vanaf 1973 publiceert hij de door Goscinny geweigerde scenario's onder de naam *Simon van de rivier*. Met deze serie vervolgt hij de sfeer die al aanwezig was in *Jason Muller*, 'vertellingen van na het atoomtijdperk'. Eind jaren 1970 zou ook Hermann die kant opgaan met zijn nieuwe stripheld Jeremiah.

Alain Stivell, een Bretonse zanger die Keltische invloeden in zijn muziek gebruikt, maakte voor de cd-inlay gebruik van een tekening van Auclair uit 1981, geprojecteerd over een foto. De cd *Terre des Vivants* is nog te koop

LINKSONDER - Originele tekening uit *Bran Ruz*; let ook eens op de fraaie lettering.

ONDER - Illustratie uit *Dylan Stark: Pour un cheval qui savait rire*, 1973 (gepubliceerd in 1982).

J'ai eu mon temps avec les rois, buvant l'hydromel et le vin...
J'ai bu du vin dans une coupe avec les chefs de la guerre cruelle...
J'ai bu du vin dans un brillant hanap avec les chefs de la guerre dévorante...

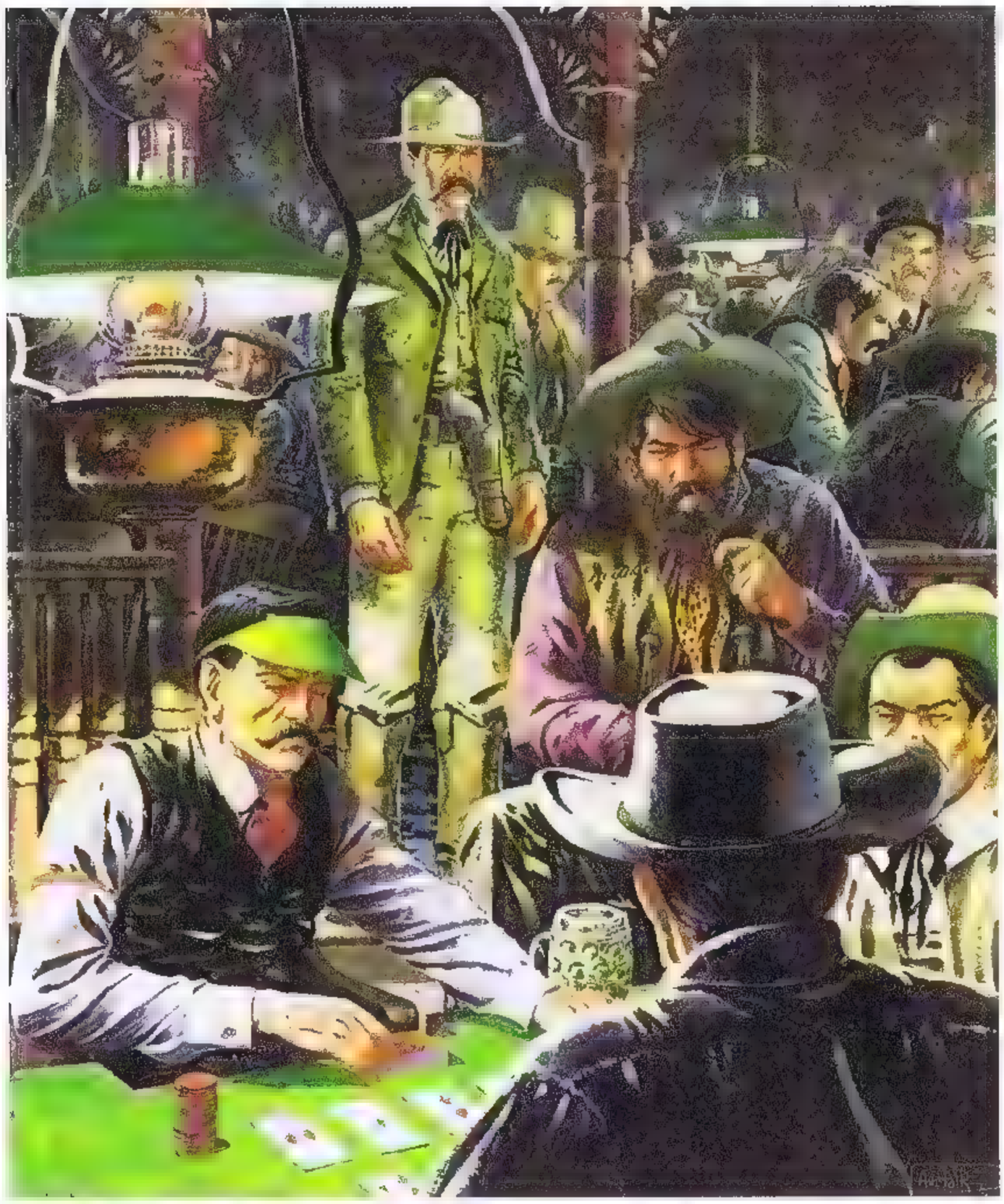

BOVEN - Plaat uit het cowboyverhaal *Le dernier sherif du far west, 1972*. Het is één van de weinige kleurenillustraties die Auclair ooit heeft gemaakt.

Erkenning

Het eerste *Simon van de rivier*-verhaal – *De ballade van Roodhaar* – kent echter problemen over het copyright. Het was geïnspireerd op een roman van Jean Giono, *Le chant du monde*, waardoor een albumpublicatie lange tijd geblokkeerd wordt. Pas in 1999 verschijnt er van dit eerste *Simon van de rivier*-verhaal een Nederlandse albumuitgave bij Wonderland Productions, onder de titel *De zwarte dame*. Het boek is tevens aangevuld met een rijk geïllustreerde biografie over Claude Auclair, samengesteld door Johan Vanbuylen. Het voorwoord is van Jean-Claude Mézières.

Simon van de rivier brengt Auclair vanaf *De stam der ruiters*, tot zijn grote opluchting, eindelijk erkenning en ook prijzen. Maar ècht succesvol wordt hij pas na de publicatie van het derde album *Mailis*, een zeer persoonlijk en intiem verhaal. Eigenlijk had Auclair het als afsluiter in de cyclus gepland, maar het kwam eerder aan bod omdat hij na het geweld in *De slaven* even behoefte had aan een rustpunt in de serie.

In dezelfde periode, rond 1976, tekent Auclair een nieuw verhaal van vijftien pagina's zodat een albumuitgave mogelijk wordt van *Grizzly*. Na *Mailis* volgen nog *De pelgrims* en als voorlopig laatste deel *City N.W. nr. 3*, waarin Simon terugkeert naar de stad. In dit verhaal keert ook een oude bekende terug, *Jason Muller*, zij het een stuk ouder en getekend door de tijd. Simon heeft behoefte aan rust en verlaat samen met zijn vrouw Emeline het striptoneel voor de komende 10 jaar.

Vanaf eind jaren 1970 stort Auclair zich op een heel nieuw genre, de striproman. Hiermee kan hij eindelijk lange verhalen vertellen en is hij vrij van de beperkingen die hij ondervindt bij verhalen met de gebruikelijke lengte van 46 pagina's.

De intensieve samenwerking met Alain Deschamps aan het Keltisch epos *Bran Ruz* (van 1978 tot 1981 in *A Suivre*) verloopt goed, totdat de schrijver meent aanspraak te kunnen maken op een deel van de originele platen. Het gerecht moet er zelfs aan te pas komen, en de breuk met Deschamps is een feit.

Auclair is geen aanhanger van geweldloosheid. In zijn ogen is geweld zelfs het enige antwoord op gewelddadig uiterlijk vertoon. In het tweede *Simon van de rivier*-album – *De slaven* – deinst hij er niet voor terug om dat uitgebreid te tonen. De eerste tien jaar van zijn loopbaan in de strip trakteert Auclair de lezer voornamelijk op sciencefictionverhalen. In dit genre is hij minder gebonden en kan hij spelen met het inbeeldingsvermogen en de verwachtingen van zijn publiek. Na een paar korte verhalen ontstaat zijn beklemmende kroniek van een toekomstige wereld. Auclair beschrijft hoe de westerse cultuur ten onder gaat en hoe de machtshebbers restanten hiervan met geweld verdedigen. In de eerste zes verhalen van *Simon van de rivier* (de eerste cyclus) heeft dit geweld veel weg van de actualiteit en symboolkracht rond 1970: VS-soldaten in Vietnam versus langharige tegenstanders (een sfeer die sterk aanwezig is in de eerste twee albums). Toch is de serie absoluut geen tijdgebonden hippieverhaal, gezien ook de ecologische achtergrond die de serie actueler maakt dan ooit.

Respect

Als antwoord op de ondergang van de westerse cultuur toont Auclair groepen individuen die in harmonie met de natuur leven. Hij toont mensen die vrijheid zoeken nu er een eind is gekomen aan overheersing door dominante culturen. Mensen die met rust gelaten willen worden door de machtshebbers omdat ze een eigen leven leiden los van het centrale gezag. Dit wordt vooral geportretteerd in het vierde *Simon van de rivier*-album – *De pelgrims* – maar ook in *De stam der ruiters*. Daarmee is tevens het thema beschreven van zijn latere werk: een duidelijk nee tegen dominante culturen en kolonisatie. En vooral ook, iets wat Auclair steeds weer heeft benadrukt: 'het recht om anders te zijn'. Hij komt op voor de onderdrukten en beschrijft de vrijheidsstrijd van Keltische volkeren tegen de Britten en Fransen in het album *Tuan McCairill* en in *Bran Ruz*, en de onderdrukking van negers in de Antillen in *Een stem die van nergens komt*.

Zijn gevoel van 'anders zijn' levert een gevoel op van gelijkwaardig zijn qua culturele en emotionele bagage met de onderdrukten uit deze stripromans. Zijn tweede vrouw (evenals zijn eerste een Antilliaanse) vertelt hem vaak dat hij

MAAR IN HET GROTE DONKERE WOUD WOONDE EEN REUS, EEN RE IS NOG GROTER DAN DE EMEN VAN LIST BOS EN TOEN KWAM KLEIN DUIMPJE OP HET PIENTERE DEE

RECHTS - Dat Auclairs *Simon van de rivier* medio jaren 1970 populair was kon je merken door deze poster uit *Kuifje weekblad*, 1978.

een blanke huid heeft, maar zwart van binnen is. En met de songtitel van John Lennon: *Woman is the nigger of the world*, kan zijn hele loopbaan samengevat worden. Zo veel mogelijk beeldt hij echte mensen uit en behandelt hij iedereen met respect. In de tweede cyclus van *Simon van de rivier* resulteert dit in een gelijkwaardige samenlevingsvorm voor beide geslachten. Uiteindelijk is Alain Riondet de verteller waarmee Auclair tot tevredenheid samenwerkt. Eerst aan de tweede *Simon van de rivier*-cyclus (vier delen), die elkaar eind jaren 1980 in snel tempo opvolgen. Later resulteert de zoektocht naar het oerverhaal in twee albums van *Hij*, waarvan, door het vroegtijdig overlijden van Auclair, de laatste pagina's getekend worden door zijn vrienden Tardi en Mézières. Een mooi en ontroerend eerbetoon.

Claude Auclair verliest uiteindelijk de strijd tegen maagkanker en maakt de grote sprong op 20 januari 1990. Hij wordt slechts 46 jaar en laat een vrouw en twee dochters achter. Zijn as wordt op zijn wens aan de kust verspreid.

hans.heltzel@stripschrift.nl
robin.schouten@stripschrift.nl

B R O N N E N

Interviews met Claude Auclair, afgedrukt in: *Schtroumpf fanzine 20* (1978), *Cahiers de la Bande Dessinée 58* (1984), Johan Vanbuylen: *De zwarte dame* (1999).
Z e ook: http://members.home.nl/mjbtje/Claude_Auclair.htm

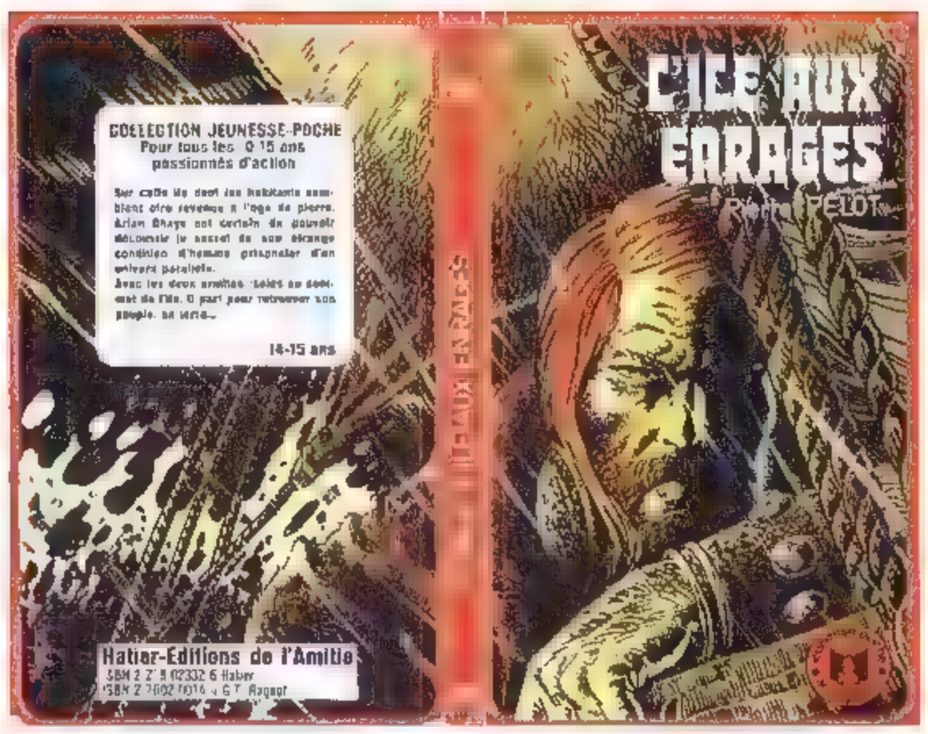

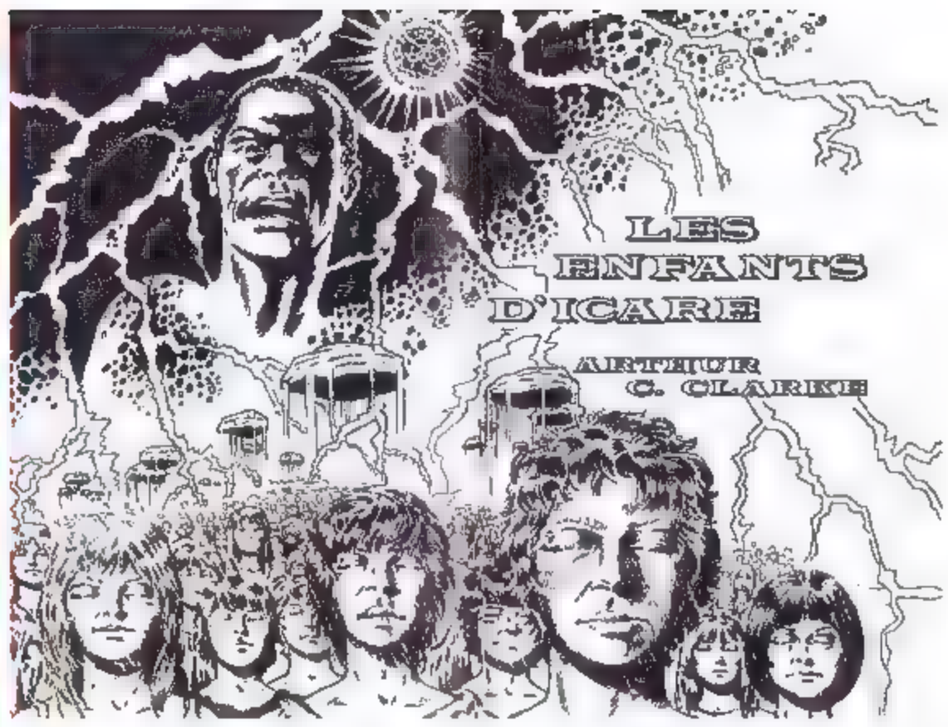

Jason Muller, scenario Giraud (Yendor, 1980)
Grizzly (Yendor, 1976)
Het eiland Arroyoka, scenario Greg (Lombard 1975)
Simon van de rivier 1 t/m 5 (Helmond/Lombard, 1976-1979)
Simon van de rivier 6 t/m 9, scenario Alain Riondet (Lombard, 1988-1989)
Bran Ruz, scenario Alain Deschamps (Casterman, 1981)
Een stem die van nergens komt, scenario Francois Migeat (Casterman, 1985)
Tuan McCairill/Catriona MacKillican, scenario Jacques Acar en Alain Deschamps (Den Gulden Engel, 1986)
Hij, scenario Alain Riondet (Casterman, 1989)
Hij die het einde vindt, scenario Alain Riondet m.m.v. Tardi en Mézières (Casterman, 1991)
Simon van de rivier – De ballade van Roodhaar (opgenomen in *De zwarte dame*, Wonderland Productions,1999)

BOVEN - Illustratie uit 1969 voor de Franse vertaling van Arthur C. Clarke's sciencefictionverhaal *Les enfants D'Icares* (originele titel: *Childhood's End*, 1953).

MIDDENBOVEN - Auclair tekende verschillende boekomslagen in de reeks *Jeunesse-Poche* voor jongens tussen de 10 en 15 jaar. Dit omslag maakte hij voor *L'Ile aux enrages* uit 1973 van schrijver Pierre Pelot

LINKSBOVEN - Auclair tekende in de jaren 1969 en 1970 diverse omslagen voor het sciencefictionmagazine *Fiction*; deze dateert van september 1970.

Mode :
LES MODELES DE LA SAISON
par de beketch et auclair
DEPUIS PEU, CHERS PETITS AMIS ON TROUVE ENFIN UNE MODE GAIE JEUNE, ET MODERNE A L'USAGE DES TOUT PETITS. FINIS LES TRISTES ACCOUTREMENTS DE JADIS, PLACE AU BLANC, COULEUR, AUX FORMES AUDACIEUSES AUX NOUVEAUTÉS "DANS LE VENT" PILOTE VOUS PRÉSENTE LES DERNIÈRES INNOVATIONS EN MATIÈRE DE MODE ENFANTINE.
RAVISSANTE COUCHE-CULOTTE EN PATCHWORK DU NÉPAL SA COUPE D'ENFER EN FAIT UN TENUE APPROPRIÉE À ASSEOIR AUX APRÈS-MIDI SPORTIFS OU AUX SOIRÉES ENTRE AMIS
CHARMANT DESHABILLÉ DU SOIR. L'AUDACE DE SES FORMES N'INTERDIT PAS UNE GRANDE PUDEUR DANS LE DESSIN LE TISSUS IMPERMÉABLE IMITE ASSYMÉTRIQUEMENT LA DENTELLE DE CALAIS IDÉALE POUR RECEVOIR ÉLÉGAMMENT LE BIGGER VESPÉRAL ET PATERNEL.
FREE ANGELA! POBBY NOW
POUR GAMBADER CE WEEK-END CET ENSEMBLE HIPPIE EN TOILE DE JUTE CONVIENDRA AUX ESPRITS JEUNES ET "IN"
UNE PREMIÈRE UNGALA UNE CÉRÉMONIE UN VERNISSAGE CET ENSEMBLE TRÈS HABILLÉ VOUS FERA REMARQUER PAR SON ÉLÉGANCE DISCRÈTE ET RAFFINÉE.
POUR LES SOIRÉES D'HIVER DANS VOTRE CHALET DE MEGÈVE OU DE LA PLAGNE CETTE CHAUDE VESTE D'INTÉRIEUR VOUS APPORTERA CONFORT ET DISTINCTION DÈS LE RETOUR DES PISTES. VOUS POURREZ RECEVOIR VOS AMIS À L'ABRI.
UNE TENUE SPÉCIALEMENT CONÇUE POUR LES LONGUES RANDONNÉES EN LANDEAU DÉCOUVERT LE VENT DE LA COURSE VOUS FRAPPERA LE VISAGE SANS VOUS DÉCOIFFER, ET VOUS N'AUREZ PLUS À CRAINDRE LES ONDÉES DE PRINTEMPS SA FORME EVOQUE D'UNE FAÇON AMUSANTE LA TENUE D'AUTOMOBILE DE NOS GRANDS PÈRES
AUCLAIR DE BEKETCH

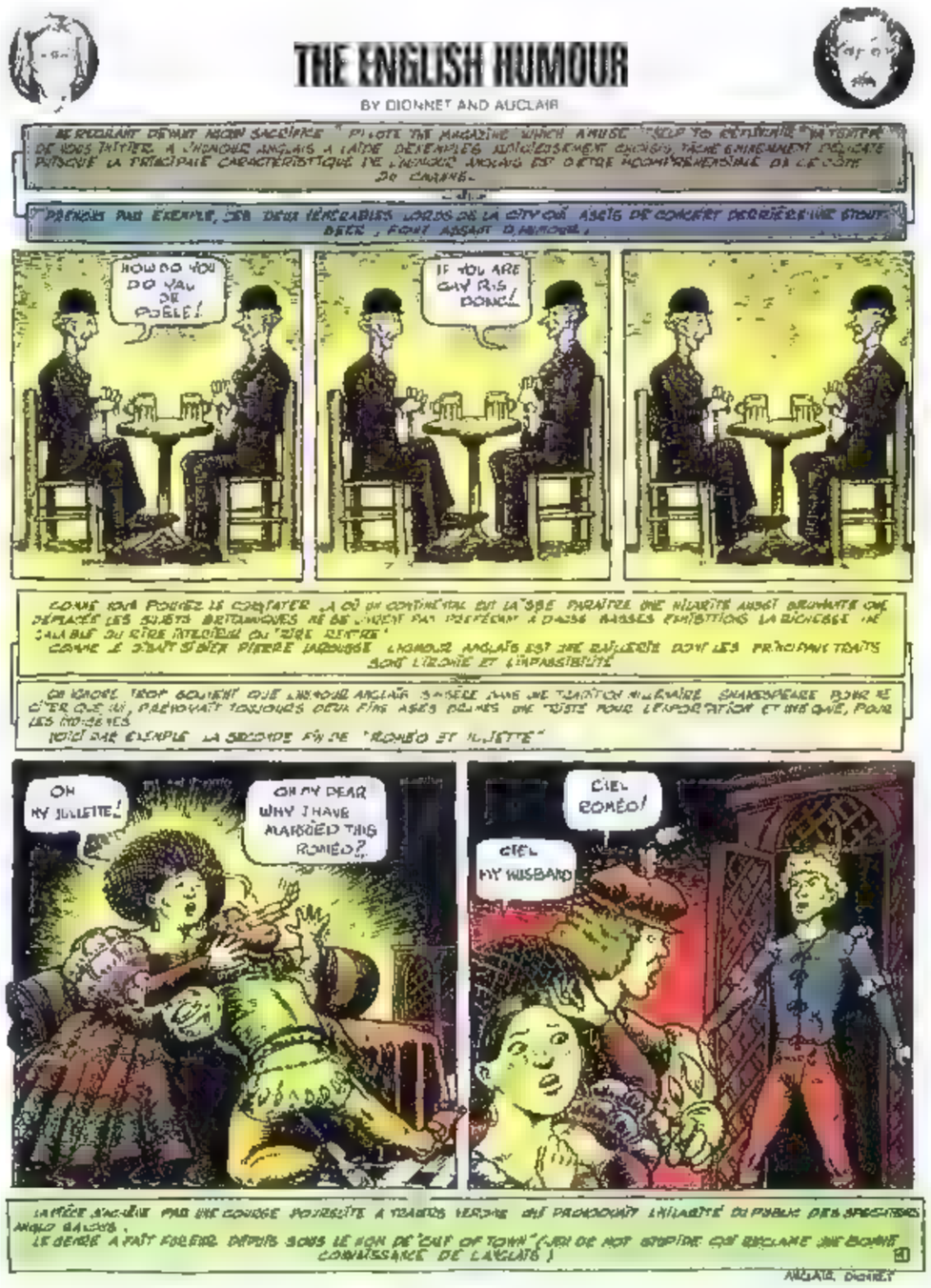
THE ENGLISH HUMOUR
BY DIONNET AND AUCLAIR
HOW DO YOU DO YAU DE POELE!
IF YOU ARE GAY RIS DONC!
OH MY JULLETTE!
OH MY DEAR WHY I HAVE MARRIED THIS ROMEO?
CIEL ROMEO!
CIEL MY HUSBAND
AUCLAIR DIONNET

LINKS - Samen met Jean-Pierre Dionnet maakte hij voor *Pilote 653* deze strip over Engelse humor waarin ook en passant Romeo en Julia nog even opduiken, 1972.

ERNAAST - In *Pilote 601* toont hij aan ook verstand te hebben van de invloeden van folklore op het modebeeld; oordeel zelf!
Ook kleine kinderen weet hij van passende gelegenheidskleding te voorzien, 1971.

AL DRIE DAGEN ZIJN ZE OP DE VLUCHT VOOR EEN GROEP APACHEN DIE EEN SLACHTING HEBBEN AANGERICHT ONDER HUN COMPAGNIE. AL DRIE DAGEN ZIJN SERGEANT O'REILLY EN LUITENANT MACDOUGALL HUN ACHTERVOLGERS TE SLIM AF, MAAR HUN VOORSPRONG WORDT ONVERBIDDELIJK KLEINER...

SHIT! DE ROODHUIDEN ZITTEN ONS NOG STEEDS OP DE HIELEN... HEY! MOET JE DIE AARDVERSCHUIVING ZIEN, LUIT!

PFFF... NIETS AAN TE DOEN, SERGEANT... ZE LATEN ONS NIET GAAN...

OKAY! IN DAT GEVAL ZULLEN WE ONZE HUID DUUR VERKOPEN!

NAUWELIJKS IS HET TWEETAL DE GROT BINNENGEGAAN, OF DE APACHEN VERSCHIJNEN TEN TONELE.

EEN KORTE ZOMER...

EERBEWIJS AAN JEAN GIRAUD

NAAR EEN IDEE VAN ROQUEMARTINE - TEKENINGEN: AUCLAIR - VERTALING FRITS VAN DER HEIDE

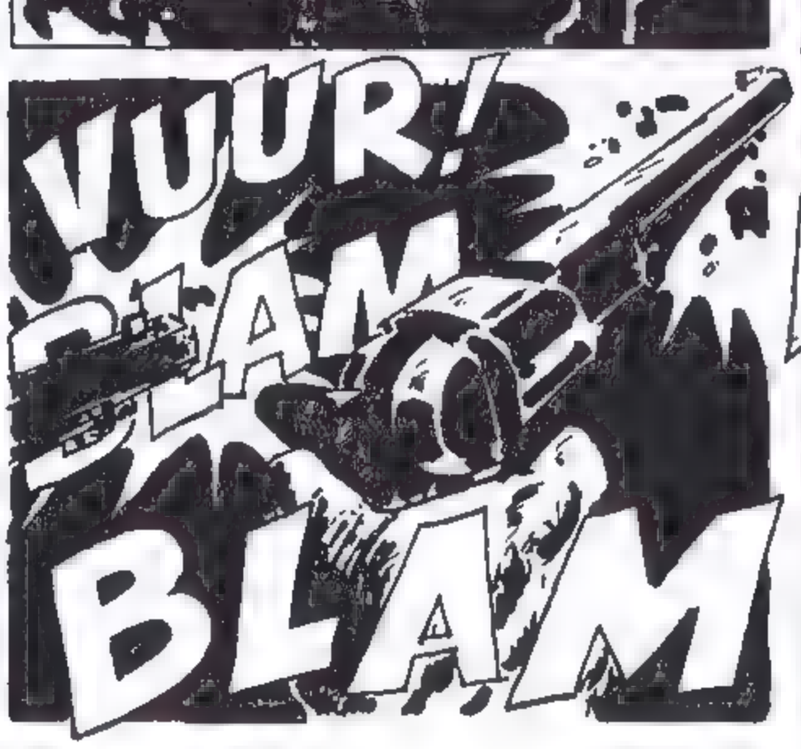

VLUG, SERGENT! WE GAAN DIEPER DE GROT IN, ANDERS REDDEN WE HET NIET! MISSCHIEN VINDEN WE EEN SCHUILPLAATS...

NAAR HUN IDEE LOPEN DE MANNEN 'N EEUWIGHEID DOOR HET DUISTER...

HEY! EEN UITGANG! DE DUIVEL IS MET ONS, O'REILLY!

WAAR ZIJN WE TERECHT-GEKOMEN, LUIT?

GEEN IDEE, SERGEANT... NIET TE GELOVEN...

PAS OP, LUITENANT! DAAR!

PAW PAW

BRRR! IK GELOOF DAT IK LIEVER TE MAKEN HEB MET DE APACHEN!

IK OOK, SERGEANT! KOM, WE GAAN TERUG VIA DE GROT...

NA EEN URENLANGE TOCHT DOOR DE PIKDONKERE GANGEN KOMEN ZE TERUG OP HUN UITGANGSPUNT...

MWJA...

ALS DE APACHEN ER NOG ZIJN, HEBBEN WE PECH...

HEY! VLAK VOOR UW VOETEN, LUITENANT!

MY GOD! DAT ZIJN DE TWEE APACHEN DIE WE DAARNET HEBBEN NEERGESCHOTEN!

KRIJG NOU WAT!

!?

IK SNAP ER NIKS VAN, LUITENANT... MAAR ÉÉN DING IS ZEKER: DAT WAS DE KORTSTE ZOMER DIE IK OOIT HEB MEEGEMAAKT...

EINDE

[BITS & PIECES → BELGIË]

In Vlaanderen is de pleuris uitgebroken. Het Vlaams Belang, zeg maar de PVV van België, is er met een omslag van *Suske en Wiske* aan de haal gegaan. *De wilde weldoener* uit 1961 is op een kalender van 2011 gebruikt. Het Vlaams Belang deelde de kalender uit tijdens de nieuwjaarsreceptie van de Stad Gent. Op een namaakomslag is te zien hoe de Gentse burgemeester, de socialist Termont, vanuit een helikopter muntstukken in het rond strooit. De ontvangers zijn uiteraard mensen van onmiskenbaar buitenlandse afkomst. Suske en Wiske kijken er verschrikt naar.
Uiteraard is deze politieke baloriheid zonder medeweten van de uitgeverij of de erven Vandersteen tot stand gebracht. Algemeen bekend en testamentair vastgelegd is dat Sus en Wis nooit voor politiek zullen worden ingezet. De advocaten van uitgeverij Standaard lopen zich al warm. Simpele zaak lijkt me.
Grappig is natuurlijk de denkfout die de Vlaams Belangers maken. Zij zijn uiteraard voor een soort nationalistisch georganiseerd Vlaanderen. *Suske en Wiske*, de trots van dat vlakke Belgische land, zien ze daarom als nationaal Vlaams bezit. Dus pikten ze die in. Opeens zijn dat hun eigen stripfiguren die je in hun denken overal voor mag gebruiken. Veel meer diepgang verwacht ik niet achter de gedachte.
Gegeven de Belgische impasse, ze hebben geloof ik al een jaar geen regering meer, kan het echt leuk worden daar. Er komt straks natuurlijk ook een heuse stripstrijd. Want als er iets is dat de Belgen leuk vinden, dan zijn het wel onderlinge strijd en strips. Er wordt gesoebatteerd over alles opsplitsen. Guust zal opeens blijken meer Gaston te gaan heten dan Guust. En agenten blijken dan vooral nare Vlamingen te zijn. En ook maken de Waalse nationalisten hun eigen kalender. Vol met Vlaams haters. Dan breekt daar ook met de erven Dupuis, en wat er voor doorgaat de hemel in.
Niet meer gehinderd door welk intellectueel eigendom van wie ook staan de beide landsdelen straks gewapend met hun eigen stripheiden voor de poorten van Brussel. Tintin wordt door de Walen ingezet als de belangrijkste troef. Rode Ridders en ander Vlaams geweld steunen achter Suske en Wiske de Vlaamse zijde. Gebundeld en ingenaaid trekken na de politici en ook uiteindelijk de striphelden in België ten strijde. Vervolgens uitgevers het ene na het andere juridische gevecht voeren tegen zoveel beetje alle politici zijn de parlementariërs maar door het dolle heen. Niets is meer te gek.
Niet het kiesdistrict Brussel of welk dorp dan ook om heen ligt wordt een steen des aanstoots. Nee, dat lang slepende probleem is dan inmiddels vergeten. Er rest nog maar een ernstig probleem. Een reeel ontstaan en onoverbrugbaar probleem. Midden in Brussel, als een klein namaak Gallisch dorpje, ligt een nieuwe nationale kwestie volstrekt dwars.
Het Brusselse Stripmuseum. Vlaamse strips. Franstalige strips. Welke stripmaker mag zijn werk als eerste na de opsplitsing van België op de bovenverdieping hangen. Wie staat er als belangrijkste stripfiguur op de eerste affiches voor het nieuwe België? En nog honderd stripmuseumproblemen waar alleen Belgische politici zich druk om kunnen maken. De opdeling van het Stripmuseum zal onoplosbaar blijken.
Nee, na deze grove aanranding van *Suske en Wiske* komt het zeker nooit meer goed bij onze zuiderburen.

ben.bits@stripschrift.nl

ADVERTENTIE

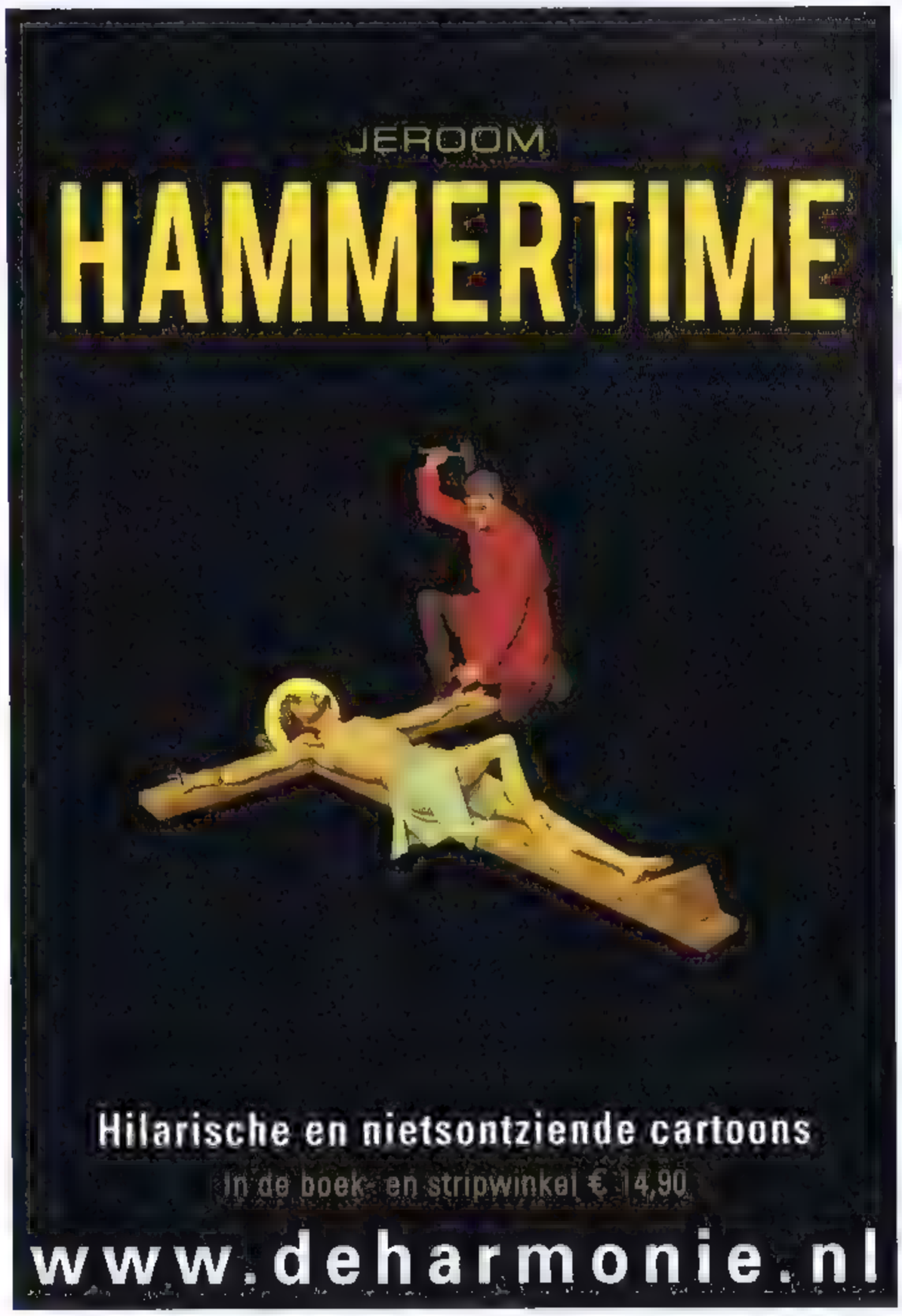

ADVERTENTIE

Largo Winch mijdt Afrika

Zwarte Zee is alweer het 17e album van Largo Winch, de miljardair in spijkerbroek. Het Zwitserse Luzern en het Turkse Trabzon vormen ditmaal de locaties voor een nieuw avontuur over chantage, fraude, wapenhandel en complotten. Eigenlijk zou Afrika voor Winch een ideaal continent zijn om de held uit te hangen. Makers **Jean van Hamme** (1939, België) en **Philippe Francq** (1961, België) willen er nog niet aan.

RECHTS - Largo ten voeten uit. Tekening voor een omslag van *Télé-Moustique*.

Scenarist Jean van Hamme en tekenaar Philippe Francq hielden een promotietournee om Zwarte Zee onder de aandacht te brengen. In Brussel schoot Stripschrift het duo aan voor een kort vraaggesprek. Hoewel Largo Winch *in Frankrijk een topserie is, kan de strip in andere landen kennelijk nog een zetje gebruiken. Dat merkt Philippe Francq bij voorbeeld aan het feit dat er in Franstalige gebieden veel meer reclame wordt gemaakt dan in andere landen, zoals Nederland en België (Vlaanderen). Dat zie je al aan het straatbeeld waar minder posters worden opgehangen. In Vlaanderen ligt daardoor het bereik van* Largo Winch *een stuk lager. Bovendien worden er minder strips gelezen dan in Frankrijk en Wallonië, dus het loont de moeite om extra campagne te voeren, zoals een promotietoernee.*

ONDER - Omslag van deel 17

Economische crisis

De eerste verhalen van *Largo Winch* lagen al vast omdat die gebaseerd zijn op reeds bestaande romans, maar hoe gaan jullie nu te werk voor de nieuwe avonturen?

Jean van Hamme: Ik discussieer eerst met Philippe waar op de wereld Largo nu weer zijn avonturen zal beleven. Dan werk ik een intrige uit. Die bespreek ik vervolgens met hem, want ik wil met hem op één lijn zitten. Lukt dat, dan werk ik de intrige uit tot één bladzijde synopsis. Die laat ik Philippe alvast lezen, zodat hij zich kan inleven en de benodigde documentatie kan zoeken. Daarna werk ik het scenario uit en lever dat in één keer bij hem in. Van Philippe krijg ik dan per e-mail het

LINKS - Jean van Hamme en Philippe Francq.

schetswerk waardoor ik kan zien of dat overeenstemt met wat ik voor ogen had. Ik geef daar weer mijn commentaar op en pas daarna kan nij echt beginnen. Zo makkelijk gaat het! *(lacht)*

Francq: Ha! Het laatste zal ieder geval niet gebeuren, want ik beleef na 17 delen nog altijd ontzettend veel plezier aan het tekenen van Largo en dat zal ik blijven doen.

Heb je geen neiging om tussendoor een *oneshot* te maken?
Francq: Oh nee, dat zal de eerstkomende tien jaar zeker niet gebeuren. Daar is trouwens helemaal geen tijd voor.

Jullie zijn voor de twee voorgaande albums in Hongkong op locatie foto's gaan maken. Zijn jullie voor *Zwarte Zee* ook op pad geweest?
Philippe Francq: Nee, we zijn niet naar Turkije geweest, maar ik heb wel in Antwerpen foto's gemaakt van containerschepen. Ik onderhoud goed contact met het CMB (Compagnie Maritime Belge, één van de oudste en grootste Antwerpse rederijen, MvM). Ik ben wel afgereisd naar de Zwitserse stad Luzern, dat ook een prominente rol in het verhaal speelt, om foto's te schieten voor sommige scènes.

Zijn jullie niet bang om met *Largo Winch* in herhaling te vallen? Een terugkerend element is bij voorbeeld een persoon die het op Largo heeft gemunt.
Francq: Hm, door de constante ontwikkelingen in de wereldeconomie zullen er de komende twintig jaar genoeg invalshoeken blijven om verhalen te maken.
Van Hamme: In de strip zit inderdaad herhaling. Largo moet iedere keer tegenover de autoriteiten waar ook ter wereld aantonen dat hij onschuldig is. Hij gaat ook steeds op zoek naar de ware daders. Maar de aanpak en de omstandigheden verschillen en de omgeving is natuurlijk wisselend. Ik hou er wel rekening mee om niet te vaak in herhaling te vallen. De ene keer is er meer actie, de andere keer gaat het over liefde.

LINKS - Largo Winch' nieuwste tegenstandster leest zijn interview in *Newsweek*.

Waarom zoveel moeite als je alles op het internet kan vinden?
Francq: Ik heb Google en Yahoo gebruikt om informatie te vinden over het Turkse plaatsje Trabzon dat aan de Zwarte Zee ligt. Het internet is een geweldige uitkomst om me te documenteren. Ik hoef niet per se meer naar elke locatie af te reizen. Maar toch ga ik graag zoveel mogelijk de plaatsen af waar Largo zijn avonturen beleeft.

In dit deel maken jullie een grapje waarbij het personage *Zwarte Zee* begint met een brief van Largo, gericht aan de personeelsleden van Groep W over de gevolgen van de wereldrecessie. Ook staat er een fictief interview in dat Largo aan *Newsweek* gaf over zijn concern en de economische dip. Bood de crisis inspiratie voor het bedenken van de nieuwe smerige zaakjes waarin Largo verwikkeld raakt?
Van Hamme: Een crisis komt niemand goed uit. Maar in de strip vormt het een gelegenheid om het karakter van Largo uit te diepen, middels die brief en dat zogenaamde interview. Winch laat daarin zien dat hij zich vanwege de crisis zorgen maakt over de onderneming. Ook legt hij uit zich genoodzaakt te voelen te snijden in het bedrijf, maar wel zodanig dat het niet alleen mensen in lagere functies raakt, maar ook de top. Hiermee zet ik hem als het ware als een socialist neer door hem op te laten komen voor de zwakkeren in zijn onderneming. Ik zou hem zelfs naïef willen noemen. Het interview gaf mij tevens de gelegenheid om meer uitleg te geven over de bedrijfsstructuur van de Groep W, zonder dit in plaatjes te laten zien. Want het thema van de financiële crisis in beeld te behandelen is saai. Lezers haken dan massaal af. Pas na dit fictieve interview gaat Largo's avontuur van start en dat heeft eigenlijk weinig van doen met de crisis.

ONDER - Largo in de Turkse haven Trabzon.

Op herhaling

Philippe, wat is erger: het publiek dat Largo-moe wordt of een tekenaar die geen zin meer heeft om hem te tekenen?

BOVEN - Zeefdruk *Un baiser pour Largo*, Espace BD.
ONDER - Ter gelegenheid van de 20e verjaardag van de strip is het boek met dvd *La méthode Largo Winch* van uitgeverij Eyrolles uitgebracht.

Freddie, die gaat trouwen, tegen de vriendin van Largo zegt dat echte helden niet in het huwelijk treden en dat ze dat had kunnen weten als ze strips zou lezen. Waarom laat je Largo eigenlijk niet trouwen en kinderen krijgen? Daarmee krijg je een mooie vicieuze cirkel, waarbij zijn kinderen na zijn dood het bedrijf kunnen overnemen?
Francq: Hahaha, nee nee, uitgesloten! Trouwen of kinderen krijgen gaat niet gebeuren, dat past niet bij het avontuur.

Echt niet? Want op het eind van deel 14 - *De wet van de dollar* - snijdt zijn vriendin Jessie het onderwerp trouwen aan, maar Largo geeft geen antwoord. Jullie laten de mogelijkheid open...
Francq: Ja, oké, maar in *Zwarte Zee* ontmoet hij een vroegere vriendin met wie hij het bed induikt. Die laten we zeker terugkomen, zodat de liefde weer opbloeit tussen die twee!

Clichés

Philippe, wat vind je nog moeilijk om te tekenen?
Francq: Niets. Wel vragen bepaalde dingen meer tijd. Vooral de decors van de steden zijn tijdrovend, zoals de skyline van Hongkong of in dit deel de vogelvlucht van Luzern. Daar ben ik toch al gauw een week of anderhalf mee zoet.

Hebben jullie ook een clausule dat als de één met de serie wil stoppen de ander er mee door mag blijven gaan, zoals dat bij bij voorbeeld bij de serie *XIII* is vastgelegd?
Francq: Ja, zo'n contract hebben wij met elkaar. Het zou kunnen dat Jean over tien jaar zegt dat hij het voor gezien houdt. Dat geeft mij dan de gelegenheid een andere scenarist te vinden, want ik zal zeker doorgaan!

Waarom heb je het beeldmerk van de Nederlandse vliegtuigmaatschappij Martinair voor het logo van Largo's vliegtuigbedrijf Winchair gebruikt? Je had toch ook zelf iets kunnen verzinnen?
Francq: Dat idee kreeg ik toen ik op Schiphol foto's van vliegtuigen maakte. Ik zag het toestel van Martinair en omdat de M een omgekeerde W is, vond ik het een leuk grapje om het logo bewerkt te gebruiken als embleem voor Winchair.

Waarom krijgt Largo nooit hulp van zijn bedrijfsrecherche?
Van Hamme: Ach ja, dat hebben we gezien in de tv-serie die van *Largo Winch* is gemaakt. Voor de strip zie ik geen aanleiding om dat er in te verwerken. Natuurlijk weet ik dat ieder groot bedrijf zijn eigen beveiliging heeft. Maar Largo lost zijn problemen liever zelf op, met hulp van vrienden.

Is het niet vervelend om een verhaal steeds over twee albums te verdelen?

Meer Largo

Wie geen genoeg kan krijgen van Largo Winch in het Frans zijn twee boeken verschenen ter gelegenheid van het twintigjarig jubileum. Bij Dupuis verscheen Largo Winch - Images en marge 1990-2010, een 112 pagina's tellend boek met een overzicht van twintig jaar illustraties. Bij uitgeverij Eyrolles verscheen La méthode Largo Winch, maar liefst 130 pagina's met als extraatje een dvd. Het boek, samengesteld door Jean-Marc Lainé, ondersteunt de dvd over de totstandkoming (stap voor stap) van het vijftiende deel (De drie ogen van de bewakers van de Tao). De dvd is wee jaar geleden al los in de verkoop geweest.

LINKS - Leuke vondst van Philippe Francq: het logo van Martinair bewerkt als logo voor Winchair.

Van Hamme: De verhalen zitten zo vol intriges dat het voor een goede uitwerking beter is om daar 92 bladzijden aan te besteden. Ik heb geen moeite om die bladzijden te vullen. Die extra lengte biedt verder de mogelijkheid om er andere elementen aan toe voegen, zoals de trouwerij van zijn vriend Freddy.

Klopt het dat Philippe er op tegen is om een verhaal in Afrika te laten afspelen omdat hij bang is voor clichés met dictators, burgeroorlog en armoede?

Van Hamme: Dat klopt, ik was zelfs al bezig met een Afrika-verhaal. Dat ben ik aan het herschrijven. Ik ben het ergens wel met hem eens. Voor je het weet gaat het toch weer om zaken als corrupte dictators en ontvoerde personeelsleden van hulporganisaties. Ik kan dit soort clichés niet vermijden. In Afrika is nu eenmaal veel geweld en corruptie. Maar ik ben dol op dat continent; ik heb er verschillende landen bezocht. Ik heb in deel 17 wel een kleine verwijzing opgenomen dat Largo in Afrika is geweest. Zelf vermijd ik te allen tijde religie als onderwerp, want het is onvermijdelijk om daar een mening over te geven. Ik wil liever niet oordelen over waarin mensen geloven, politiek kan daarentegen weer wel. Terrorisme probeer ik ook uit de verhalen te houden, want dat vind ik een slecht en te vaak gehanteerd middel om een ideologie te verdedigen.

Heb je nog scenario's in je bureaula liggen waarmee je niet uit de voeten kunt voor *Largo Winch*?

Van Hamme: Nog een aantal. Die zijn bedoeld voor het theater.

Dus er is geen tekenaar meer met wie je nog een keer zou willen samenwerken, behoudens dan de tekenaars van je vaste series?

Van Hamme: Nee, haha, Paul Teng met *De telescoop* was echt de laatste.

In februari 2011 verschijnt de tweede speelfilm van *Largo Winch*. Hoe is het voor jullie om hem op het witte doek te zien?

Francq: Hoewel het onze eigen creatie is, is het erg leuk om de strip in beweging te zien met muziek erbij. Het filmscenario is ook in orde en de acteur Tomer Sisley, die Largo speelt, doet het zo goed dat ik mijn eigen Largo na een paar minuten vergeet.

michel.van.merrienboer@stripschrift.nl

LINKS - Verwijzing naar een kortstondig maar vredig verblijf van Largo in Afrika.

LINKSONDER - Ex-libris op plexiglas, uitgegeven door La Bande des Six Nez et Ziggourat.

ONDER - Zeefdruk. Francq maakte deze James Bond-illustratie voor de film *Tomorrow never dies*. Ook Largo heeft wel iets weg van een Bond.

DULIEU

DOSSIER 11

Paulus in druk

ANNETTE WOUTERS

De weg van een originele tekening tot een goede reproductie ervan in een boek of tijdschrift is nog een hele weg. Dat was vroeger al zo en daar is ondanks de technische ontwikkelingen in de drukkerijwereld en de enorme veranderingen door digitalisering niets aan veranderd. Maar wie heeft er nog oog voor kwaliteit? Uit de manier waarop Jan en Alleman tegenwoordig knippend, plakkend, kopiërend, rovend en print-jettend met een zekere voldoening eigen 'drukwerk' maakt, blijkt hoe laag de normen zijn en hoe weinig kwaliteitsbesef er is. Van dit soort printwerk wordt niemand vrolijk en ik vraag me wel eens af waar bij voorbeeld illustrators zich nog druk over maken, als de doorsnee lezer gedrukte beelden tot zich neemt zonder ook maar enig benul te hebben over de kwaliteit er van.

Gelukkig zijn het juist vaak de kunstenaars zelf die zich wel degelijk druk maken over de kwaliteit van hun scheppingen in druk. Voeg daar de goede redacties, vormgevers en uitgevers aan toe en er blijkt nog hoop te zijn voor mooie resultaten. Toch moet het voor kunstenaars altijd weer spannend zijn om na de vele uren, soms dagen, dat ze aan een illustratie of strippagina werkten, hun werk uit handen te geven in het volste vertrouwen dat die eerder genoemde partijen dezelfde kwaliteit als zij nastreven.

Ook daarin is in de loop der tijd wel het een en ander veranderd; er wordt tegenwoordig immers heel veel digitaal aangeleverd. Uitgevers en redacties krijgen steeds minder origineel werk in handen en moeten het doen met WYSIWYG, een acroniem voor *What You See* (op het beeldscherm) *Is What You Get*. In goed Nederlands: je krijgt wat je ziet, oftewel op je beeldscherm zie je hoe het resultaat er op papier uit komt te zien... denken ze, want de complete opmaak van krant, tijdschrift of boekuitgave mag in dat systeem dan wel vastliggen, qua kleureninterpretatie kan er bij elke volgende stap in het drukprocedé iets veranderen!

Wat een verschil met vroeger, toen auteurs hun originele werk – al dan niet ingekleurd – in handen gaven van mensen die daar (soms) op een andere manier mee omgingen dan zijzelf. Redacties hadden altijd haast en 'tekeningetjes' waren gemeengoed. Ze hadden er stapels van op hun bureau liggen. Soms werd er op geschreven: aanwijzingen voor de lithograaf of percentages. Er werden dingen op geplakt en als het in de ogen van de redactie nodig was werden tekeningen met pen of schaar zonder enige schroom zelfs 'bewerkt'.

Men keek vroeger nu eenmaal anders tegen origineel werk aan. Daarnaast waren veel tekenaars slordig met hun 'uitleenboekhouding'. Met retourzendingen ging het zo nu en dan flink mis. Er verdwenen af en toe tekeningen of een strippagina bleef doodleuk ergens in een la liggen. Er zijn heel wat gevallen bekend waarbij origineel werk 'zoekraakte' en niet vergoed werd. Onlangs werd tussen een grote stapel

werk uit het bezit van Jan Dirk van Exter, auteur van *Brommy en Tommy*, een aantal stroken van Willy Lohmanns *Kraaienhove* teruggevonden. Kennelijk had de redactie van *Het Parool*, de krant waarin beide strips destijds verschenen, zo'n veertig jaar geleden per ongeluk aan Van Exter geretourneerd en de erfgenamen kwamen daar nu pas achter.

Bij een boekuitgave lag het gelukkig anders. Veel uitgevers streven naar een goed eindproduct, wat inhield dat een auteur soms kon meepraten over de kwaliteit van de reproductie van zijn werk. Maar zelfs als er een prachtige uitgave verscheen, dan kon het gebeuren dat de kleuren van sommige reproducties weliswaar fraai gedrukt waren, maar er qua kleurbalans ten opzichte van het origineel helemaal naast zaten.

Ook het werk op een drukkerij wordt nu eenmaal door mensen gedaan, waarbij de een meer betrokken is bij het eindproduct dan de ander. En tot slot is er dan nog het ter beschikking staande budget, dat vaak de laatste stem heeft als het om de uiteindelijke kwaliteit gaat en de hoeveelheid tijd en materialen die kunnen worden ingezet om er een verantwoord eindproduct van te maken.

Salomo ziet dertigdubbel

Ook tekenaars zelf waren slordig in het (overzichtelijk) bewaren van hun materiaal, uitzonderingen daargelaten. Ze vergaten vaak om hun 'uitleen' bij te houden en reageerden laks als er weer eens een partij tekeningen bij een krant of een uitgever 'zoek' raakte.

Jean Dulieu had zijn duizenden originelen redelijk op orde. Hij bewaarde alle tijdschriftaquarellen in ringbanden met het opschrift van het betreffende blad. Zo kon hij nauwelijks misgrijpen als er weer eens wat nodig was. Maar soms ontstonden er gaten in de collectie, want als uitleen van een tekening vergeten werd, dan ging het wel eens mis.

Voor het maandblad *Barend de Beer* maakte Dulieu in 1968 enkele *Paulus*-verhalen, waarbij hij teruggreep op het werk dat hij begin jaren 1960 voor *Eva* maakte. Zo ook het verhaal *Salomo ziet dertigdubbel*, waarin de zwarte raaf op een gegeven moment dertig Oehoeboeroes op een rij ziet staan en denkt dat het aan zijn ogen ligt. Het blijkt echter een familiebijeenkomst van de oude uil te zijn, waarbij Dulieu zich lekker kon uitleven op het tekenen van al die oehoes.

Acht jaar later wilde hij hetzelfde gegeven voor de reeks *Bobo*-publicaties gebruiken, maar kwam er op het laatste moment achter dat de plaat met de dertig uilen aan zijn collectie ontbrak. Even was er paniek, maar toen zette hij zijn stripactiviteiten opzij om in grote snelheid een nieuwe plaat te schilderen, die niet onderdeed voor de oude versie.

LINKS - Voor het *Paulus*-verhaal *Salomo ziet dertigdubbel* (*Eva*, 1962) schilderde Jean Dulieu een plaatje waarop Paulus verbaasd opkijkt van zoveel uilen.

BOVEN - In 1976 maakte hij de afbeelding noodgedwongen een tweede keer. Daarbij herschikte hij de uilenfamilie en breidde hij de plaat uit met een rechterhelft, die tot dan toe alleen in gedachten had bestaan.

LINKSONDER - Dulieus werk werd door redacteuren vaak voorzien van aantekeningen, plakband en stempels.

ONDER - Om dit te voorkomen voorzag Dulieu het originele werk dat hij de Duitse uitgever toestuurde van een waarschuwing.

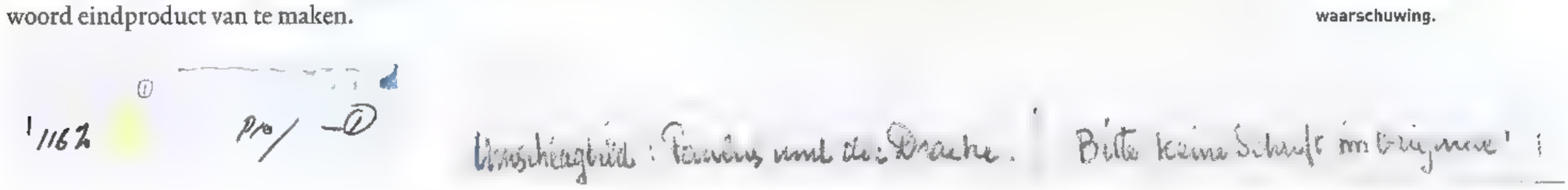

Eucalypta

De vier aquarellen uit het boek *Paulus en Eucalypta*, dat vorig najaar als derde deel in de reeks Gouden Klassiekers verscheen, bleken zich bij drie Nederlandse verzamelaars te bevinden, die allemaal wilden meewerken aan een fraaie boekuitgave. Tot zover het goede nieuws, want toen de uitgever het originele werk in handen kreeg bleken slechts drie van de vier aquarellen zich in een uitstekende staat te bevinden. Bij de vierde aquarel waren bepaalde delen totaal verbleekt, terwijl andere delen min of meer hun kleur hadden behouden met de erbij behorende scherpte die een origineel kenmerkt. Vermoedelijk heeft de plaat jarenlang in het daglicht en misschien zelfs in het zonlicht gehangen. Daardoor was het pigment van sommige kleuren verf verdwenen, zoals vroeger nog wel eens met vulpeninkt gebeurde.

Men had het daarbij kunnen laten zitten en de best mogelijke kopie uit één van de gedrukte boeken kunnen maken, maar dat was hun eer te na. En dus scande de vormgever van deze boekenreeks eerst het verminkte origineel. Daarna maakte hij een scan uit een van de oude boekuitgaven, waarvan hij de kleur zoveel mogelijk aan die van de drie andere, goed geconserveerde aquarellen aanpaste.

Met behulp van Photoshop knipte hij vervolgens uit de boekenscan de delen die in het origineel vervangen dienden te worden, plakte die in de verbleekte aquarel en werkte tot slot het geheel bij. In een paar uur tijd 'repareerde' hij het origineel op het beeldscherm. Een knap staaltje elektronisch reddingswerk, dat in het gedrukte boek vrijwel niet opvalt!

Jean Dulieu

Als we ons tot het werk van Jean Dulieu beperken, zoals u in dit dossier van mij verwacht, is het aardig om te zien dat ook van zijn werk de meeste lezers nauwelijks in de gaten hebben of een tekening naar behoren is gedrukt. Feitelijk weet alleen de auteur zelf, een redactie of uitgever en eventueel een drukker hoe origineel en reproductie zich tot elkaar verhouden. Dat geldt overigens niet alleen voor gekleurd materiaal. Elke illustratie ondergaat in het drukprocedé stappen die een plaat in kwaliteit kunnen terugbrengen. Bovendien is het drukproces geen zaak van vaste waarden, maar dienen er voortdurend afwegingen te worden gemaakt die goed zijn voor de ene, maar verkeerd kunnen uitvallen voor een andere prent. En tot slot heeft een drukker bij zijn werk zelden de beschikking over de originele tekeningen waarmee hij het gedrukte resultaat kan vergelijken.

Maar laten we terugkeren naar het begin van het productieproces. Voor kenners en boskaboutervolgers is het interessant om te ontdekken waar het eventueel mis is gegaan, of waar door producenten al dan niet terecht is ingegrepen in het originele werk. Neem bij voorbeeld het boekje *Als het klokje 18.45 slaat* uit 1961, waarin een aantal *Paulus*-verhaaltjes is opgenomen waar we de hand van een eigengereide redacteur in terugzien. Ten eerste vond men het nodig om wat kleur in het saaie zwart van de pagina's te brengen. En dus drukten ze originele in zwart getekende pentekeningen af in rood, of in groen. In een Japanse uitgave zou het niet misstaan hebben, maar voor de auteur was het minder leuk en een voldongen feit toen hij het achteraf in handen kreeg. Verder vond de redactie het een goed idee om hier en daar een tekening te spiegelen. Vormtechnisch hadden ze daarin wellicht gelijk, maar het had van meer respect getuigd als dat in overleg met de auteur was gebeurd. Bovendien hadden ze de eveneens gespiegelde signatuur moeten terugdraaien.

Dat spiegelen zie je bij *Paulus* trouwens wel vaker, al gebeurde het niet altijd expres. Sterker nog, een vormgever/uitgever

ONDER - **Japanse uitgaven staan bekend om hun in schreeuwende kleuren afgedrukte lijntekeningen. Een Nederlandse verzekeringsmaatschappij wist dat aardig te imiteren. De eerste afbeelding is bovendien gespiegeld.**

BOVEN – Een redacteur had misschien wel de neiging gehad dit plaatje uit *Paulus en Eucalypta* om te draaien...

kan nog zo secuur te werk gaan, als hij maar lang genoeg doorgaat zal hij ooit wel een keer een foutje maken. Neem de *Rode Reeks* van De Meulder er maar bij, waarin op een gegeven moment een hele stripstrook gespiegeld boven de tekst zweeft. Een blunder van formaat, ook al betreft het maar één strook op de 2200 die deze uitgever in al die jaren publiceerde en ook al verscheen een deel van de oplage kort daarop alsnog met de teruggedraaide strook. Au!

Nee, dan de tijdschriftredacties. Die hadden er vaak geen idee van wat ze met Paulus in handen hadden. Daar moet bij worden vermeld dat ook de (strip)tekenaars vanaf de tachtiger jaren zich pas heel langzaam realiseerden dat ze met een vorm van kunst bezig waren die in bepaalde kringen toch meer aanzien genoot dan een doorsnee krabbeltje. Hoe is er in de jaren vijftig, zestig en zeventig van de vorige eeuw niet lichtzinnig omgegaan bij kranten en tijdschriftredacties met originele tekeningen en met hele strippagina's?

Driekleurendruk

Op redacties was het geen enkel punt om tekeningen en strippagina's met balpen en viltstift te voorzien van percentages (vergroten/verkleinen), als aanwijzingen voor de litho-graaf. Er werden paskruisen opgeplakt, stukken afgeknipt en een enkele keer werd de hand van de meester zelf nagebootst als er nog 'een stukkie aan moest'. Zelfs een degelijk blad als *Bobo* vergaloppeerde zich. Een prachtige aquarel van de das Gregorius-met-toeverhoed deed het beter als het gras aan de onderzijde nog wat meer doorliep onder de tekst. En dus werd er een stuk papier aan vastgeplakt en schilderde men Dulieus gras gewoon nog wat verder door.

Dat alles had de kunstenaar zelf pas in de gaten toen het uitgeleende materiaal geretourneerd werd. Want tot wanhoop van de kunstenaar kreeg hij zijn originelen ongekuist teruggestuurd. Dulieu had in de loop der jaren wel het een en ander meegemaakt op dit gebied, maar na afloop van de *Bobo*-publicaties had hij een hele stapel origineel materiaal op zijn bureau liggen dat van plakband en andere ongerechtigheden ontdaan moest worden voordat het in de mappen kon worden opgeborgen.

Als het om boekuitgaven ging was Dulieu op de één of andere manier vaak goed bij het product betrokken. Soms volgens afspraak, soms toevallig. Toen hij in 1977 met uitgeverij Van Holkema & Warendorf was overeengekomen dat zijn krantenstrips uit de laatste periode als vervolg op de reeks vier-

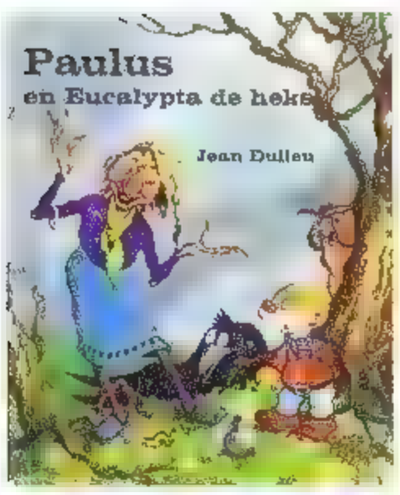

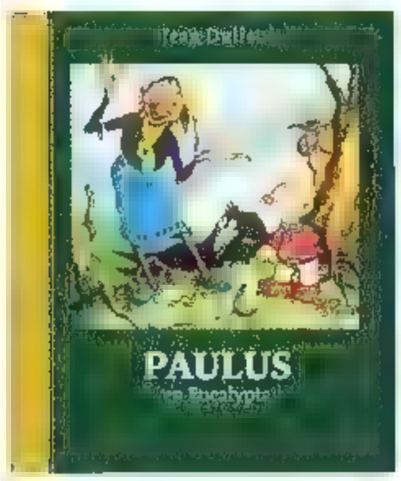

BOVEN – Dulieu schilderde zelden op maat. De aquarellen voor zijn boekomslagen zijn vaak fraaie composities, die later moesten worden bijgesneden om tegemoet te komen aan de vormgeving. En daarbij ging dan wel het een en ander verloren.

kante stripboeken zouden worden gebundeld, stelde de uitgever voor om ze door eigen personeel te laten inkleuren. Dat verkocht immers beter.

Dulieu stemde daarmee in, maar toen hij op een zeker moment een bezoek aan de uitgeverij bracht om de inkleuringen te controleren, ontdekte hij dat er mensen bezig waren om de plakrasters uit de originele stripafleveringen te scheuren. De uitgever had namelijk geconstateerd dat sommige kleuren over de onderliggende rasters een veel te donker beeld opleverden. Had men dit nu op een overtuigende manier met de auteur overlegd, dan was het misschien nog wel goed gekomen, maar het feit dat Dulieu het uitgeverijpersoneel er op betrapte, wekte een geweldige verontwaardiging bij hem op. Het gevolg was dat het originele werk onaangetast bleef en de boeken veelal te donker van kleur werden. De reeks werd na drie delen al stopgezet en pas vele jaren later alsnog in de originele vorm uitgegeven.

In het geval van *Paulus en de eikelmannetjes*, eerder uitgegeven in 1965, ging de maker van *Paulus* zelfs zo ver dat hij bij de drukpers stond om de kwaliteit van zijn bijzondere aquarellen te bewaken. De drukker draaide proef na proef, maar bleef ontevreden over het eindresultaat van één van de gekleurde platen. Hij legde Dulieu uit dat het kleurbeeld met de rode, de blauwe en de gele film uitstekend gelithografeerd was, maar dat de zwartfilm het eindresultaat geen goed deed. 'Dan laat je de zwartfilm bij deze plaat toch weg!?' opperde de kunstenaar. Waarop de drukker in eerste instantie protesteerde – dat ging in tegen alles wat hij in zijn vak had geleerd – maar uiteindelijk toch akkoord ging. Om welke prent het gaat heb ik nooit kunnen achterhalen, niet met het blote oog noch met een loep! En wat heeft uitgever Leopold daarna gedaan? Die heeft het hele boek vanuit de gedrukte versie opnieuw gelithografeerd. Elektronisch dit keer, want zo wordt het spel momenteel gespeeld nietwaar. En daarbij is ook van de bewuste driekleurenplaat alsnog een vierkleurenplaat gemaakt... zoek dat maar eens uit!

De macht van de drukker

Dat dat 'bij de pers staan' belangrijk is en heel wat op kan leveren, bleek ook bij het nieuwste deel van de nieuwe *Paulus*-reeks van uitgeverij De Meulder, de *Gouden Klassiekers*. Ik schreef al eerder dat de huidige technische ontwikkelingen er in drukkersland niet toe hebben bijgedragen dat alles nu ook automatisch goed gaat. Daar zijn nog steeds ogen en handen voor nodig. Al het voorbereidende werk van tekstzetten, beeldscannen en het boek opmaken gebeurt tegenwoordig helemaal op de computer. Daarbij is het uitermate belangrijk dat de apparatuur goed is gekalibreerd, zodat wat je uiteindelijk op je beeldscherm ziet zo goed mogelijk overeenkomt met het eindresultaat. Toch ontkom je er niet aan dat het allemaal een kwestie is van benaderen. Men probeert het originele werk (waarvan de uiteindelijke kleuren afhangen van de combinatie van papiersoort, inkt en verf), door het te scannen zo goed mogelijk na te maken in puntjes. Puntjes rood, puntjes geel, puntjes blauw en puntjes zwart. Is men geheel tevreden, dan wordt het eindresultaat bewaard als een elektronisch document, een PDF, waarin alle waarden vastliggen.

Dit lezende zou je zeggen dat het daarna kat in 't bakkie is, want als je niks meer verandert, dan kan er weinig fout gaan. We vergeten dan echter dat de lezer geen elektronische puntjes in handen wil hebben (over het e-book praten we een andere keer wel), maar een stuk papier waarop het originele werk is gereproduceerd in iets dat het midden houdt tussen verf en inkt. En dan gaan er opeens een heleboel factoren meespelen: de structuur (grof/glad) van het papier, de witheid (als ondergrond), en de inkt van de drukpers, waarvan de hoeveelheid in de tinten rood, geel, blauw en zwart afzonderlijk zijn in te stellen. Vroeger stuurde de drukker dat aan door per kleur iets vetter of iets schraler te drukken. Tegenwoordig stuurt men de vier kleuren door het aanpassen van de temperatuur per drukgang. En dan is er nòg een belangrijk punt dat het eindresultaat bepaalt. De Meulder: 'Bij de productie van een boek drukt men alle aquarellen samen op één vel papier. Zo ook bij ons laatste boek *Paulus en Eucalypta*. Omdat er nogal wat heftig gekleurde platen tussen zaten die ik graag in de hand wilde houden, kreeg ik toestemming om bij het opstarten aan de pers te staan. En ik had het geluk dat de drukker een uiterst geduldige man was... Eén van de platen was inderdaad iets aan de felle kant. Dat kon wel wat minder. Maar als je dan de kleur rood wat wilt laten teruglopen, betekent het dat ook de intensiteit van het rood in de andere tekeningen meegaat. Het is dan een kwestie van enorm goed kijken en vergelijken om een goede middeling te vinden en het punt vast te stellen waarbij alle betrokken aquarellen zo dicht mogelijk bij hun origineel komen. Maar dat origineel heb je op dat moment meestal niet meer in handen, omdat dat al lang retour is naar de eigenaar. Gelukkig zijn er dan prachtige scanproeven, waarop je het uiteindelijke drukwerk heel goed af kunt stemmen. En het is natuurlijk heel gaaf dat een drukkerij je drijfveren begrijpt en je in hun walhalla toelaat om in goede samenwerking tot een perfect eindproduct te komen! Jammer dat Jean Dulieu dat zelf niet meer heeft kunnen meemaken.'

annette.wouters@stripschrift.nl

SILVESTER STRIPS WORDT 20 JAAR!

EN DIT VIEREN WE MET EEN UNIEKE ACTIE

VERZAMEL NU DE EERSTE TWEE EXCLUSIEVE MUNTEN VAN DE

SILVESTER MUNTCOLLECTIE

EEN MUNT GRATIS BIJ AANKOOP VAN MINIMAAL **TWEE** HARDCOVERS

20 JAAR
20 MUNTEN

UNIEK VERZAMELBOEK
EN NASLAGWERK

VERKRIJGBAAR
MAART 2011

LEES IN JANUARI DEZE TOPTITELS

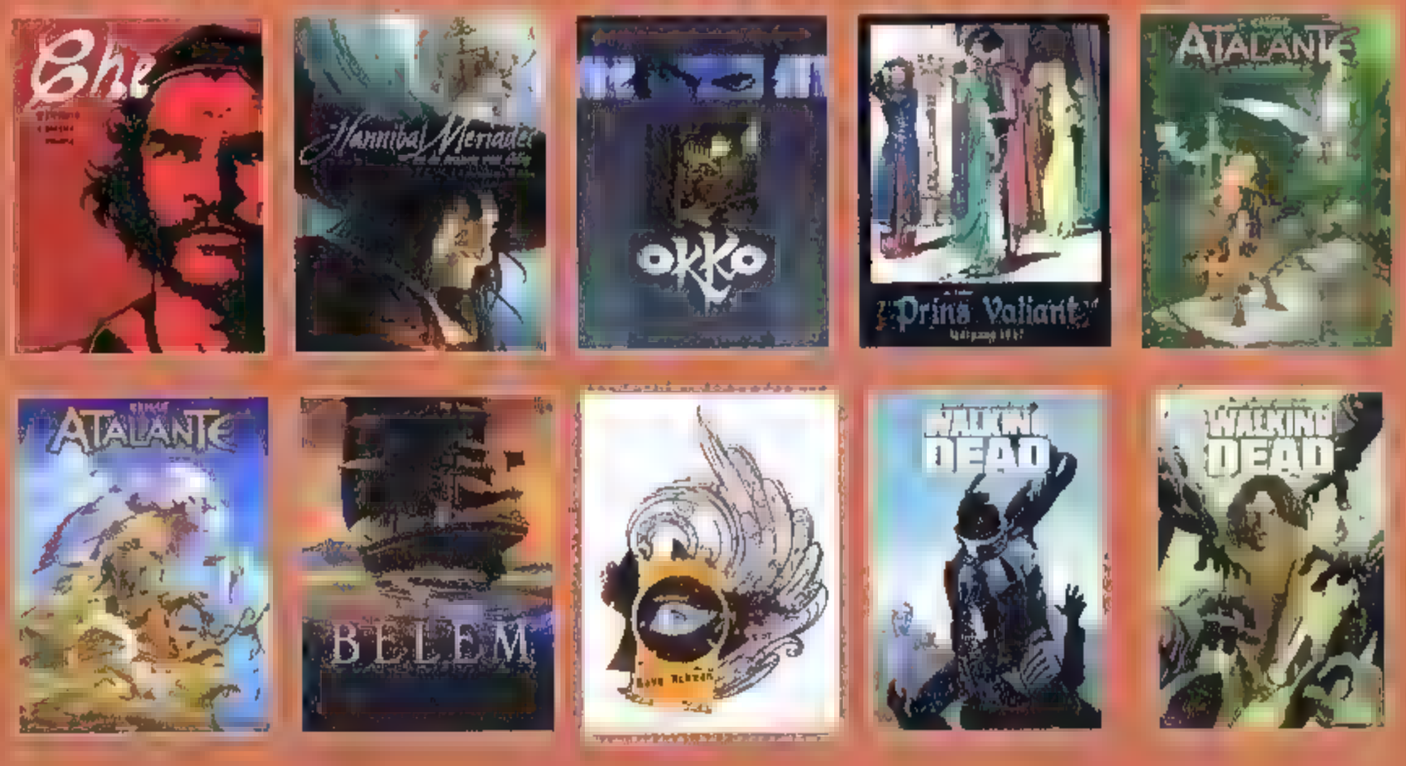

* ACTIEVOORWAARDEN | DE SILVESTER MUNTENACTIE LOOPT VAN 31 JANJARI 2011 TOT EN MET 31 DECEMBER 2011 | MAANDELIJKS ZULLEN 1 Á 2 NIEUWE VERZAMELMUNTEN VERKRIJGBAAR ZIJN | DE VERZAMELMUNTEN ZIJN NIET INWISSELBAAR VOOR GELD OF BOEKEN | DE VERZAMELMUNTEN ZIJN NIET BESTEMD VOOR LOSSE VERKOOP | BIJ AAN-KOOP VAN MINIMAAL 2 (**TWEE**) HARDCOVERS NAAR KEUZE ONTVANGT DE KOPER GRATIS 1 (**EEN**) VERZAMELMUNT NAAR KEUZE | OPLAGE VAN DE MUNTEN IS BEPERKT | OP = OP |

VRAAG ERNAAR BIJ UW STRIPSPECIAALZAAK
OF KIJK OP WWW.SILVESTERSTRIPS.NL

SILVESTER

Olivier Ka en Alfred gebruiken strip als therapie

GEERT DE WEVER

Pierre. Een linkse, vrijdenkende pastoor. Een beer van een vent. Gul, hartelijk, immer goedgeluimd. Vriend des huizes en al jaren erg belangrijk in de opvoeding van de kleine Olivier Ka. Tot die dag op zomerkamp, wanneer Pierre zich vergrijpt aan Olivier. Twaalf jaar is die laatste dan, maar pas op zijn vierendertigste barst de bom. Het autobiografische *Waarom Pierre dood moest* (De Bezige Bij/Oog &Blik) is het directe resultaat van zijn poging om de dikke pastoor van zich af te schudden. Een gesprek met de Franse schrijver **Olivier Ka** (Beiroet, 1967) en zijn boezemvriend **Alfred** (Grenoble, 1976) die hem hielp zijn traumatische ervaringen in een strip te verwerken.

FOTO'S RECHTSBOVEN -

- **Het werk van Alfred wordt voornamelijk in Frankrijk bij uitgeverij Delcourt uitgegeven. In Nederland is hij een nog vrij onbekende tekenaar. Naast *Waarom Pierre dood moest* heeft hij bijdragen geleverd aan de bij Silvester verschenen bundels *Bob Dylan Revisited* en het erotische *De eerste keer*.**
- **Olivier Ka kwam op zijn derde naar Frankrijk. Hij schrijft romans voor kinderen en volwassenen en stripscenario's. Hij is de zoon van Paul Karali, een in Frankrijk onder de naam Carali bekende humoristische striptekenaar *(Hara-Kiri, Psikopat)*. Zijn oom is Édouard Karali, beter bekend als stripmaker Édika (broer van Paul). Zijn zus Mélanie Karali (artiestennaam Mélaka) maakt eveneens strips. De moeder van Olivier Ka, Anne Duguël, is schrijfster.**

RECHTS - **Pater Pierre maakt misbruik van de bijzondere band die hij heeft met Olivier.**

Hoewel Waarom Pierre dood moest *in Frankrijk al in 2006 verscheen, is de thematiek van het boek actueler dan ooit. Ook in Nederland, waar de onthullingen over het seksueel misbruik binnen de roomskatholieke kerk in 2010 pas echt loskwamen en er een onderzoek loopt naar de aard, omvang en omstandigheden van dit misbruik. De titel van het boek mag dan agressief overkomen, de inhoud is ondanks de thematiek uitermate integer, waarbij zelfs de man die zich aan de scenarist vergreep niet als Het Grote Monster wordt voorgesteld. Het maakt het boek, met behulp van de in symboliek gedrenkte tekeningen, tot een leeservaring waarin de ogenschijnlijk vrolijke tekenstijl en inkleuring een pijnlijk en traumatisch verhaal camoufleren.*

Schijnheiligheid

Waarom Pierre dood moest *telt elf hoofdstukken waarin Olivier Ka (pseudoniem van Olivier Karali) kort en bondig de belangrijkste momenten uit zijn leven laat passeren. Alleen voor het vijfde hoofdstuk, waarin het jaar beschreven wordt waarin Pierre hem op z'n twaalfde aanrandde, had hij meer dan een derde van het boek nodig. Ka slaagt er nadien in het voorval vrij snel weg te relativeren en weet zijn leven ogenschijnlijk te herpakken. Maar dan gaat het mis. Op 34-jarige leeftijd trekt hij naar een huwelijksviering. Hij herkent Pierre in de misdienaars, in de pastoor, in de katholieken 'met hun schijnheilige kop vol leugens'. De haat wordt opnieuw gevoed. Hij klapt in elkaar op een nabijgelegen strand, voert fictieve discussies met Pierre, zichzelf en de tienjarige jongen die hij ooit was. Een jaar later is Ka een mentaal wrak en biecht hij zijn boezemvriend Alfred de reden daarvan op.*

Alfred (pseudoniem van de Frans/Italiaanse tekenaar Lionel Papage.li): Ik stond perplex. Het was een deel van Olivier, mijn vriend, dat ik niet kende. Het kwam bij mij ook hard aan omdat Olivier en ik eenzelfde soort ouders en achtergrond deelden. En we waren beiden erg op onszelf. Kortom: we waren dezelfde jongetjes en begrepen elkaar. Daardoor kon ik me beter inleven in zijn verhaal.

Olivier Ka: Mijn hele leven lang heb ik er amper over gesproken. Mijn vrouw wist ervan, mijn kinderen waren twaalf toen ik hen vaag op de hoogte bracht. Pas toen ze zestien waren en het boek uitkwam, begrepen ze alles. Ik ben ook al die tijd

IK TREK MIJN HAND TERUG. ZIJN HAND GLIJDT NU IN MIJN SLAAPZAK
Het is waar het voelt best prettig
IK BEGRIJP NIET HOE JE ZO IN SLAAP KUNT VALLEN MAAR IK VIND HET BEST FIJN IK VOEL ME EEN BEETJE SCHULDIG DAT IK BANG WAS HET IS NIET ZO ERG
IK BEN WEER AAN DE BEURT
HOE LANG GAAT DAT ZO DOOR?
IK WRIJF, IK WRIJF, IK WRIJF
HÈ?
PLOTSELING TREKT HIJ ME NAAR ZICH TOE EN DRUKT MIJN HAND OP IETS GROOTS, HARD ALS HOUT
IK BEGRIJP NIET METEEN WAT IK AANRAAK
HET IS WARM.

FOTO OLIVIER ROLLER

FOTO CARLSEN

verward geweest, wist niet wat ik er van moest denken als het onderwerp pedofilie op tafel kwam. Ik nam dan nooit een standpunt in.

Netvlies

Wanneer besloten jullie er een grafische roman over te maken?

Olivier: In eerste instantie wilde ik er een roman over schrijven. Dat was mijn manier om Pierre klein te krijgen. Om het een plaats te geven, ook. In mijn gesprekken met Alfred heeft hij me overtuigd er een grafische roman van te maken.

Alfred: Toen hij dat verhaal opbiechtte, zag ik het ogenblikkelijk in beelden op mijn netvlies verschijnen.

Opmerkelijk is dat er weinig boosheid in je boek is terug te vinden.

Olivier: Ik wist wel wat de term pedofilie betekende, maar ik legde het verband niet met wat ik heb meegemaakt. Dat was allemaal zeer troebel. Pas later associeerde ik het woord er wel mee.

Wanneer heb je echt beseft dat je een probleem had? Op die huwelijksviering?

Olivier: Goh, laat ik het een sluipend gif noemen. Het werd pas echt een probleem rond mijn dertigste. En weet je waarom? Omdat ik er een probleem mee had! Ik dacht eigenlijk dat ik het goed had verwerkt en een plaats had gegeven. Het is niet toevallig dat het gebeurde toen mijn dochter twaalf werd. Dat was de leeftijd waarop Pierre mij had aangerand. Ik besefte meer dan ooit hoeveel macht een volwassene heeft over een kind, dat in wezen onmachtig is en alles zal doen wat de volwassene vraagt. En het viel me extra op, doordat ik in mijn beroep met kinderen werkte.

In het tiende hoofdstuk beschrijf je de mentale klap. Je bent 35, sleept jezelf lusteloos door het leven en, zo schrijf je, schaamt je 'omdat ik jaren lang mezelf overtuigd heb dat wat me is overkomen niet erg is.'

Olivier: Op het moment dat je zoiets meemaakt heb je weliswaar al een groot schuldgevoel, maar tegelijkertijd geloof je als twaalfjarige heel erg in het normen- en waardenbesef van volwassenen. Dat is meteen de reden waarom je heel snel de schuld bij jezelf legt, want op die leeftijd doet een volwassene zoiets niet in je belevingswereld. Neen, volwassenen hebben altijd het beste met je voor.

Is het toevallig dat je eerste mentale uitbarsting plaatsvond in een kerk?

Olivier: Eerst en vooral: ik walg van de traditionele katholieke kerk, ik heb problemen met wat men daar aan waarden en normen hanteert. Nu, de plechtigheid die ik beschrijf vond plaats in La Vendée, zowat de wieg van het katholicisme in Frankrijk. Ik bevond me dus op een plek die ik al op voorhand minachtte. En: ik had gedronken.

Indirect had het er natuurlijk wel mee te maken dat er een priester aanwezig was die mooie praatjes verkocht. Dat heeft het sluipende gif geactiveerd.

LINKS - **Olivier besluit met hulp van zijn vriend Alfred om zijn traumatische ervaringen te verwerken in het stripboek *Waarom Pierre dood moest*.**

Obsceen

In Nederland bestaat een pedofielenpartij die vindt dat een volwassene seks mag hebben met een twaalfjarige als het kind daar toestemming voor geeft.

Olivier: Een pedopartij? Bestaat dat echt? *(zucht)* Op het moment dat mij het overkwam was Pierre niet alleen een pastoor – een gezaghebbend man, dus – maar ook een vriend des huizes en de directeur van het vakantieoord. En vooral: hij was een volwassene. Dus op het moment dat hij

ONDER - **Olivier Ka: van klein tot groot.**

Er is iemand!!
Oh shit...
Het is Pierre!
Nee...
Denk ik...
IK ZET DE CAMERA UIT. IK STAP UIT. DE MAN KOMT DICHTERBIJ. HIJ IS KLEIN, HIJ KIJKT ME AAN MET TOEGEKNEPEN OGEN.
DAN OPENT HIJ ZE WIJD. HIJ LACHT NAAR ME. IK KEN DIE LACH.
HIJ HEEFT GEEN BAARD MEER, HEEL KORT HAAR. JEETJE WAT IS HIJ KLEIN.
Ik Ken jou!
Pierre...

BOVEN – **De weg naar het vakantieterrein gaf Alfred weer in een fotostrip.**

me voorstelde... *(denkt na)* Nee, niet voorstelde... Op het moment dat hij de feiten pleegde, had ik geen keuze. Ik kon wel weigeren, maar het was wel Pierre. Het! Was! Pierre! D'e ene nacht voelde ik wel degelijk dat het fout was, maar je beseft tegelijkertijd dat je als kind tegenover een volwassene staat. Ik kon geen nee zeggen, dat was niet mogelijk.

Zijn uitspraken van zo'n partij kwetsend voor je?

Olivier: Goh, ik ben een pleitbezorger van vrije meningsuiting. Iedereen moet zijn mening kunnen ventileren in deze maatschappij. Idem voor pedofielen. Maar persoonlijk kwetst het me, ja. Als die partij wordt opgericht met als bedoeling een stem te verkrijgen om hun eigen egoïstische pleziertjes te kaderen, dan vind ik het obsceen. Misschien is het wel een idee om de slachtoffers van pedofielen ook een partij te laten oprichten om daar een antwoord op te geven. Als tegenwicht.

De scène waarin de pastoor zich 's nachts opdringt aan Olivier bedraagt twaalf pagina's. Het zijn meteen de donkerste tekeningen uit het boek. Was dat het moeilijkst om te tekenen?

Alfred: Héél het boek was moeilijk om te tekenen. Het was erg vermoeiend omdat ik me voortdurend trachtte in te leven in Oliviers emoties. Het hele boek voltooide ik in drie maanden. Waarom? Omdat ik me geen hindernissen wilde veroorloven en al het andere afzegde. Ik wilde zo dicht mogelijk bij dit boek blijven om toch maar zo eerlijk mogelijk de emoties aan het papier toe te vertrouwen.

Olivier: Toen Alfred me de eerste pagina's liet zien was ik overdonderd. Niet dat ik me zijn beelden zo had voorgesteld, maar ze belichaamden wel exact de emoties die ik had gevoeld en beleefd in al die jaren. Hij verraste me ook met de manier waarop hij de dingen verduidelijkte. De scène waarin Pierre groter dan een bus wordt voorgesteld, bij voorbeeld. Dat is een exacte vertaling van hoe ik naar Pierre keek en opkeek. In mijn beleving was Pierre groter en belangrijker dan zowat iedereen.

Alfred voelde snel aan wat er bij me speelde en hoe ik de dingen als kind had ervaren.

Onverwachte ontmoeting

Op een gegeven moment besluiten jullie naar het voormalige vakantiedomein van Pierre terug te keren. De weg er naartoe tekenen jullie niet langer, maar wordt voorgesteld met echte foto's waarop ook jullie te zien zijn. Waarom?

Olivier: Alfred wilde ernaartoe om te weten of de sfeer die hij had proberen te 'vangen', wel goed zat. Hij wilde ook een breekpunt in het verhaal waarbij we de lezer duidelijkheid verschaften over het feit dat we het wel degelijk achter ons hadden gelaten. Dat moest die fotomontage verbeelden, bedoeld als laatste hoofdstuk.

RECHTS – **Pater Pierre leest in een omtmoeting met Olivier een kopie van de eerste zestig pagina's van *Waarom Pierre dood moest.***

Maar dat werd het niet. Hoewel je dacht te weten dat Pierre jaren geleden was gestorven, dook hij nog geen vijf minuten na jullie komst op.

Olivier: Pierre was dood, dat wist ik. Voor hem hoefde ik niet bang te zijn. Maar wat zouden we wel aantreffen? Werkelijk alle scenario's flitsten door ons hoofd. Was het vakantiedomein omgebouwd? Was het een recreatiepark? Niets van dat alles: het domein lag er precies bij zoals in mijn herinnering. En plots stond Pierre daar. Het was onwezenlijk. Hij was veel kleiner dan vroeger, was een beetje trillerig en traag. Weg was de grote vrolijke reus.

Wat ging er door je heen?

Olivier: Alle gedachten verdwenen, leegheid overheerste. Pierre herkende me, maar had volk over de vloer en wilde eerste afscheid van hen nemen. Ik heb daardoor de tijd gehad om na te denken, om alles in mijn hoofd op een rijtje te zetten waardoor ik Pierre nadien op een bijna lucide manier kon uitleggen wat er al die tijd in me was omgegaan. Er was boosheid noch wrok mee gemoeid, waardoor ik me op de feiten kon richten. Ik weet het zeker: als ik geen tijd had gekregen om na te denken, dan had ik nog geen vierde van mijn verhaal kunnen doen. Ik was ook blij dat we het boek bij ons hadden. Pierre heeft geen woord gezegd toen hij het las, maar toen hij eenmaal opkeek was zijn gezicht gebroken. Hij leek nog ouder, nog kleiner.

Wat dacht jij bij het zien van Pierre, Alfred?

Alfred: Toen ik dit boek begon te tekenen merkte ik dat Olivier mentaal gewicht verloor, omdat hij zijn verhaal kon kanaliseren. Ik daarentegen vond het psychisch steeds zwaarder worden. Ik voelde me nog meer verloren toen ik oog in oog kwam te staan met Pierre. Het was een irrationele toestand. Tot die tijd was Pierre geen echte persoon. Hij kwam enkel tot leven op mijn tekenvel en in de manier waarop ik hem tekende. En plots... de vloed van emoties die volgde kon ik moeilijk plaatsen.

Pierre luistert lange tijd naar je verhaal, reageert amper, maar zegt wanneer jullie je omdraaien om weg te gaan plots 'merci'. Waar sloeg dat op?

Olivier: Dat was ongelofelijk! Het was alsof er een geweerschot afging in mijn hoofd. We zijn beiden abrupt gestopt met wandelen omdat we ons realiseerden dat dat 'merci' stond voor ontzettend veel: 'merci' omdat we ons verhaal hadden verteld, 'merci' omdat we justitie niet zouden inlichten en 'merci' omdat we – wellicht vanuit zijn katholieke oogpunt – zo eerlijk waren geweest te zeggen wat op onze lever lag.

Als ik eerlijk ben tegen mezelf, dan moet ik bekennen dat ik nog steeds een zekere genegenheid bezit voor Pierre. Het ontbreekt me in ieder geval aan haatgevoelens. Hij speelde voor dat voorval een grote rol in mijn opvoeding. Dat laat iets na. Ik wil daar eerlijk in zijn.

Jullie hebben na die ontmoeting beslist dat het boek niet af was.

Olivier: We hadden iets onwaarschijnlijks meegemaakt. We hebben naar de uitgever gebeld met de vraag of het contractueel vastgelegde aantal pagina's mocht worden vergroot. In drie weken tijd tekende Alfred maar liefst 25 pagina's.

Alfred: Rancune, boosheid, verdriet. Ik heb daar alles gevoeld. De emoties waren zo sterk dat ik er onmiddellijk vanaf wilde.

Toen je als tiener je moeder op de hoogte bracht van wat Pierre met je had gedaan, reageerde ze amper. Heeft je moeder het boek gelezen?

Olivier: Ja, ik moet bekennen dat ik door de reactie van mijn moeder indertijd niet goed wist wat goed en kwaad was. Pierre had me de ochtend nadat hij me had aangerand gevraagd wat ik er van vond, waarop ik had geantwoord dat het niet kon omdat hij een volwassene was en ik een kind.

Toen ik dat aan mijn moeder vertelde was haar enige respons: 'Bizar, wat een volwassen antwoord voor je leeftijd!' *(haalt zijn schouders op).* Toen ze het boek dichtklapte vertelde ze me enkel dat ze niet van mening was veranderd en dat ze vandaag op dezelfde manier zou reageren op het gebeurde. Tja, ze is wie ze is. Ik heb een getroebleerde relatie met haar. Ze is een incoherent persoon. Misschien maak ik over haar ook nog eens een verhaal.

geert.de.weyer@stripschrift.nl

LINKS - **Openingsplaat van *Régis et Henri, passionément*: een korte bijdrage van Alfred aan het themanummer van *Pilote* over film, 2010.**

ONDER - **Omslag van en plaat uit het album *Je mourrai pas gibier* (Delcourt, 2009): Alfreds eerste album waarbij hij naast het tekenwerk ook verantwoordelijk is voor het scenario. Het is een bewerking van de gelijknamige worddingsroman van Guillaume Guéraud.**

[DE BOVENTOON]

IN DE BUURT VAN ROODBAARD

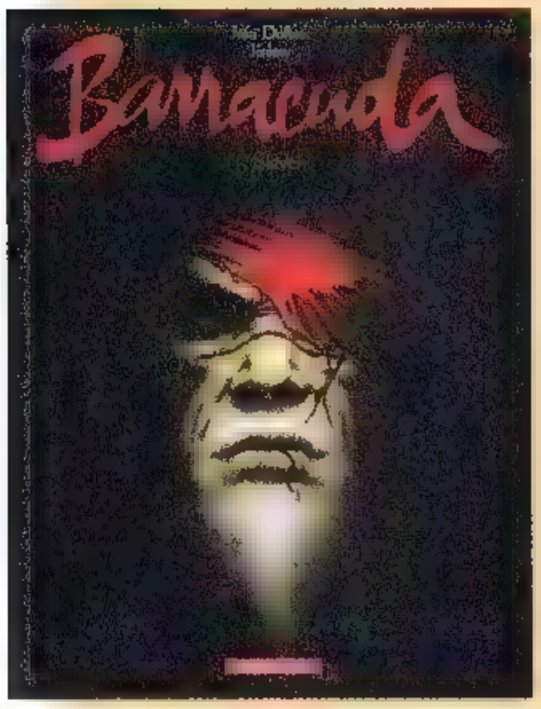

Barracuda 1: Slaven

Jérémy & Dufaux
Dargaud 2010
ISBN 978-90-8558-183-3
Prijs € 6,50
56 pagina's
Kleur (sk)

Recente piratenstrips, zoals *Black Crow* en *De piraten van Barataria*, kunnen niet in de schaduw staan van *Roodbaard*. Maar *Barracuda* van de jonge tekenaar **Jérémy Petiqueux** kan wel eens uitgroeien tot een waardig opvolger van deze klassieker. En dat ondanks scenarist **Jean Dufaux**, een veelschrijvend scenarist die vaak uit de bocht vliegt met pretentieuze scenario's. Dit eerste avontuur van *Barracuda* begint klassiek met het enteren van een schip door kapitein Blackdog; hij laat slechts enkelen overleven waaronder twee van de drie hoofdrolspelers: de rijke puber Maria Sanchez del Scuebo en haar reis- en leeftijdgenoot Emilio. De derde hoofdpersoon is ook jong, het is Raffy, de zoon van de kapitein. De paden van deze jongelingen kruisen elkaar op verschillende manieren en Dufaux laat genoeg open eindjes over voor een interessant vervolg. Het tekenwerk van Jérémy, die in de leer was bij **Philippe Delaby** en diens fameuze reeks *Murena* van kleur voorzag, is sfeervol.
Een overeenkomst met de piratenklassieker *Roodbaard* is dat veel van de verhalen helemaal niet over de naamgever en kapitein zelf gaan. Ook in *Barracuda*, de naam van het schip, is dat schip zelf maar beperkt in beeld, net als Blackdog de kapitein. Landpiraten zijn het en daarmee is een nieuw aantrekkelijk genre ontstaan. TdK

?!
NIET ZO VLUG!
MIJN LEVEN TEGEN HET ZIJNE!
GEEN GENADE! VOOR NIEMAND! NOOIT!
IK
DE JONGE RAFFY HEEFT ONZE KAPITEIN GERED HIJ VERDIENT HET TE LEVEN
IN DAT GEVAL...
JE HAD ME BETER KUNNEN DOODEN; DEZE VERNEDERING VERGEET IK NOOIT

Hallucineren met een hoofdwond

De Amerikaanse striptekenaar en fotograaf **Charles Burns** (1955, Washington) timmert al sinds begin jaren 1980 flink aan de weg met zijn illustraties en horrorachtige, meestal in hoogcontrasterend zwart/wit getekende, schier perfect afgewerkte stripverhalen. Het bekendst werd hij door zijn – door hemzelf als semi-autobiografisch bestempelde – horrorverhaal *Black Hole*, over tieners in Seattle (de plaats waar hij zijn jeugd doorbracht) die door seksueel verkeer een besmetting verspreiden die leidt tot mutaties.
Onlangs verscheen van Charles Burns de Nederlandse vertaling van het nieuwste boek *X'ed Out* onder de titel *X*. Het kan de lezer nauwelijks ontgaan dat de albums van *Kuifje* (vooral *De geheimzinnige ster*) als inspiratiebron hebben gediend voor het verhaal over adolescent Doug, die in het lege ouderlijk huis herstelt van een wond op de kaalgeschoren linkerzijkant van zijn hoofd (operatie?). Hij probeert zijn medicijngebruik te verminderen door een schema met een aflopend aantal pillen, waarbij hij de voorbije dagen afkruist (een verwijzing naar de titel). Regelmatig hallucineert Doug, dan verandert hij in zijn alter ego Nitnit (Tintin?) die in een vreemde wereld terecht komt als hij zijn poes Dropje (Milou, Engels: Snowy) achterna gaat door een gat in zijn kamer. Tussendoor haalt Doug ook nog via foto's herinnering op aan de laatste keer dat hij met zijn vriendin Colleen uitging, een punkrock-bijeenkomst waarbij hij zelf ook optrad met een Burroughs-act, geïnspireerd op het werk van de Amerikaanse dichter en performer William S. Burroughs (1914-1997). Burroughs is eveneens een grote inspiratiebron voor Burns, zo is te lezen in interviews waarin hij bij voorbeeld ook zegt al gefascineerd te zijn geweest door de plaatjes van Kuifje voordat hij kon lezen.
Omdat *X* het eerste deel is van een driedelige serie is er verder weinig meer over te vertellen, temeer omdat de auteur graag speelt met een niet-chronologische vertelstructuur, dit keer nog versterkt met de hallucinatiegedeelten. Maar juist die raadselachtigheid en de onzekerheid over het verloop van het verhaal zorgen samen met de bijzondere tekenstijl voor een fascinerende ervaring. En let op de kleuren, die hebben een aparte functie. DR

X

Burns
Oog & Blik/
Bezige Bij 2010
ISBN 978-90-5492-282-7
Prijs € 19,90
56 pagina's
Kleur (hk)

HET WAS SARAH...
...SARAH VAN FOTOGRAFIE.
IK KENDE HAAR NIET ZO GOED... ZE WAS STIL EN BIJ ZICHZELF, MAAR ZE LEEK ME AARDIG
ZEG, EH.. WAT IS DAT MET AL DIE MESSEN EN BONDAGE EN ZO?
IK WEET NIET, IK BEN... HET ZIJN ALLEMAAL ZELFPORTRETTEN.

Kleine Christiaan

Blutch
Oog & Blik/
Bezige Bij 2010
ISBN 978-90-
549-2284-1
Prijs € 19,90
112 pagina's
Steunkleur (sk)

Autobiografische kinderstrip terecht bekroond

Met *Kleine Christiaan* won **Christian Hincker** (auteursnaam **Blutch**) de Grote Prijs van Angoulême 2009. Dat is meer dan terecht. De strip is het autobiografische verhaal over het opgroeien van de kleine Christian in de Elzas. Blutch doet dat met veel humor, fantasie en weemoed, maar toont ook hoe meedogenloos kinderen soms kunnen zijn. Het eerste deel is in zwart/wit en stopt bij het einde van de lagere school; het tweede deel heeft een steunkleur en verhaalt over Christian in zijn puberjaren. Blutch laat een jongen zien die in situaties vaak vlucht in zijn fantasie, om zich te spiegelen aan het optreden van striphelden (bij voorbeeld uit het blad *Pif Gadget*) en acteurs (John Wayne, Marlon Brando). Treffend is ook de in beeld gebrachte onhandigheid waarmee puber Christian omgaat met zijn hormonen, emoties en lichaam (Moeder: 'En loop normaal! En loop rechtop!' De jonge Christian: 'Jaaaa rot op'. Moeder: 'WAT! WAT ZEI JE?!!'Christian: Niiiiks. Rôôô.'). Apart is dat Blutch in dit deel niet verwijst naar zijn nom de plume, die komt van de gelijknamige korporaal uit *De Blauwbloezen*. Toen hij een jaar of dertien was gaven schoolvrienden hem deze bijnaam. Ze waren in die periode allemaal fan van deze serie.

Blutch (1967) studeerde beeldende kunst in zijn geboortestad Straatsburg. Na de kunstacademie ontdekte hij het striptekenen en debuteerde in *Fluide Glacial* (1988). Het eerste deel van *Kleine Christian* publiceerde hij al in 1998 bij L'Association; deel twee tien jaar later in *Charlie Hebdo*. In Nederland verscheen eerder *Rapido Moderne* (Dupuis, 2002). Bij uitgeverij Glad IJs zijn twee delen verschenen van de strip *Blotch* (2009/2010) over het parvenu-leven van een tekenaar. Blutch was ook als regisseur betrokken bij de animatie-dvd *Peurs du noir* uit 2008. RS

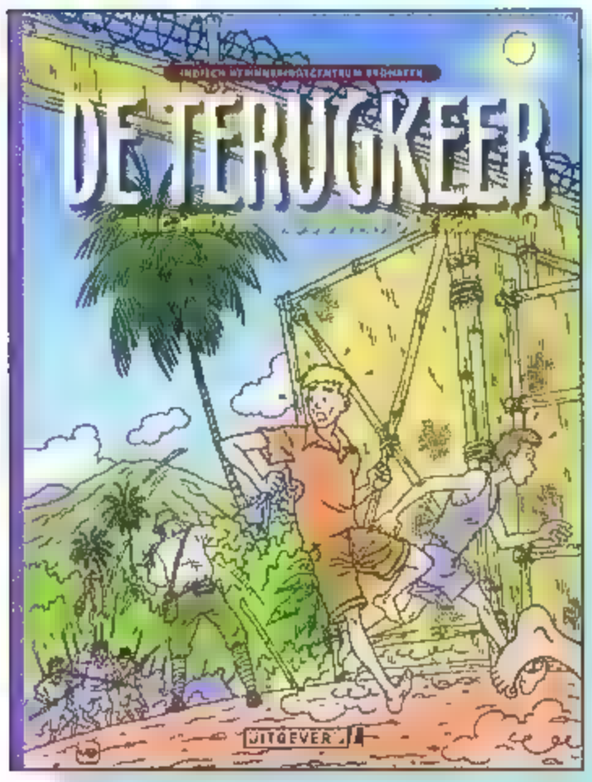

De terugkeer

Van der Rol
& Heuvel
L 2010
ISBN 978-90-
245-5933-6
Prijs € 17,95
64 pagina's
Kleur (hk)

Boeiend en integer

De terugkeer is het resultaat van intensief onderzoek, uitnemend tekenwerk en een dito scenario. Na de Jodenvervolging in *De ontdekking* – in de VS genomineerd voor de Eisner Award – en in *De zoektocht* aangrijpend in beeld te hebben gebracht, hebben **Eric Heuvel** en **Ruud van der Rol** de ontwikkelingen in Indonesië vóór, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog op een boeiende en integere manier vormgegeven en verteld.

Hoofdpersoon Bas (81) keert, in gezelschap van zijn nichtje Maureen, terug naar Indonesië, het land waar hij is geboren en opgegroeid. Aanleiding voor deze reis is een opgedoken brief van zijn grote liefde Soerati, op wie hij verliefd werd toen hij als officier meevocht in het Nederlandse leger tegen de Indonesische nationalisten.

In het vliegtuig naar Jakarta vertelt Bas over zijn onbezorgde, beschermde jeugd in de voormalige kolonie. De lezer krijgt een indringend beeld van de vooroorlogse koloniale samenleving, de Japanse bezetting, het harde kampleven en het oproer dat leidde tot de politionele acties. De gedwongen terugkeer en de ontvangst die de honderdduizenden Indische Nederlanders hier na 1949 deel werd, krijgt ruime aandacht. Ook het lijden van de inlandse bevolking onder de Japanse bezetting wordt, bij monde van de Indonesiër Amir, verteld. Honderdduizenden Indonesiërs werden gedwongen voor de Japanners te werken, Romusha's werden ze genoemd. De meesten van hen stierven door mishandeling, uitputting en ziekte.

De terugkeer is door EduProducties gemaakt in opdracht van het Indisch Herinneringscentrum Bronbeek (IHCB). Die uitgave – onderdeel van de Nationaal Geschenk-campagne – is uitgebracht in softcover en bevat een educatief katern. Uitgeverij L brengt de gebonden editie uit. Door subsidies van het ministerie van VWS en het Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg (V-fonds) zijn 200.000 exemplaren van de educatieve editie voor scholen beschikbaar. BP

[DE BOVENTOON]

Mijn jaar 1: Lente

Taniguchi & Morvan
Dargaud 2010
ISBN 978-90-9558-179-6
Prijs E18
64 pagina's
Kleur (hk)

Samenspel tussen manga en Europese strip

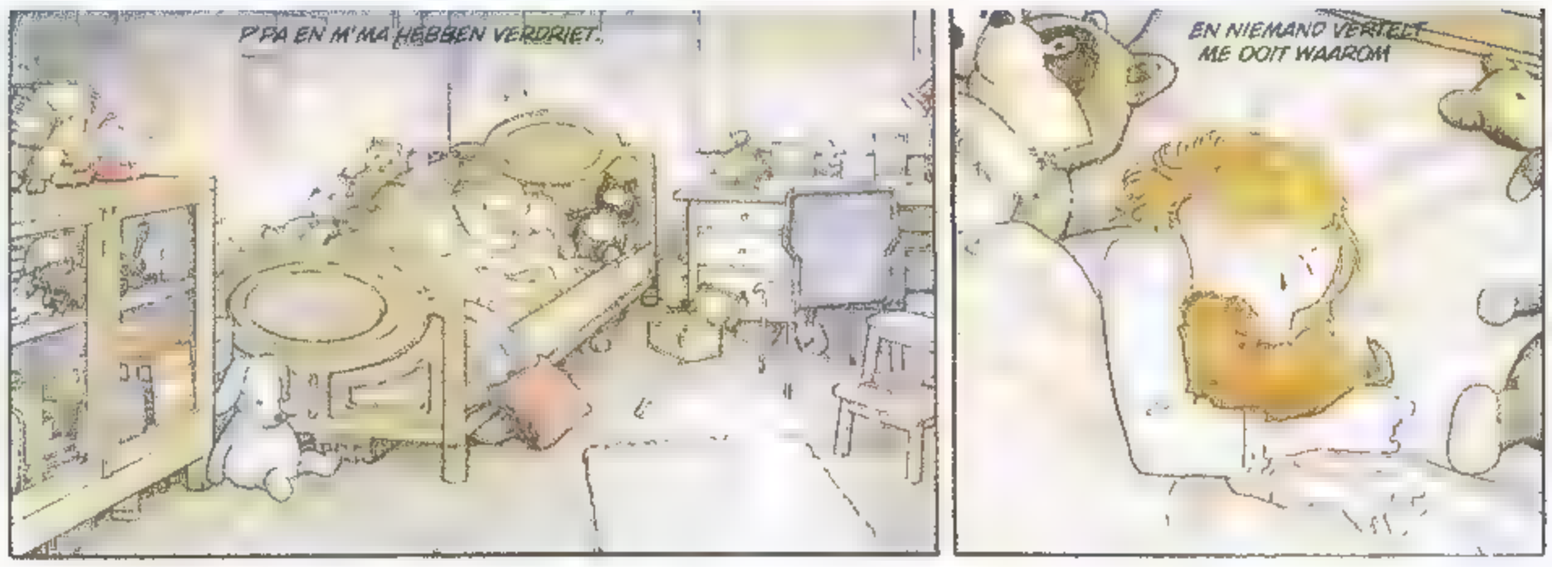

De productieve **Jirô Taniguchi** werkt, naar een scenario van **Jean-David Morvan**, aan het vierluik *Mijn jaar*, waarvan deel 1 onlangs bij Dargaud is verschenen. Werd zijn eerdere werk *(De tedere jaren, Herinneringen)* al beïnvloed door Europese stromingen, in deze co-productie is er sprake van een perfect samenspel tussen de manga en de Europese strip.
In *Mijn jaar* verstrijkt een volledig jaar waarin de gehandicapte, achtjarige Capucine wordt geconfronteerd met veel veranderingen. Bij zichzelf, in haar familie en op school, waar ze na de lente niet meer welkom is. Capucine heeft namelijk trisomie 21, het syndroom van Down. Dit is bij haar nauwelijks zichtbaar en hierdoor begrijpt de omgeving niet altijd waarom ze 'vreemd' is. Door de ogen van het meisje krijgen we een beeld van hoe zij de haar omringende wereld ervaart; door de ogen van de ouders zien we welke impact het meisje en haar handicap op hun leven heeft.
Mijn jaar zal de vier seizoenen vertellen die Capucine ervaart. Ze moet niet alleen met haar eigen problemen leren omgaan, maar ook met die van anderen. Want ook haar ouders lijken op een keerpunt te staan. De vele opofferingen gaan hun tol eisen. Hun huwelijk staat onder druk.
Op een heel realistische manier wordt in *Mijn jaar* duidelijk gemaakt welke invloed een kind met een handicap kan hebben op het leven van de ouders en naasten. BP

karikaturaal duiken in

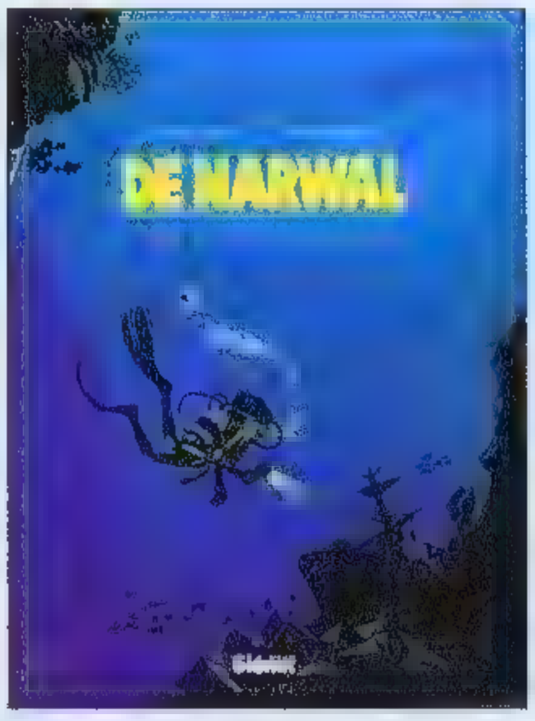

De reeks *De Narwal* dankt zijn naam aan Robert Narwal, professioneel duiker die soms als vrijbuiter en soms in opdracht van zijn vader duikklussen uitvoert. De albums bestaan uit vijf korte verhalen waarin de Narwal vaak dubieuze of met mysteries omgeven duikopdrachten uitvoert.
Olivier Supiot, verantwoordelijk voor de scenario's, weet door de kleine omvang maar zelden tot een pakkende ontknoping te komen. Vaak loopt het met een sisser af of is de clou voor de hand liggend. Gelukkig heeft Supiot wel de mogelijkheid om De Narwal op veel verschillende locaties te plaatsen. Zo verricht hij duikklussen in een zee onder de woestijn, op en rondom een tropisch eiland, in een riool, op de Noordpool en nabij een vuurtoren. **Boris Beuzelin** tekent er karikaturale plaatjes bij die vrolijk stemmen. Zijn stijl is dynamisch en kleurig. De vaak uit het lood geslagen gezichten en lichamen bewegen weliswaar vlot maar ogen ook houterig en bezitten een aandoenlijke knokerigheid. TdK

De Narwal 1: De diepzeeduiker
De Narwal 2: Woestijnzee

Beuzelin & Supiot
Glénat 2010
ISBN 978-90-6969-769-7 (deel 1)
ISBN 978-90-6969-858-8 (deel 2)
Prijs €11.50
48 pagina's
Kleur (hk)
(!!) (deel 1)
(!!!) (deel 2)

De uitroeptekens staan voor de volgende waardeoordelen:

!!!!! grote klasse!
!!!! kopen!
!!! middenmoot
!! mwâh
! kastvulling
... door 't putje

[EN VERDER]

(!!!) **Argus '10** (Leisink, Don Lawrence Collection). Ruim 200 grappige en melige commentaren op nieuwsfeiten uit 2010 in een traditie die in 2004 is begonnen (met opnieuw een andere uitgever). Meeste cartoons verschenen in *De Pers*. DR

(!!!) **Blacksad 4: De hel, de stilte** (Guarnido/Díaz Canales, Dargaud). Een smeuïg bluesverhaal waarin Blacksad een verdwenen muzikant moet opsporen. Guarnido lijkt zachtere kleuren te hebben gebruikt dan voorheen. Fraai! TdK

(!!!) **De avonturen van Blake en Mortimer 20: De vloek van de dertig zilverlingen 2** (Aubin/Schréder/Van Hamme, Blake en Mortimer). Twee relatief onbekende tekenaars, Antoine Aubin en Etienne Schréder, mochten dit slot van het tweeluik over de schat van Judas tekenen. Met ouderwetse Jacobs-tekstblokken en een *Indiana Jones*-climax. Naar verluidt gaat Van Hamme toch nog een nieuw tweeluik schrijven. RS

(!!!) **Decennium – 10 jaar Trik** (Trik, Oog & Blik/Bezige Bij). Trik varieert op bekende reclamebeelden en pictogrammen als commentaar op politieke en maatschappelijke gebeurtenissen. Het is vaak net iets verrassender dan gebruikelijk bij cartoonisten. 'Ik probeer op de juiste momenten genuanceerd te zijn'. Zijn werk is helder, subtiel en grafisch prachtig verzorgd. DR

(!!!) **Donald Duck-50-reeks 16: Hondsbrutale streken van Pluto** (Grant/Karp/Walt Disney Studio's, Sanoma). In dit deel staan grappen uit de kleurenbijlagen van Amerikaanse kranten uit 1939 en 1940. Tekenaar is Bob Grant; Hubie Karp verzon de meeste moppen. RS

(!!) **Hopman** (Lama, Xtra). Het is een lastige opgave om de wijdverspreide vooroordelen over padvinders op humoristische wijze nieuw leven in te blazen. Hallie Lama doet een poging en beroept zich nadrukkelijk op zijn onwetendheid inzake scouting. Hij weet daardoor de welbekende clichébeelden in een eigentijds jasje te gieten, maar het merendeel van de grappen blijft gedateerd aandoen. KR

(!) **Interpol 1: Brussel – De zaak Patrice Hellers** (Dupré/Alcante, Dupuis). Bij de serie *Coma* was het gewoon mooi, bij *Kaamelott* heette het karikaturaal maar wat een lelijke koppen tekent Dupré in deze reeks. Ook het politieverhaal is flinterdun. Snel een punt zetten achter deze reeks. TdK

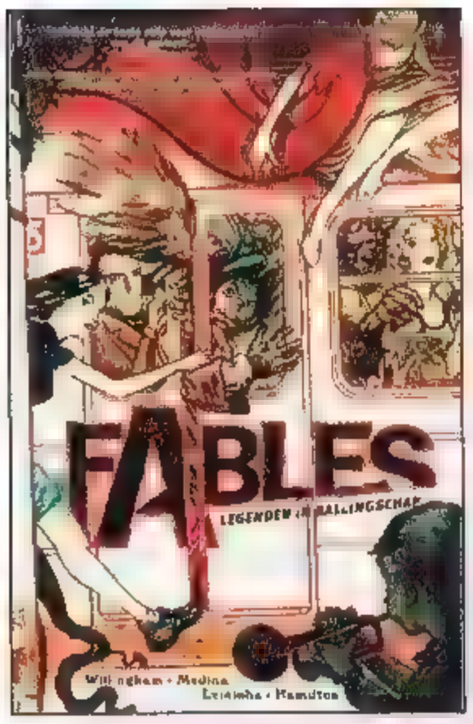

Fantastisch epos maakt verwachtingen waar

Fables 1: Legenden in ballingschap

Willingham & Medina & Leialoha & Hamilton
Vliegende Hollander 2010
ISBN 978-90-495-0097-9
Prijs €14,95
128 pagina's
Kleur (sk)

Fables is al sinds de eerste publicatie in 2002 een ondergrondse hype in de Verenigde Staten en omstreken. Veel verwoede verzamelaars en enkele import-Amerikanen hadden het eerste deel dan ook al lang in verscheidende magazines gelezen alvorens deze voor het eerst in 2003 werd gebundeld.
Hoewel de echte fan dit fantastische epos al lang heeft omarmd, zag uitgeverij De Vliegende Hollander er toch heil in om de serie in het Nederlands te vertalen. Zo'n gekke gedachte is dat niet, deze reeks is niet voor niks in drie jaar tijd met 13 Eisners bekroond, en de geruchten rondom een televisieserie zijn niet verstomd.
Het leuke is dat *Fables 1* alle verwachtingen waarmaakt. Nog leuker is dat deze strip (voor de verandering) op een hoogstaand niveau is vertaald. Het allerleukste is dat elke vier maanden een nieuw vertaald deel in deze meesterserie verschijnt. KS

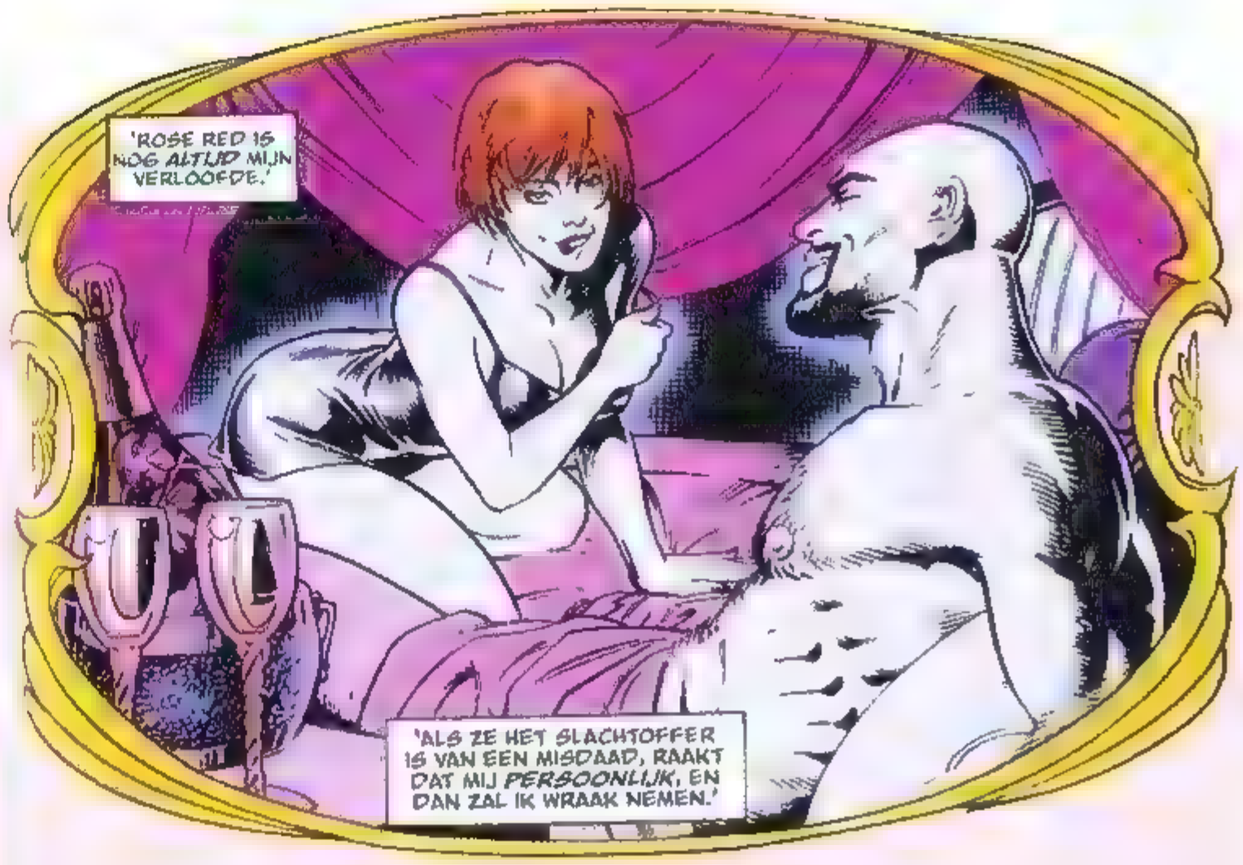
'ROSE RED IS NOG ALTIJD MIJN VERLOOFDE.'
'ALS ZE HET SLACHTOFFER IS VAN EEN MISDAAD, RAAKT DAT MIJ PERSOONLIJK, EN DAN ZAL IK WRAAK NEMEN.'

GOD 1: Met de dood op het lijf

Marie & T.
Dupuis 2010
ISBN 978-90-314-2977-6
Prijs €6.50
48 pagina's
Kleur (sk)

Ingehouden spanning

Alex, zoon van een gerenommeerd vrouwelijke chirurg, leidt het onbezorgde leven van een zeventienjarige jongen. Tot zover niets bijzonders. Maar dan op een fatale ochtend ontsnapt hij ternauwernood aan de dood door niet de bus te nemen die vlak daarop ontploft. Zijn moeder beseft meteen dat deze aanslag gericht is tegen haar zoon. Zonder gerichte uitleg sommeert zij hem onder te duiken. Een usb-stick met belangrijke info is het enige dat zij hem nog weet mee te geven.
Al gauw blijkt dat er een connectie bestaat tussen zijn moeder, haar werk als chirurg in haar privé-kliniek en een criminele organisatie die handelt in menselijke organen. Deze georganiseerde bende, die zich God noemt, heeft vertakkingen tot in de hoogste politieke kringen. Het verhaal van **Damien Marie** is ingehouden spannend zonder spectaculaire stunts. De transparante tekenstijl van **Karl T.** is realistisch. De tekenaar lijkt nog zoekende naar zijn identiteit. Zijn tekeningen tonen nog te weinig een eigen gezicht. RB

Hokjesdenken

De Haan
Zone 5300/Rotown
Magic 2010
ISBN 978-94-90362-02-7
Prijs €17.50
104 pagina's
Kleur (sk)

Meer giechelpret gewenst

Een gezellig, beetje kneuterig Hollands boekje, dat is *Hokjesdenken*. Dit eerste regulier uitgegeven album van illustrator **Sandra de Haan** is het ideale plezierboek tijdens een koffielunch. In een reis door Rotterdam èn ver daarbuiten, gunt ze haar lezers een kijkje in haar eigen, vaak fabuleuze leven. Overal haalt Sandra inspiratie vandaan. Zo wisten onder meer cafés, winkels, feestjes en filmfestivals haar te motiveren om alle dagelijkse beslommeringen, plus een vleugje fantasie, te verwerken tot een vrolijke bundel.
Bovenal zijn de Hollandse nuchterheid en de droge situaties die daaruit voortkomen de twee sterkste ingrediënten van Sandra's echte debuut. Dit smaakt zeker naar meer giechelpret. KS

Jump 11: Driezil! (Cambré, Standaard). Alweer elfde album van deze leuke kinderserie van Charel Cambré. Jammer alleen dat de lange verhalen maar 30 pagina's kort zijn. RS

Largo Winch 17: Zwarte Zee (Francq/Van Hamme, Dupuis). Ook Groep W, het concern van Largo Winch, ontkomt niet aan de economische crisis. Extra vervelend is dat er forse sommen geld van de lopende rekening verdwijnen. Largo onderneemt actie in een nieuw wervelend avontuur. De strip heeft zeker geen last van een dip. RS

Medina 1: De Draxen (Dufaux/Elghorri, Lombard). Eerste deel van een geen-woorden-maar-daden sciencefiction-verhaal over de door gedrochten belegerde veste Medina. *Alien* ontmoet *Stormtroopers* in schetsmatig getekende, elkaar snel afwisselende scènes. Zal de mensheid overleven? DR

Metronom' 1: Zero tolerantie (Grun/Corbeyran, Daedalus). Beetje stordig: de titel heeft last van de spatieziekte en is een mix van Engels/Nederlands (het is *Zero Tolerance* of Nultolerantie, of desnoods Zerotolerantie). De serienaam in het colofon van het boek luidt, wat logischer is want vertaald, ineens *Metronoom*. Een metronoom is een instrument om een tempo aan te geven. In de strip wordt het apparaat gebruikt om de tijd op te houden en speelt het een ondermijnende rol in een totalitaire samenleving. Met voorin een sciencefiction-aanbeveling van Enki Bilal. RS

Motorboys 5 (Bloz/Richez/Cazenove, Boemerang). Motorstrip uit de Franse Bamboo-stal. Tekenaar Bloz hanteert een vlotte stijl. De grappen van Richez en Cazenove zijn ook voor een niet-motorliefhebber goed te pruimen. RS

Murena 8: De wraak van as (Dufaux/Delaby, Dargaud). Rome brandt als een fakkel. De prachtige tekeningen van Philippe Delaby laten de ontreddering en doodsangst van de bevolking vanuit alle standpunten zien. Het album is voorzien van een interessant begrippenapparaat. BP

Natasja 21: De blik van het verleden (Walthery/Mythic/Martens, Marsu). De kittige *Robbedoes*-heldin raakt met haar stuntelende compaan Walter verstrikt in een avontuur rondom Egyptische tempels. Fraai gedocumenteerde geschiedenis met dit keer ongebruikelijk veel tekst. DR

[DE BOVENTOON]

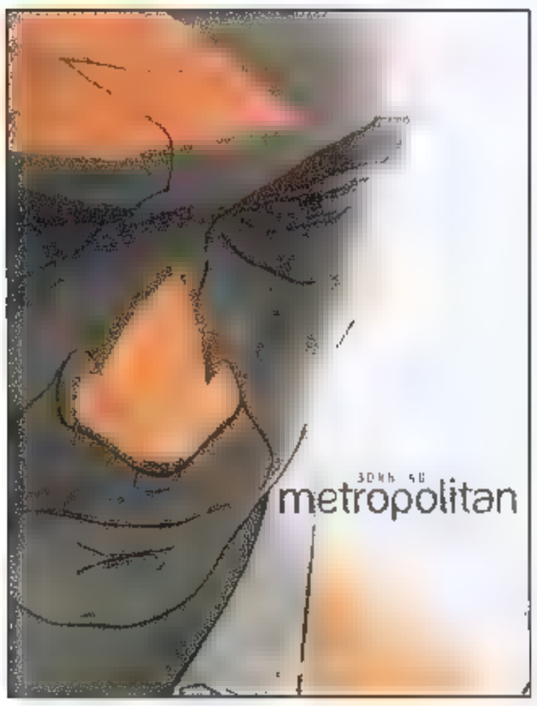

Metropolitan 1. Borderline

Bonneau & Bonneau
Dargaud 2010
ISBN 978-90-8558-168-0
Prijs €6,50
56 pagina's
Kleur (hk)

Neem deze metro!

Vincent heeft een hekel aan zijn baan als rechercheur en het bestaan, maar weet door zijn cynisme het leven dragelijk te houden. Acht jaar geleden greep hij in, toen een man in een metro het bewustzijn verloor. Deze man, Alexei, werd zijn vriend. De gebeurtenissen van toen werken nog door in het dagelijkse leven van Vincent zonder dat hij daar besef van heeft. Maar wie heeft borderline? Vincent? Alexei? Of een mysterieuze bommenmaker die het heeft voorzien op Vincent? Houdt de zaak waaraan Vincent werkt verband met iets?
Zo blijft de lezer met een hoop vragen zitten. Maar daardoor nodigt het verhaal uit tot herlezing om uit te pluizen of er een aanwijzing is gemist. De opbouw van *Metropolitan* is subliem. Alles lijkt met elkaar verweven en er zit een hoop onderhuidse spanning en psychologische diepgang in de strip. *Metropolitan* heeft een zwierige speelse tekenstijl. De strip past in het rijtje *Killer* en *Fog*. Werden er maar meer van zulke strips gemaakt! MvM

Niet subtiel, maar toch knap gemaakt

De Brit **Andy Diggle** schreef al veel comics, onder andere voor DC èn Marvel. Hij was redacteur van bladen als *Judge Dredd Magazine* en *2000 AD*. Voor dat laatste tijdschrift werkte hij samen met **Mark Simpson (Jock)**. Samen maakten ze in 2003 *The Losers*, dat zeven jaar later in deze puike vertaling verschijnt. Het verhaal draait om een groep CIA-agenten die een aanslag uit de eigen organisatie overleeft en nu op wraak uit is. Deze *losers* koppelen buitensporig fysiek geweld aan groot vernuft als ze hun malafide ex-bazen opjagen.
Het duizelingwekkende scenario slaagt er mede dankzij de boeiende karakters en het cynische wereldbeeld goed in om de aandacht vast te houden. Desondanks ligt de grootste waarde van dit album in het spectaculaire tekenwerk van Jock. Een voorbeeld van zijn kunnen staat op het omslag: een dame met pistool vanuit kikvorsperspectief. De kijker ligt aan haar voeten. Dat is lastig om te tekenen, want het bovenlijf moet onnatuurlijk kort, terwijl de benen lang en stevig moeten zijn. Jock zet zoiets heel overtuigend neer. Ook knap is de manier waarop hij compromisloos grijstinten en arceringen uit zijn werk weert en harde contrasten tussen zwart en wit plaatst. Soms gaat hij zover daarin dat de gezichten van de hoofdpersonen verdwijnen in zwart. Deze benadering accentueert de uitgesproken duistere gebeurtenissen van het verhaal. De sfeer wordt nog verder versterkt door het gewaagde kleurwerk van **Lee Loughbridge**, die er niet voor terugdeinst om de lucht of de straat olijfgroen te maken of een gele lucht boven een grijsblauwe zee te plaatsen. Ook zonder al die explosies en kogelregens kunnen de platen van Jock en Lougnbridge dus boeien. HW

De Losers 1: Eerste inzet

Diggle & Jock
Vliegende Holiander
2010
ISBN 978-90-495-0089-4
Prijs €14,95
160 pagina's
Kleur (sk)

[EN VERDER]

Nico 2: Operatie Caraïben (Berthet/Duval, Dargaud). Duval schetst een wereld waarin veel bekenden (Kennedy, Castro, Bob Dylan, Stalin) voorkomen maar in een andere dan gebruikelijke rol. Sciencefiction uit de jaren 1960 met prachtige futuristische machinerieën zoals onderwater-robots (vrij naar de *Aliens*-werkrobots van Sigourney Weaver) en vliegtuigen naar het ontwerp van *Thunderbirds*. TdK

Nomade 1: Gauthier van Vlaanderen (Xavier/Dufaux, Lombard). Deze spin-off van de serie *Kruistocht* van dezelfde auteurs biedt opnieuw veel oosterse magie. Beetje langdradig en vergezocht. TdK

Orbital 4: Ravages (Pellé/Runberg, Dupuis). Onderhoudend sciencefiction-verhaal in een wereld die zich tussen die van *De werelden van Aldebaran*, *Mechanisch land* en *Axel Moonshine* bevindt. TdK

Orval 2 (Servais, Dupuis). Servais brengt in deze ode aan de abdij van Orval in het uiterste zuiden van België al zijn sterke punten samen: zijn liefde voor natuur, het devote, de romantiek en de heemkunde. Fraai werk. RS

De Smurfen 29: De Grote Smurfin (Jost/Culliford/Garray, Standaard) Maar past er ook een Grote Smurf in? AvO

Sneeuw – Het begin 1: Het bloed der onschuldigen (Poli/Hostache/Convard/Adam, Glénat). Spin-off van de serie *Sneeuw* van Convard en Gine, in een tijd voorafgaand aan het origineel. Met opnieuw een postapocalyptische wereld vol routineus geweld. TdK

Thorgal 32: De slag van Asgard (Rosinski/Sente, Lombard). Zo vader zo zoon: was het eerst Thorgal die als mens het verboden godenrijk Asgard betrad, nu is het Jolan die hetzelfde flikt. Onderhoudend en machtig getekend. RS

De werelden van Thorgal 1: Kriss van Valnor 1: Ik vergeet niets (De Vita/Sente, Lombard). In deze spin-off wordt verslag gedaan van avonturen van vrienden en vijanden van Thorgal. Eerst is Kriss van Valnor aan de beurt. BP

Urbanus vertelt 6: Plankgas en Plastronneke/Mieleke Melleke Mol (Stallaert/Urbanus, Standaard Uitgeverij). Typische Vlaamse vette humor. Met een leuke grap over tekenaar Dirk Stallaert die, zonder het te beseffen, een beledigende tekening van de burgemeester

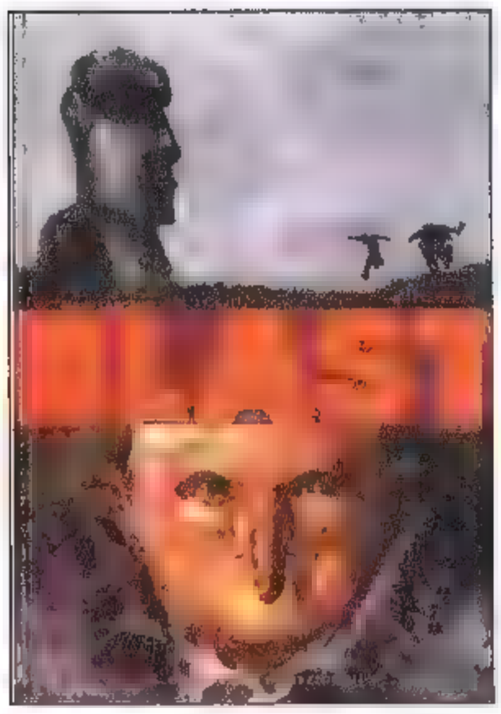

Bekentenissen van een vetzak

Polza Mancini heeft een zekere Carole bijna vermoord. Hij wordt ondervraagd door twee rechercheurs, die een bekentenis willen. Maar hier stopt elke overeenkomst met een doorsnee *policier*. Want Mancini is dan wel de beklaagde, hij heeft de touwtjes strak in handen: 'als ik tijd nodig heb... neem ik die.'
En dan neemt Polza ons mee, op reis door zijn leven. Het wordt geen vrolijk verhaal, maar het boeit wel. Het lijkt erop, dat Polza tot aan de dood van zijn vader (een deerniswekkend vogelachtig geraamte in ziekenhuisbed) een ingehouden leven heeft geleid. Daarna geeft hij toe aan zijn diepste drijfveer: verdwijnen. De ondervragers worden de therapeuten, al willen ze dat liever niet. Punt is dat Polza moddervet is, afstotelijk vet. In de tekeningen van **Manu Larcenet** (1969) valt echter nog meer zijn scherpe neus op. Als Polza zich terugtrekt uit de maatschappij, de zelfkant opzoekt, zich overgeeft aan vreet- en zuippartijen, dan wordt hem soms een heftige loutering gewaar: de *blast*, een heftige emotie, een roes op het diepst van de ellende, die hem optilt en vederlicht(!) maakt. De *blast* tekent Larcenet sterk: in de grauwe, sombere schetsen met veel Oost-Indische inkt ontstaan kleurige kindertekeningen (van de kleine Larcenetjes!) uit Polza's hoofd, gevolgd door troostrijke beelden van *moai*, de Paaseilandbeelden, waar de vette Polza langs zweeft.
Manu Larcenet is vooral bekend van humoristisch werk, hij publiceert veel in het Franse *Fluide Glacial*. Ook tekende hij een *Donjon*-spin-off op scenario van Trondheim en Sfar. Met *Blast* schraapt hij de humor, en wat er overbuift is niets minder dan een meesterwerk (helaas met de voor het literaire stripgenre blijkbaar onvermijdelijke spelfouten). Wie die Carole is, wat haar relatie met Polza was, we weten het niet, en dat gaat ook nog wel even duren, want *Blast* schijnt vijf delen te tellen. Als Larcenet dit niveau maar volhoudt!

Kijk ook even op Youtube, waar een animatie staat, met muziek, misschien wel van Larcenet zelf, want hij speelde in een punkbandje. Mijn advies: lezen, en striplezers die niet zonder humor kunnen, leggen gewoon de nieuwe *Dirkjan* klaar. WM

Blast 1:
Vette bast

Larcenet
Oog & Blik/
Bezige Bij 2010
ISBN 978-90-
5492-289-6
Prijs €24,90
208 pagina's
Zwart/wit (hk)

maakt en daarvoor in de cel belandt (en daar wordt belaagd door een stripverzamelaar). Maar of deze kinderstrip in Nederland zal aanslaan, is de vraag. RS

Verre werelden 3 (Icar/Léo, Dargaud). Aanvankelijk neergezet als drieluik. Maar dit derde deel eindigt met een cliffhanger en een 'wordt vervolgd'. Naast reguliere aardbewoners wordt dit album bevolkt door uiteenlopende levensvormen waarvan de varkensroggen de minst appetijtelijke zijn. BP

Wayne Shelton 9: Hare hoogheid Honesty (Denayer/Van Hamme, Dargaud). De charmante botterik Wayne Shelton mengt zich gedwongen in een machtstrijd in het groothertogdom Würtenheim. Detective met een knipoog. RS

Witte Termiet 2: Lotsbestemming (Bianchini/Santucci/Evangelisti, L). Tweede deel van een fraai getekend complex fantasyverhaal in een stijl die aan Liberatore *(Ranx)* doet denken. DR

Yoko Tsuno 25: De dienares van Lucifer (Leloup, Dupuis). Leloup laat er de laatste tijd bij ieder album steeds een jaartje meer tussen zitten (1996, 1998, 2001, 2005, 2010). Dus in 2016 volgt deel 26. Dit jubileumverhaal doet wat ouderwets aan. TdK

ADVERTENTIE

Niet te filmen!

Eindelijk is de meesterlijke krantenstrip van Jan Blokker en Rupert van der Linden in boekvorm verkrijgbaar. Kwaliteit verjaart duidelijk niet. Alle tekst is speciaal voor deze boekuitgave opnieuw gezet.

Nu te koop voor
€12,95

Ook gesigneerd verkrijgbaar via
www.stripstift.nl

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

[SERVICE SPREAD]

→ AGENDA

AANVULLINGEN? VERTEL HET ONS! STUUR NIEUWS OVER BEURZEN, TENTOONSTELLINGEN OF ANDERE INTERESSANTE STRIPEVENEMENTEN AAN AGENDA@STRIPSCHRIFT.NL OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.

t/m 30 januari 2011 *Expo 'Het atelier van Franquin, Jijé, Morris en Will', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*

t/m 27 februari 2011 *Expo 'A Pior Banda do Mundo' ('De slechtste groep ter wereld') met werk van José Carlos Fernandes, Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*

t/m 3 maart 2011 *Expo 'Kapitein Rob – Dromen van avontuur', Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 71, Groningen, info: www.stripmuseum.nl*

t/m 6 maart 2011 *Expo 'Schatten van het Europese stripverhaal', Belgisch Stripcentrum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*

t/m 3 april 2011 *Expo 'Europese politici in het oeuvre van Marc Sleen', Marc Sleen Museum, Zandstraat 33-35, Brussel, België, info: www.marc-sleen.be*

13 februari 2011 *14e Leuvense Stripbeurs, Zaal Redingenhof, Redingenstraat 90, Leuven, België*

12 t/m 13 maart 2011 *De Stripdagen, Evenementenhal Gorinchem, Franklinweg 2, Gorinchem, info: www.destripdagen.nl*

12 t/m 13 maart 2011 *23e Wilrijkse Stripdagen, Wilrijk, België, info: www.vlaamsstripcentrum.be*

16 t/m 17 april 2011 *Stripbeurs Arnhem, Arnhem, info: www.stripbeursarnhem.nl*

1 mei 2011 *Strips op de Markt, Markt, Gouda, info: www.stripsopdemarkt.com*

10 t/m 11 september 2011 *Stripfestival Breda, Breda, info: www.stripbeursbreda.nl*

Kapitein Rob meert aan in Groningen

Het Nederlands Stripmuseum in Groningen brengt een eerbetoon aan één van Nederlandse grootste striphelden. *Kapitein Rob* is er tot en met 3 maart te aanschouwen onder de titel *Kapitein Rob – Dromen van avontuur*.
De strip van auteur Pieter Kuhn verschijnt voor het eerst in december 1945 in *Het Parool* en blijft daarin, met twee korte onderbrekingen, verschijnen tot aan het overlijden van de auteur in 1966. De strip kenmerkt zich door het opvoeren van een hoofdpersonage dat geen bijzondere krachten bezit, ook niet buitengewoon getalenteerd is, maar vooral het stempel 'gewoon' met zich meedraagt. Kapitein Rob is geen figuur die het gevaar opzoekt; de avonturen overkómen hem. Hoewel hij in latere verhalen steeds exotischer bestemmingen aandoet en ook op enig moment in het verleden in de ruimte belandt, doet Rob het ogenschijnlijk allemaal zonder zucht naar spanning en avontuur. De aanleiding van de expositie is dat het vorig jaar honderd jaar geleden was dat Kuhn werd geboren. De verhalen schreef hij samen met – of liet ze in ieder geval corrigeren door – de journalist Evert Werkman. Hij maakt furore met zijn strip in een tijd waarin ook andere Nederlandse grootmeesters als Marten Toonder, Hans Kresse en Henk Sprenger dat doen, maar weet een eigen schare fans aan zich te binden. In 1955 heeft Kuhn, die onder het pseudoniem QN tekent, het even gehad met *Kapitein Rob*; een kleine twee jaar later hervat hij de strip tot opluchting van zijn lezers. Nog twee jaar later dwingt een hartaanval hem tot een tijdelijke stopzetting; een zelfde aandoening leidt in januari 1966 tot een vroege en plotselinge dood. De stripserie, die de eerste zes delen de reeksnaam *De avonturen van het zeilschip De Vrijheid* draagt, enthousiasmeert vanaf het allereerste begin de zeemannen – al dan niet *wannabe* – van Nederland. Aan de tekeningen en het gebruikte jargon is af te lezen dat er ook in Pieter Kuhn zelf een fervente zeiler schuilging.

De tentoonstelling biedt een algemeen overzicht van het oeuvre van Kuhn en specifiek van *Kapitein Rob*, met veel originele schetsen en stripstroken. TdK
Meer info: zie agenda.

ADVERTENTIE

STRIPWINKEL
DICK BOS

Al 18 jaar een vertrouwd adres!!

BURGEMEESTER BAUMANNLAAN 119a

3043 AJ ROTTERDAM-OVERSCHIE

WWW.STRIPWINKELDICKBOS.NL

BEZOEK OOK ONZE WEB-WINKEL!!!

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Voor strips, boeken, originele tekeningen, autofolders, strip-verzamelobjecten en veel meer kijk je op www.profbarabas.nl
Nu vele Suske en Wiske-items in onze webwinkel!
-MALI-
Prof. Barabas
Met spoed gezocht: mooie stripverzameling. Barabas biedt u een eerlijke en goede prijs!! Mail ons op info@profbarabas.nl of bel 06-16110888

[SERVICE SPREAD]

→ WINNEN

Kortgeleden verscheen het vierde deel van de populaire reeks *Agent Orange* met dit keer nieuwe avonturen van Prins Bernhard tijdens de oorlogsjaren. In samenwerking met uitgeverij Van Praag stelt *Stripschrift* drie hardcovers en drie promotionele affiches beschikbaar aan lezers die ons het goede antwoord geven op de volgende vraag:

Agent Orange is in de stripreeks de bijnaam van Prins Bernhard; wie of wat was Agent Orange in werkelijkheid?

Stuur het antwoord vóór 28 februari 2011 naar
Orange-prijsvraag
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
of naar winnen@stripschrift.nl

Bij meer dan drie goede oplossingen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend. Maximaal één inzending per adres en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet.

Uitslag Cowboy Henk-prijsvraag *Stripschrift 410*:
Wij vroegen naar de werkelijke namen van de stripmakers Kamagurka en Herr Seele, respectievelijk Luc Zeebroek en Peter van Heirseele. De winnaars van de luxe bundeling Cowboy Henk in de Far Out West *zijn* ***Leentje de Boe*** *(Roeselare, België),* ***Michael van den Berg*** *(Utrecht),* ***Ruud Gruys*** *(Zaandijk),* ***Rob den Houter*** *(Rotterdam),* ***Rikus de Vries*** *(Wolvega).*

Uitslag Rik Ringers-prijsvraag *Stripschrift 411*:
In dit nummer vroegen wij naar de naam van de nogal heethoofdige professor uit de reeks. Het juiste antwoord is: Professor Hermelijn. Tibets laatste album – De jacht op de gouden griffioen *– sturen wij op naar* ***Jan Aarts*** *(Vught),* ***Luka Bresser*** *(Krimpen aan den IJssel),* ***Joost Pardon*** *(Sexbierum),* ***Tom Lucky Fanclub*** *(Oosterbeek),* ***Sandra Zeefuik*** *(Utrecht).*
Allemaal gefeliciteerd!

→ HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MUTATIES IN HET ROERIGE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIJDEN, FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN... HIER LEEST U ER ALLES OVER. STUUR MUTATIES AAN **HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.

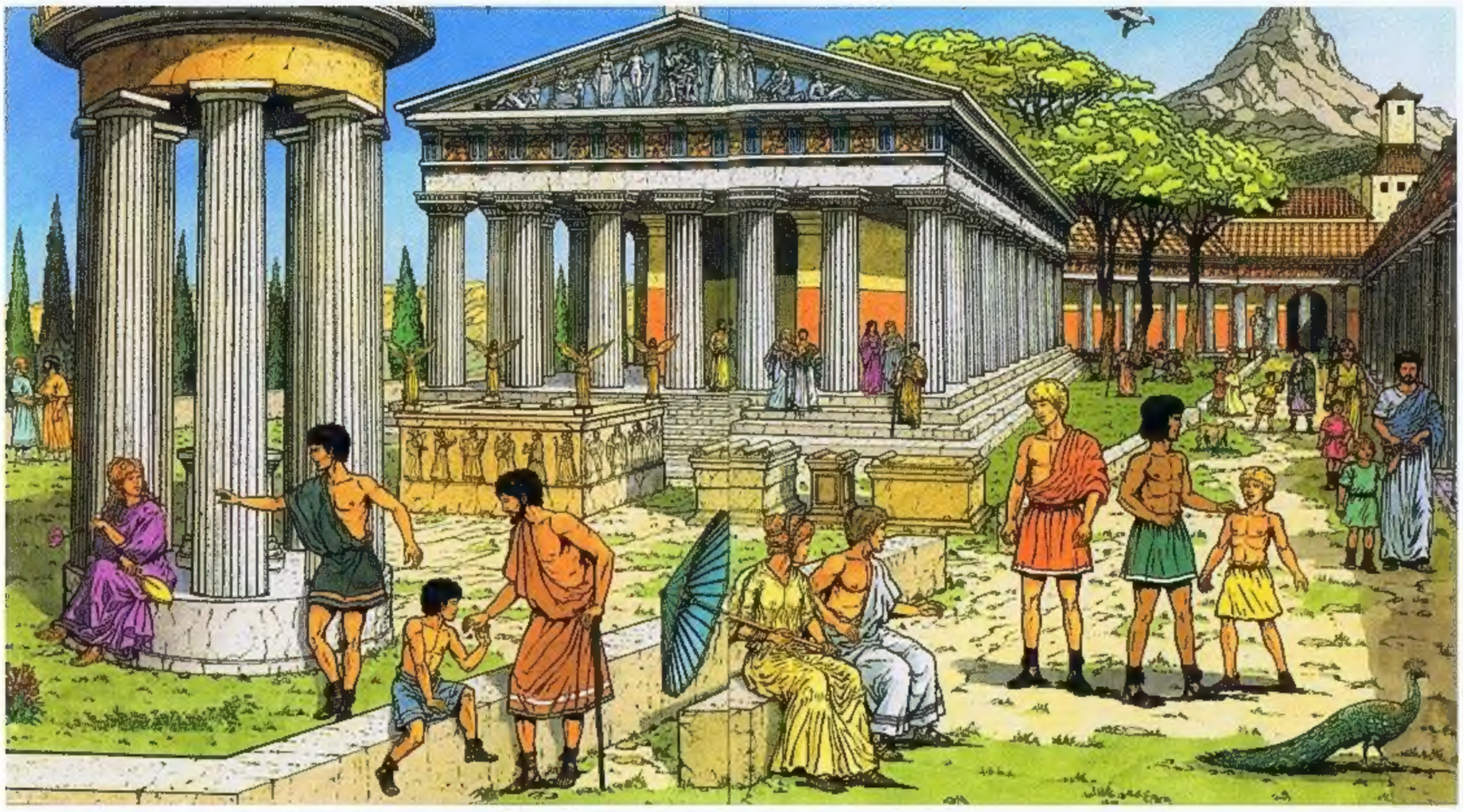

MARC HENNIQUIAU

WAARHEEN?

De Tilburgse stripwinkel **De stripfanaat** is verhuisd. Sinds 1 januari is de winkel te vinden aan de Piusstraat 36. Het telefoonnummer (+31)(0)13-5800107 en ook de website *www.stripfanaat.net* zijn onveranderd.

> WAARVOOR?

Op 12 december overleed de Belg **Marc Henniquiau** die zo'n vijfentwintig jaar geleden begon met het tekenen van korte verhalen in het weekblad *Kuifje*, naar scenario's van Yves Duval. Toen hij begin jaren 1990 Jacques Martin ontmoette en zij beiden geschiedenis als passie bleken te hebben, werd samenwerking een feit. Zo droeg hij met zijn potloodschetsen – samen met Rafael Morales – bij aan enkele *Alex*-albums. Later werkte hij zelfstandig als tekenaar aan de subreeks *De reizen van Alex*. Marc Henniquiau werd maar 52 jaar.

→ HARRY'S POSTZEGELHOEKJE

Vergane glorie uit de laars: Benito Jacovitti (1923-1997) is de auteur van de absurde western *Cocco Bill* waarmee hij ook buiten Italië succes boekte.
Diabolik was de creatie van de twee zussen Angela en Luciana Giussani (1922-1987 en 1928-2001). Er bestaat zelfs een film over deze meesterdief. Minder bekend in Nederland is *Lupo Alberto* van Guido Silvestri (1952).
HW

Land van herkomst:
Italië
Jaar van uitgifte: 2009
Catalogus-waarde:
3 x € 1,00

STRIPSCHRIFT COLOFON

JAARGANG 43 • NUMMER 8 (413) • FEBRUARI 2011

's Werelds oudste stripinformatieblad verschijnt 8 maal per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Redactie
Teus de Kruijf, Arco van Os, Dik Rondeltap, Rik Sanders

Medewerkers
Ger Apeldoorn, Claude Auclair, Olav Beemer, Ben Bits, Ruud Booms, Han van Buuren, Frits van der Heide, Hans Heltzel, Jakari, Willard Mans, Michel van Merriënboer, Ans Nolten, Bert Post, Kees Ribbens, Robert Roquemartine, Olivier Roller, Robin Schouten, Kenneth Steffers, Erwin Suvaal, Leo van Velzen, Rudy Vrooman, Geert de Weyer, Harry Wibier, Annette Wouters

Omslag
Claude Auclair

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
e redactie@stripschrift.nl

Abonnementen
Een abonnement omvat 8 nummers en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd. Eventueel gemiste nummers zijn te bestellen via onze Back Issue Service.

Maak het juiste bedrag over op girorekening 9347590 ten name van Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €48,00
België €51,00
Other countries €65,00
IBAN NL07 INGB 0009 3475 90
SWIFT/BIC INGBNL2A
Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Opzeggingen schriftelijk richten aan de uitgever, uiterlijk twee nummers voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaat
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt niet geretourneerd. De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opnemen met de uitgever, of e-mailen naar adverteren@stripstift.nl

Druk
Printec Offset, Kassel, Duitsland

Uitgever/Distributie Nederland

Stichting Uitgeverij Stripstift
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
e uitgever@stripstift.nl
w www.stripstift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Distributie België
Pinceel, Leuven
AMP, Brussel

Stripschrift wordt uitgegeven in opdracht van Het Stripschap. Leden van Het Stripschap krijgen € 1,25 korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

De beestenboel van

OOG & BLIK | DE BEZIGE BIJ

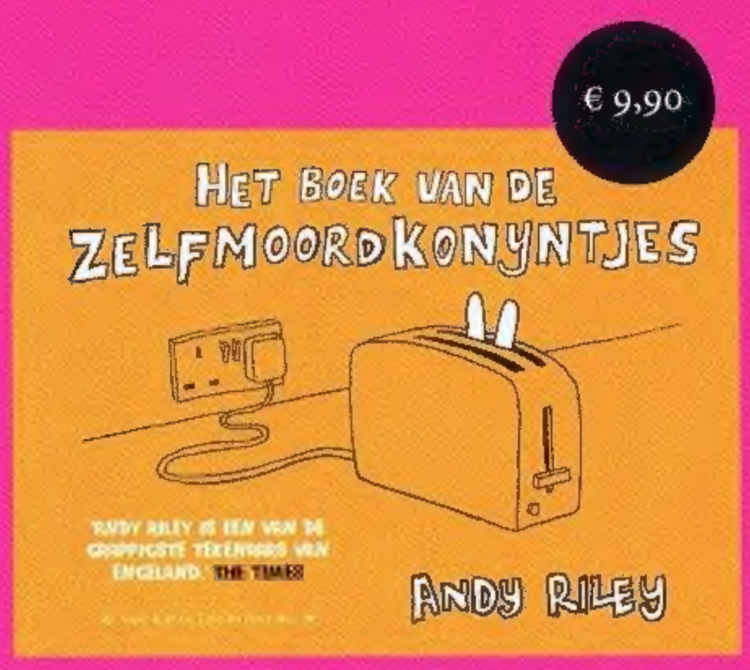

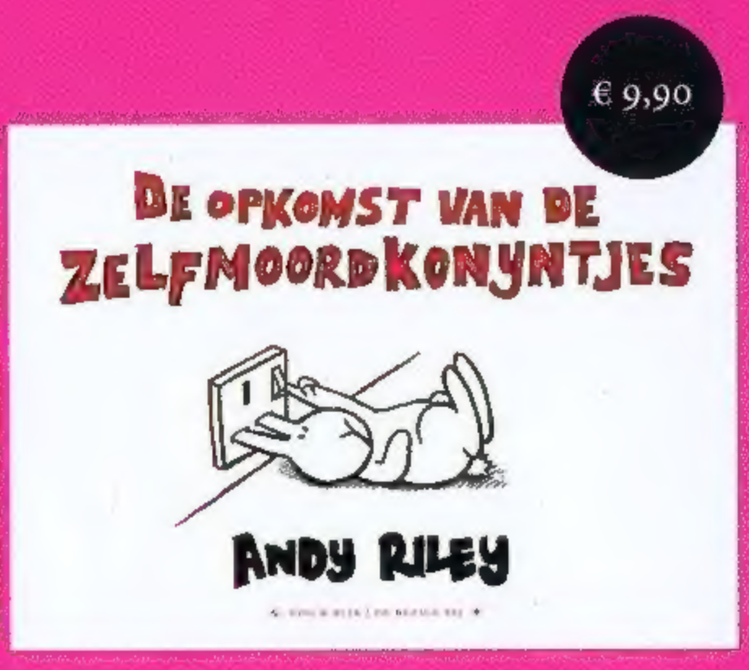

Opnieuw hebben de schattige langorige beestjes weer talloze manieren gevonden om hun leventjes te beëindigen. Dé boeken voor mensen met een licht ontspoord gevoel voor humor.

Wereldwijd meer dan 1,5 miljoen exemplaren verkocht.

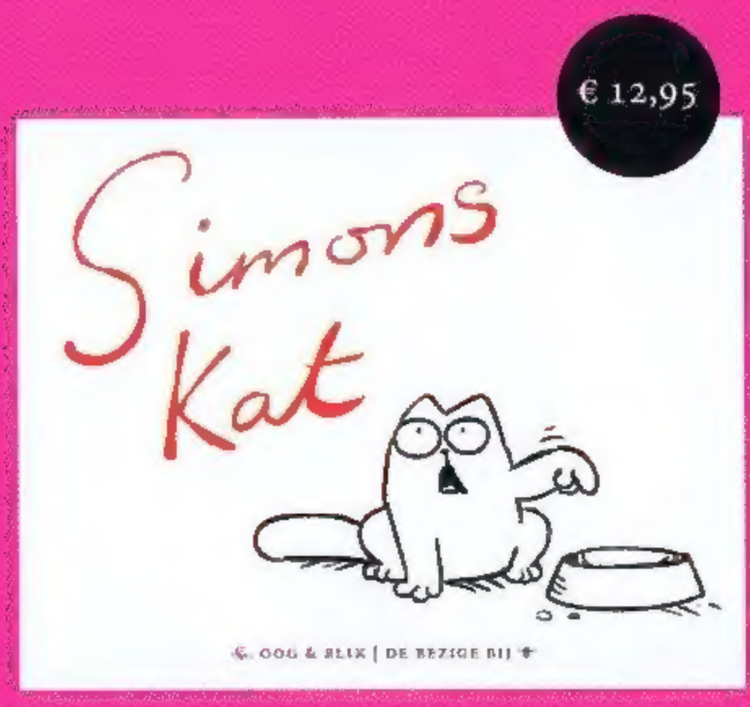

'Heel herkenbaar voor de kattenvriend, een extra reden voor de katenhater om zeker geen poezenbeest in huis te nemen.' – STRIPSCHRIFT

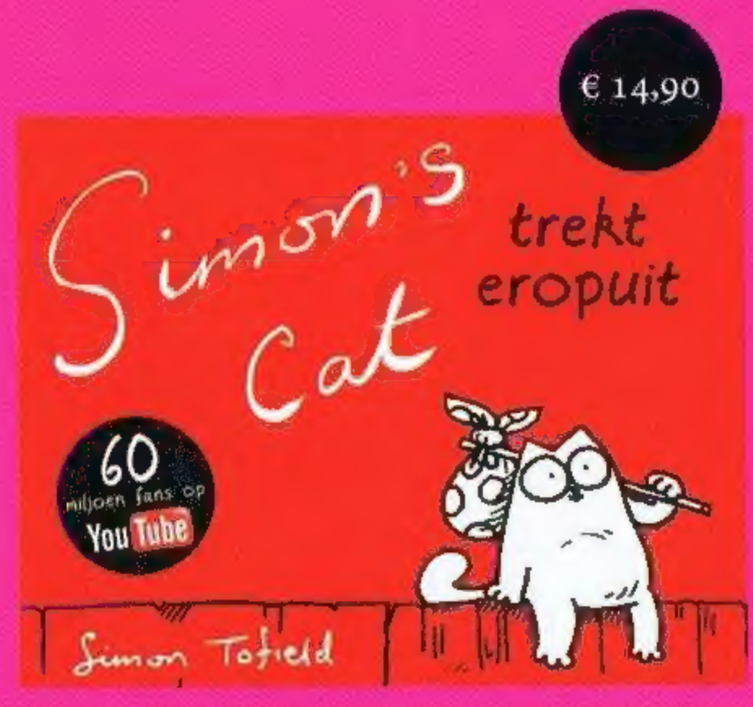

Een nieuw deel vol hilarische belevenissen van Simons eigenwijze en altijd hongerige kat.

De zelfgenoegzame, egocentrische varkens van Andy Riley hebben één groot talent: rotstreken uithalen.

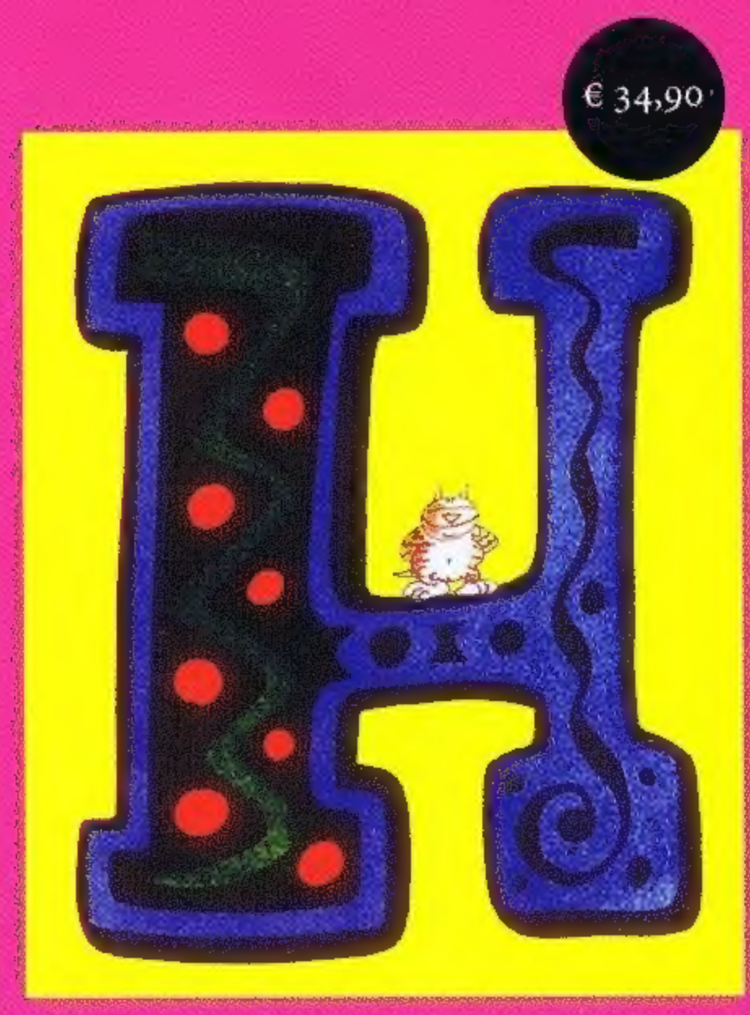

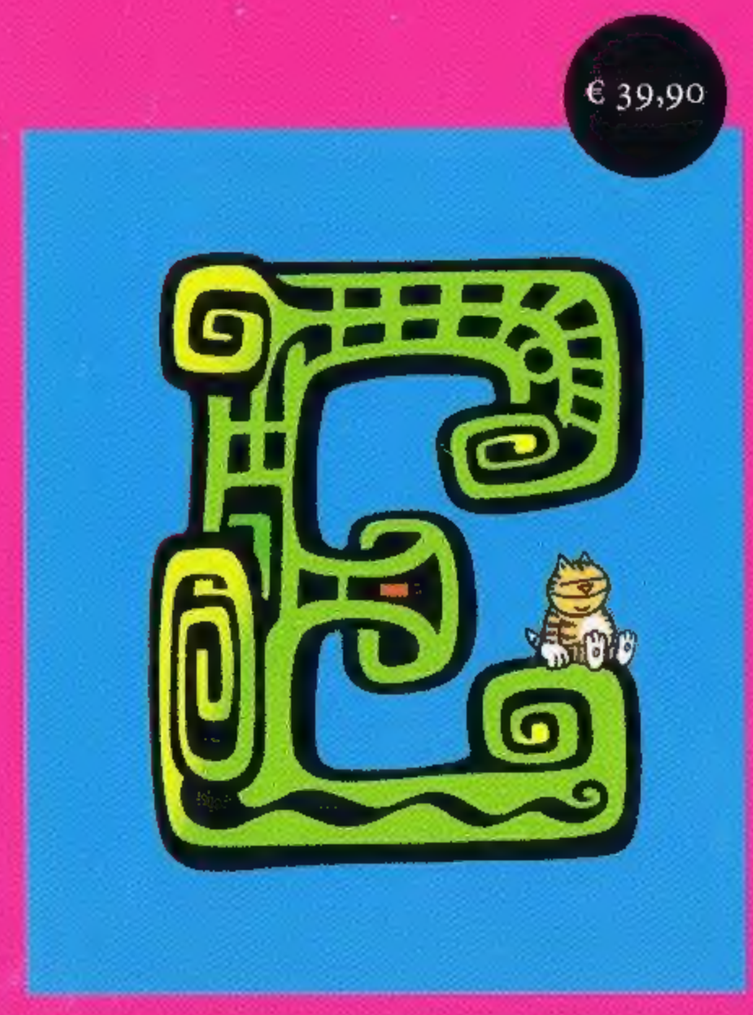

E, het recent verschenen tweede deel van de complete verzameling cartoons met de leukste stripkat van Nederland in de hoofdrol.

'Een tien-met-griffel-productie.'
– METRO

www.oogenblik.nl